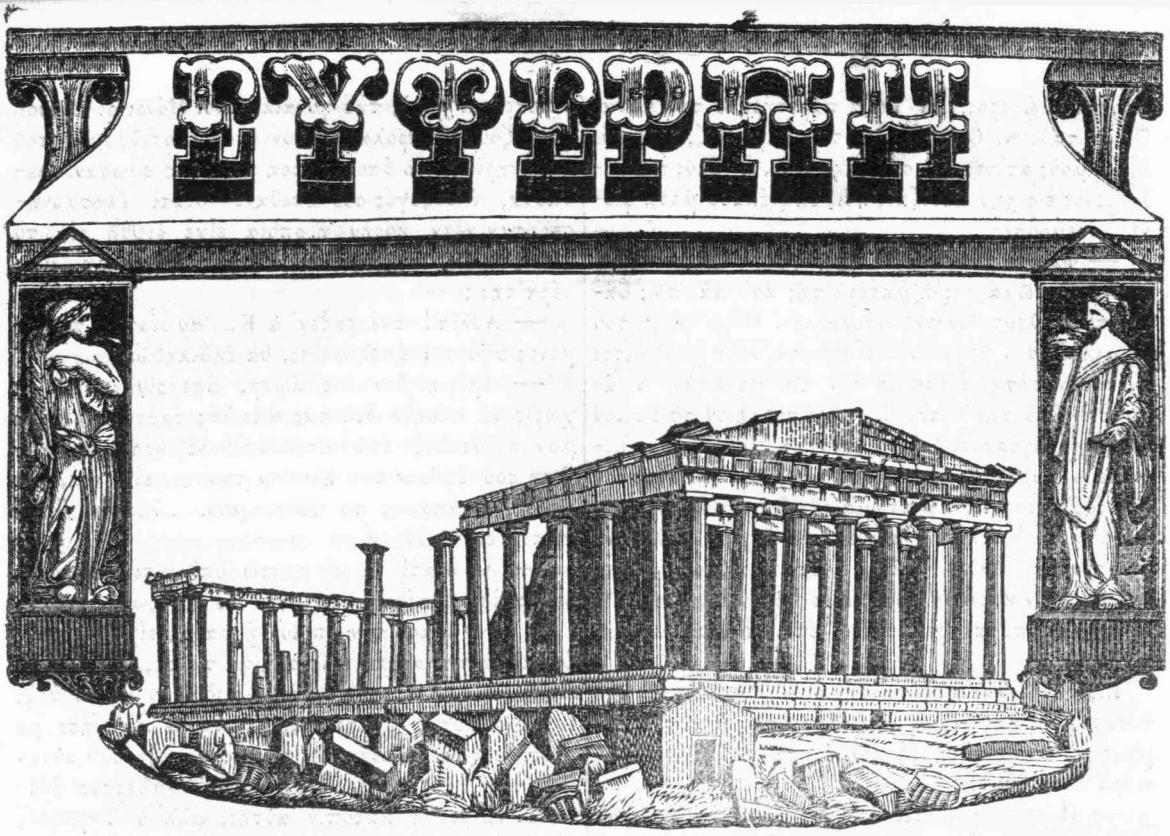

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΜΕ

Φυλλάδ. 15 **ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.** *Τόμος.* ΣΤ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1853.

Η ΣΚΙΑ.

(Διήγημα.)

Συνέχεια, ὅρα φυλ. 14.

— Παρατηρήσατε τὴν νεάνιδα ταύτην, ἡ ὁποία κρύπτεται ὄπισθεν τῶν καλαμώνων διὰ νὰ κλαύσῃ. Νομίζει ὅτι κανεὶς δὲν τὴν βλέπει. Ἡ μητέρα της μολοντοῦτο τὴν εἶδε. Τί ἔχεις, παιδί μου· τῇ λέγει· μήπως πάσχεις ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, τὴν ὁποίαν ὑπέφερα καὶ ἐγὼ ὅταν ἤμουν νέα καθὼς σύ; εἰπέ μου, ποῖος σοῦ ἔδωκε τὸ κοράλλινον αὐτὸ περιδέραιον καὶ τὸ μανδήλιον τῶν ἀρραβώνων; Ἀλλ' ἡ νέα δὲν ἀποκρίνεται, κλαίει.

Ἡ καϋμένη ἡ μάννα ἐρωτᾷ τὸν ἱερέα· ἐρωτᾷ τὸν ἰατρόν· πηγαίνει νὰ μαζεύσῃ μόνη τὸ ἔρημον χόρτον τὸ ὁποῖον προστατεύει κατὰ τῆς μαγείας· ἀλλ' ἡ μελαγχολία τῆς κόρης της αὐξάνει ὁλονέν. Τὴν παρακαλεῖ ἀκόμη μίαν φορὰν νὰ τῆς ἐμπιστευθῇ τοὺς πόνους της, τὴν καλύπτει μὲ τὰ φιλήματά της. Ἀλλ' ἡ κόρη της δὲν ἀποκρίνεται . . . κλαίει.

Ὁ κύριος τοῦ χωρίου νυμφεύεται. Ἀντηχήσατε τύμπανα ἀνθοστόλιστα, καὶ ἀφθόνως ἂς χύνεται τὸ οἰνόπνευμα. Δοῦλοι, εὐφράνθητε. Πόσον εἶναι ὡραία ἡ μαύρη ἡ ὁποία ταλαντεύει τὸ σῶμά της ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χοροῦ! Πῶς κυματίζει, πῶς ὀλισθαίνει περὶ τὸν χορευτήν της, ὅστις πότε μὲν κινεῖ εἰς τὸν ἀέρα μανδήλιον λευκόν, πότε δὲ τὸ ζώνυται, πότε δὲ τὸ ἀφίνει νὰ κυματίζῃ ὡς σημαία! Θὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἑορτὴν ὁμοῦ μὲ τὴν θυγατέρα μου, καὶ ὅλος ὁ κόσμος θὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι ἡ πλέον ὡραία. Ζήτησον τὸ παιδί σου, πτωχὴ μητέρα· σταμάτησε τὸν χορὸν, κίνησε τοὺς βραχίονας τῶν χορευτῶν, μεθυσμένων ἀπὸ τὸ ρούμι καὶ τὸν θόρυβον, ἐρεύνησον εἰς τοὺς μανιώδεις κύκλους, οἱ ὁποῖοι σὲ καταπατοῦν· ἡ κόρη σου δὲν εἶναι εἰς τὴν ἑορτήν. Πήγαινε νὰ παρατηρήσῃς εἰς τὸν πυθμένα τοῦ χειμάρρου· ἐκεῖ θὰ τὴν εὕρῃς ἐξηπλωμένην ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Ὁ Κ. Ραμβέρτος ἐν τούτοις, ὅστις πολλάκις εἶχε μαρτυρήσει τὴν ἀνυπομονησίαν του κατέστη αἴφνης

προσεκτικώτερος. Ἡ Ῥόζα παρετήρησε τὴν μεταβολὴν ταύτην. Ὅσον δὲ διὰ τὸν Ταμαριὲζ, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενεῖς, τὸ στόμα χαῖνον, ἦν ὅλος προσηλωμένος εἰς τὴν Λουΐζαν, ἥτις ἐπανέλαβε μετὰ φωνῆς τρεμούσης.

— Φέρετε τὴν κόρην εἰς τὴν καλύβην διὰ νὰ πλύνῃ τὸ σῶμά της ἡ μητέρα της καὶ νὰ τῆς βάλῃ τὸν τελευταῖόν της στολισμόν. Πάρε μαζῆ σου τὸ μικρόν σου χρυσοῦν περιδέραιον, κόρη μου· διότι ἂν τὸ κρατήσω, ἡ θεωρία του θὰ μὲ κάμῃ ν' ἀποθάνω ἀπὸ τὴν λύπην. Εἰς τὸ μανδάλιον τὸ ὁποῖον σοῦ εἶχα ἀγοράσει διὰ τὴν ἑορτὴν, ἰδοὺ ὅπου περικλείω τώρα τὰ μακρά σου μαλλιά. Καὶ συγχρόνως ἐρρίπτετο εἰς τὸ πτῶμα τῆς θυγατρός της διὰ νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ, καὶ ἔπειτα ἤρχιζε πάλιν νὰ τὴν στολίζῃ. Ἀλλὰ τί εἶναι τοῦτο τὸ ὁποῖον λάμπει εἰς τὴν καρδίαν σου; Ἕνα εἰκονισμάτιον... Ἡ μητέρα παρατηρεῖ, καὶ βλέπει τὴν εἰκόνα τοῦ κυρίου.

Εἰς τὴν ἐνθύμησιν ταύτην ὁ Κ. Ῥαμβέρτος κατεταράχθη, καὶ ἔκαμε κίνημά τι ὅπως διακόψῃ τὴν μαύρην· ἀλλ' αὕτη ἐξηκολούθησε μὲ πλειοτέραν παρά ποτε ἔξαψιν.

— Ἡ μητέρα κλαίει ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρός της· ἐκσπᾷ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της, καὶ κυλίεται εἰς τὴν γῆν· φωνάζει, θρηνεῖ, καὶ ὁ κύριος λέγει εἰς τὸν ἐπιστάτην — ἂς μὴ δουλεύῃ αὐτὴ ἡ γυναῖκα· ἂς ὑπάγῃ ὅπου θελήσῃ, εἶναι τρελλή! Τότε ἡ μητέρα ἀφίνει τὸ κατηραμένον χωρίον· ἔζησε μὲ τοὺς δραπέτας μαύρους εἰς τὰ σπήλαια τῶν βουνῶν, καὶ οἱ σύντροφοί της, μαθόντες τί εἶχεν ὑποφέρει, τὴν ἐδίδαξαν πῶς νὰ ἐκδικηθῇ.

Λαλούσης περὶ τῆς νεάνιδος, ἥτις εἶχεν ἀποθάνει θῦμα τοῦ πρὸς τὸν κύριον αὐτῆς ἔρωτός της, ἡ φωνὴ τῆς Λουΐζης ἔτρεμεν ὑπὸ φιλοστοργίας σπαραξικαρδίου, καὶ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν της κατέῤῥεον· εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ἀγρίας ἐκείνης ἔβλεπέ τις ζωηρῶς εἰκονιζομένας τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀπελπισίαν μητρός. Καὶ ἡ μὲν Ῥόζα καίτοι ὑπὸ τῆς περιεργείας κατεχομένη, περιέμενε μὲ εἴδός τι τρόμου τῆς ἱστορίας ταύτης τὸ τέλος· ὁ δὲ πατήρ της τοὺς τελευταίους τῆς Λουΐζης συλλογιζόμενος λόγους, οὐδ' ἐφαντάσθη κἂν νὰ τὴν διακόψῃ, ὅταν αὐτὴ μετὰ σιωπὴν στιγμιαίαν, ἐπανήρχισε μὲ τόνον φωνῆς πένθιμον καὶ ἀπειλητικόν.

— Ἡ παράφρων ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ χωρίον ὅπου ἑορτάζουν τὴν βάπτισιν τῆς θυγατρὸς τοῦ κυρίου. Πόσον ἡ μητέρα εἶναι εὐτυχὴς καὶ ὑπερήφανος, πόσην τὸ προσωπόν της ἀπαυγάζει χαρὰν, Θεέ μου! πόσον ὁ κύριος εἶναι εὐτυχής! Ἀλλ' ὅμως τρεῖς ἡμέρας ὕστερον ἡ γυναῖκά του πίπτει ἀσθενὴς, τὸ χέρι τις καίει καθὼς τὸ ἐδικόν σου, κυρία Ῥόζα· αἱ παρειαί της κοιλαίνονται, χωρὶς νὰ ἠξεύρῃ πόθεν προέρχεται ἡ ἀσθένειά της, ὡς σὺ, κυρία Ῥόζα. Δέσποτα, ὕπαγέ την εἰς Γαλλίαν μὲ τὸ παιδίον της διὰ νὰ τὴν ἰατρεύσουν οἱ ἰατροί. Ὁ Κύριος ἀναχωρεῖ, ἀλλ' ἰδοὺ ἐπιστρέφει χωρὶς τὴν γυναῖκά του. Μόνοι οἱ μαῦροι γνωρίζουν νὰ προλαμβάνουν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δηλητηρίου, τὸ ὁποῖον προηγουμένως ἔδωσαν. Δέσποτα, ἡ σύζυγός σου ἀπέθανε· διατὶ ἐλησμονήσες τὴν νέαν κόρην ἡ ὁποία εἶχε ῥιφθῆ εἰς τὸ βάθος τοῦ χειμάῤῥου καὶ τὴν ζῶσαν ἀκόμη μητέρα της;

— Ἀθλία! ἀνέκραξεν ὁ Κ. Ῥαμβέρτος, πνιγόμενος ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας, θὰ ἐκδικηθῶ.

— Ἀκόμη δὲν ἐτελείωσα, ἀπεκρίθη ἡ μαύρη χωρὶς νὰ πτοηθῇ διὰ τὰς ἀπειλὰς ταύτας. Ἡ κόρη μου ἦν δεκαὲξ ἐτῶν ὅταν ἀπέθανε· δέσποτα, ἡ ἐδική σου ἔφθασε τὴν ἡλικίαν ταύτην, εἶνε νέα, εἶνε ὡραία, ἀγαπᾷ ὡς τὸ τέκνον μου... λοιπὸν, ὕπαγέ την εἰς Γαλλίαν.

— Ἄ! διατί νὰ μὴ κρατῶ ὅπλον τι, ἐβρυχήθη ὁ μαρκέσιος, φέρων τὴν χεῖρα εἰς τὴν ζώνην του.

Ὁ καγχασμὸς τὸν ὁποῖον ἡ μαύρη εἶχεν ἐκπέμψει κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς σκηνῆς ταύτης, ἀντήχησεν ἅπαξ ἀκόμη. Ἡ Λουΐζα ἔτεινε πρὸς τὴν Ῥόζαν τοὺς ἰσχνοὺς αὐτῆς βραχίονας, ἔπειτα δὲ ἐπήδησε μὲ εὐστάθειαν ὅλως νεανικὴν τὴν διαχωρίζουσαν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δάσους χαράδραν. Ὁ Κ. Ῥαμβέρτος ἠθέλησε νὰ ῥιφθῇ κατόπιν αὐτῆς, ἀλλ' ὁ Ταμαριὲζ τὸν ἀνέστειλε.

— Δὲν εἶσαι σὺ, αὐθέντα, τῷ εἶπεν, ὁποῦ θὰ τὴν φθάσῃς εἰς τὸ δάσος ἐν καιρῷ νυκτὸς, πρέπει νὰ περιμένῃς.

— Ἀδύνατον, ἐπανέλαβεν ὁ μαρκέσιος μετὰ μανιώδους ὀργῆς· ἀκολούθει μου.

Ἐν τῇ παραφορᾷ του, ὁ Κ. Ῥαμβέρτος εἶχε λησμονήσει τὴν θυγατέρα του· ἡ Ῥόζα ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του φρίττουσα. Ἂς φύγωμεν, ἀνέκραξεν, ἂς φύγωμεν, ἐκεῖ, ἐκεῖ ἐδηλητηριάσθην. Καὶ μὲ σπασμωδικὸν κίνημα ἐδείκνυε τὸ σκήνωμα.

Ἐδέησε λοιπὸν νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν Ῥόζαν εἰς τὴν Γινεστέραν· εἰς τοιαύτην δ' εὑρίσκετο ἐξασθενήσεως κατάστασιν ὥστε τὴν ἔθεσαν ἐπὶ τῆς κλίνης της χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι ἀντελαμβάνετο τῶν περὶ αὐτὴν γενομένων. Τὸ πνεῦμά της εἰς παράνοιαν ἦτο βεβυθισμένον. Καθ' ὅλην τῆς νυκτὸς τὴν διάρκειαν, ὁ μαρκέσιος οὐδὲ στιγμὴν ἄφησε τὸ προσκεφάλαιον τῆς θυγατρός του, ἥτις ἐφαίνετο παλαίουσα κατ' ἐφιάλτου φρικώδους· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦν ἐντελῶς εἰς ἑαυτόν· ἠρώτα ἑαυτὸν ἂν ἡ τρομερὰ ἐκείνη σκηνὴ ἦν ἀληθὴς, ἂν ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἔβλεπεν ἀποθνήσκουσαν παρὰ τὸ πλευρόν του, ἦν αὐτὴ ἡ θυγάτηρ του, τὸ κέντρον τῶν ἐλπίδων του, καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ πιστεύσῃ τὴν δυστυχίαν του ὡς πραγματικὴν, ἀλλ' ἤθελε νὰ πεισθῇ ὅτι ὄνειρον ἦν τὸ βασανίζον αὐτὸν, καὶ ἤθελε διασκεδασθῆ· ἤλπιζεν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε κάμει τὸν ἀθῶον τῆς τιμωρίας τοῦ ἁμαρτήσαντος κοινωνόν· ἡ ὀδυνηρὰ δὲ τῶν ἰδεῶν του ἀλληλουχία παρίστη τὴν Λουΐζαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἡ λύσσα τὸν ἐρρίπτε σχεδὸν εἰς παραφροσύνην. Οἱ χαρακτῆρές του ἐκινοῦντο σπασμωδικῶς καὶ τὰ μέλη του συνεσπῶντο. Ἅπασαι αἱ τόσον διάφοροι καὶ

τόσον σπαρακτικαὶ συγκινήσεις του, τὸν ἔκαμνον ν' ἀνασκιρτᾷ ἐν τῷ μέσῳ εἴδους τινὸς ὕπνου, ἢ μᾶλλον ἀποναρκώσεως, εἰς ἣν τὸν εἶχε βυθίσει ὁ κόπος. Ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐπίπονον ταύτην ἀνάπαυσιν ἠδυνήθη ἐπὶ πολὺ ν' ἀπολαύσῃ. Περὶ τὴν αὐγὴν ἠγέρθη. Ἡ Ῥόζα εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἡσυχίαν της· εἰς διάστημα ὡρῶν τινων ἐκοιμήθη ἡσύχως. Ἀκολούθως ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς κατατεταραγμένη. Ὁ πατήρ της ἐκάθητο παρ' αὐτῇ. Αἱ σφοδραὶ ἐντυπώσεις, ἃς, καθ' ὅλην τὴν τρομερὰν ἐκείνην νύκτα, εἶχεν ὑποστῆ, διεγράφοντο εἰσέτι ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας του. Ἡ Ῥόζα δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της.

— Πάτερ μου, εἶπεν εἰς τὸν μαρκέσιον, διατὶ νὰ ὑποφέρῃς περισσότερον παρ' ἐμέ· ἐγὼ ἔλαβα τὰ πάντα πρὸ ὀφθαλμῶν.

Ἐν τούτοις ὁ Ταμαριὲζ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ μαρκεσίου καὶ τῆς θυγατρός του εἰς τὴν κατοικίαν, δὲν εἶχε μείνει παρὰ τοῖς κυρίοις αὐτοῦ. Ἂς τὸν ἀκολουθήσωμεν ἄρα εἰς τὴν ὁδοιπορίαν ἣν ἐπεχείρησε.

Δύο λεύγας ἀπὸ τῆς Γινεστέρας, ὑπ' εὐρυχώρων περικυκλούμενον δασῶν, ὑψοῦται τὸ Μαῦρον Μόρνον, κρημνώδης καὶ ἔρημος κορυφὴ διασχιζομένη ὑπ' ἀπείρων χειμάῤῥων, διὰ τῆς συῤῥοῆς τῶν ὁποίων γεννῶνται τῆς νήσου οἱ ποταμοί. Μόνος δὲ τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ ἀνέμου ὁ κρότος ἀντηχεῖ ἐν τῇ ἐρημίᾳ ταύτῃ. Οὐδεὶς εἰς τὰ ἄγρια ταῦτα μέρη ῥιψοκινδυνεύει, ἐκτὸς δούλου τινὸς φυγάδος, ἄσυλον ἐπιζητοῦντος εἰς τὰς ῥαγάδας τοῦ βράχου. Καὶ ὅμως, περὶ τὰς πρώτας τῆς αὐγῆς λάμψεις, ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ ἄνθρωπόν τινα βαδίζοντα διὰ τῶν κρημνῶν καὶ φαινόμενον ὅτι διευθύνετο πρὸς τὴν εἴσοδον σπηλαίου τινὸς, ὅθεν ἐξήρχετο ὀλίγος καπνός. Καὶ ὁτὲ μὲν ὑπερπηδῶν τὰ βάραθρα, ὁτὲ δὲ ὀλισθαίνων ἐπὶ τῶν ὁμαλῶν τοῦ βράχου πλευρῶν, ὁ ὁδοιπόρος ἔφθασεν εἰς τὸ τέρμα τῆς πορείας του. Ἦν δὲ τοῦτο σπήλαιόν τι, πρὸς ὃ ἔφερε στενωτάτη τις πάροδος ἑκατέρωθεν τῆς ὁποίας ἔχαινον δύο τῶν βαθυτέρων τοῦ ὄρους ἀβύσσων. Φθάσας εἰς τὴν στενὴν ταύτην εἴσοδον, ὁ μαῦρος ἔκλινε πρὸς τὴν γῆν καὶ ἤρχισε νὰ ἕρπῃ ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὸ σπήλαιον. Χονδροειδῆ τινα ἀγγεῖα, λίθος μεμαυρισμένος ὑπὸ τοῦ πυρὸς, καὶ κλίνη τις ἐκ φύλλων ξηρανθέντων πλέον, ἀπήρτιζαν τὴν ἐνδόμησιν τῆς πενθίμου ταύτης διαμονῆς. Εἰς τὸ βάθος δὲ τοῦ σπηλαίου γραῖά τις μαύρη ἦν ἐξηπλωμένη. Οἱ φλογεροὶ αὐτῆς ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον ἐν τῷ σκότει, καὶ διακεκομμένας ἐψιθύριζε λέξεις. Οὐδόλως δὲ παρετήρησε τὴν παρουσίαν τοῦ ξένου, διότι, βαθμηδὸν ζωογονουμένη, ἔψαλεν ἀλλόκοτόν τι καὶ ἀσύνδετον ᾆσμα· ἀκούων τις τοὺς ποικίλους τῆς φωνῆς της τονισμοὺς, θὰ ἔλεγεν ὅτι εὑρίσκετο εἰς συνδιάλεξιν μετ' ἀοράτου τινὸς ὄντος.

— Ἀπήντησα τὴν νύκτα ταύτην, ἔλεγεν, ἕνα νέον λευκὸν, ὅστις μ' ἠρώτησε ποῖος εἶνε ὁ φέρων πρὸς τὴν Γινεστέραν δρόμος. Τὸν ἀνεγνώρισα, καὶ τῷ εἶπον. Σπεῦσον νὰ ὑπάγῃς νὰ ἴδῃς ἀκόμη μίαν φορὰν τὴν ὡραίαν Ῥόζαν· μετ' οὐ πολὺ θ' ἀποθάνῃ, διότι ἐγὼ τὴν ἐφαρμάκισα. Ἡ σφαῖρα τοῦ πυροβόλου του διεπέρασε τὸ στῆθός μου, ἀλλ' ἡ γλῶσσά μου τῷ ἤνοιξε σκληροτέραν πληγήν.

— Πάσχω, ἐπανέλαβεν ἡ γραῖα καταπνίζασα φωνὴν ὀδύνης, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι θὰ ὑποφέρωσι βάσανον μακροτέραν τῆς ἐδικῆς μου. Δέσποτα, μακροχρόνιος ἔσεται ἡ ἀγωνία τῆς θυγατρός σου. Φυγάδες μαῦροι, ὅταν τὸ βράδυ ἔλθητε ν' ἀνάψετε ἐπὶ τοῦ ὄρους τὸ μυστηριῶδες πῦρ καὶ εὕρητε τὸ πτῶμά μου, μὴ κλαύσητε. Ἡ Λουΐζα ἀποθνήσκει εὐχαριστημένη, διότι ἐξεδικήθη.

Ὁ μαῦρος ἐν τούτοις ἦν γονυπετὴς ἐνώπιον τῆς θνησκούσης, καὶ τῇ ἔλεγε μὲ φωνὴν ἱκετευτικήν.

— Ἀναγνώρισε τὸν υἱόν σου, πρέπει ἀναγκαίως νὰ τὸν ἀκούσῃς!

Εἰς τὸν ἦχον τῆς φωνῆς ταύτης, ἡ Λουΐζα ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου της, ἠτένισε τὸν μαῦρον ἐπὶ μακρὸν, καὶ ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ Ταμαριὲζ.

— Ὁ ἴδιος, ἐπανέλαβεν οὗτος μετ' ἐνεργείας· ὁ ἴδιος, ὁ υἱός σου.

— Καὶ τί ἔρχεται νὰ ζητήσῃ ἐδῶ; ἠρώτησεν ἡ γραῖα. Ἡ μνήμη τῇ εἶχεν ἐπανέλθει.

— Ὁ μαῦρος εἶναι ἡ σκιὰ τῆς νέας λευκῆς. Ἂν αὐτὴ ἀποθάνῃ, πρέπει καὶ αὐτὸς μετ' αὐτῆς νὰ ἐκλείψῃ. Ὁ Ταμαριὲζ ἔρχεται νὰ ζητήσῃ τὸ φυτὸν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ τὴν σώσῃ.

— Θέλεις λοιπὸν νὰ τὴν κάμῃς νὰ ζήσῃ δι' ἄλλον, δι' ἐκεῖνον, ὅστις μ' ἐφόνευσεν;

— Ἡ μήτηρ μου θὰ ἐπληγώθη ἡ ἰδία πεσοῦσα ἐπὶ βράχου τινὸς τὴν νύκτα. Ἐκεῖνος δὲ περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ, ἀνεχώρησε, καὶ ποτὲ πλέον δὲν θὰ ἐπανέλθῃ.

Ἡ γραῖα ἐξέπεμψεν ἕνα τῶν οἰκείων ἐκείνων αὐτῇ καγχασμῶν. Εἰς τὸ κίνημα δὲ τοῦτο ἡ πληγή της ἠνοίχθη καὶ ποταμηδὸν τὸ αἷμα κατέῤῥευσεν, καὶ ἐξηντλημένη κατέπεσεν αὕτη ἐπὶ τῆς κλίνης της.

— Τὸ ἀντιφάρμακον, ἀνέκραξεν ὁ Ταμαριὲζ, τὸ ἀντιφάρμακον!

Ἀλλ' ἡ Λουΐζα, συναθροίσασα ὅλας αὐτῆς τὰς δυνάμεις ὅπως ἐγερθῇ ἅπαξ ἀκόμη, ἔῤῥιψε πρὸς τὸν μαῦρον βλέμμα, ἐν ᾧ εἰκονίζετο ἀδιάλλακτον τὸ μῖσος.

— Ἦλθεν ἤδη καὶ ἡ ἐδική μου σειρὰ νὰ ἀποκριθῶ, εἶπε· ποτέ! ποτέ!

Ὁ Ταμαριὲζ, ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἥρπασε τὸν βραχίονα τῆς γραίας, καὶ τρίζων τοὺς ὀδόντας τῇ ἐζήτησε καὶ πάλιν τὸ ἀντιφάρμακον.

— Ἀπειλεῖς τὴν μητέρα σου, τῷ εἶπεν ἡ Λουΐζα, ἥτις ἀνέπνεε πλέον ἐναγωνίως· ἀλλὰ δὲν σὲ φοβοῦμαι, διότι ἀποθνήσκω!

Καὶ πραγματικῶς ἀπὸ τὸ στῆθός της δὲν ἐξῆλθε πλέον παρ' ὑπόκωφός τις ῥόγχος, καὶ τὸ βλέμμα της ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔμεινεν ἀτενὲς καὶ ἀκίνητον· ἔφερεν ἀκολούθως τὰς συνεσταλμένας αὐτῆς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους της, καὶ κραυγὴν ὀξεῖ-

αν ἐξέπεμψεν. Ἡ κραυγὴ αὕτη ἦν τὸ τέλος τῆς ἀγωνίας της.

Ὁ μαῦρος ἔφυγεν ἀπὸ τοῦ σπηλαίου χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ ῥίψῃ τὸ βλέμμα ὀπίσω του· κατέβη τὸ ὄρος ὡς παράφρων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δάσους ἔτρεξεν, μέχρις οὗ τέλος ἀπὸ τὴν κορυφὴν βράχου τινὸς εἶδε πρὸ ποδῶν του τὴν θάλασσαν. Πλοῖόν τι ἦν ἐπὶ τὴν ἄγκυραν. Λάμψις τις ἀμυδρὰ, ἢν νέφος καπνοῦ παρηκολούθησε, ἐξῆλθε τῶν θυρίδων αὐτοῦ, καὶ ὑπόκωφος κανονοβολήματος ἠκούσθη ἠχώ. Ὁ Ταμαριὲζ ἐπανέλαβε τὴν παρείαν του καὶ πρὸς τὸ παράλιον διευθύνθη.

Ἅμα δ' ἔφθασεν ἐκεῖ, τὸ πρῶτον ἀντικείμενον, ὅπερ προσέβαλε τὴν ὅρασίν του, ἦτον ἄνθρωπός τις ἐκτάδην ἐπὶ τῆς ἄμμου κείμενος, καὶ ἔχων παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτοῦ πυροβόλον. Ἡ ἐνδυμασία του δὲν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ παρὰ εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὸν Ταμαριὲζ νὰ τὸν παρατηρήσῃ. Μόνον δὲ σκιάδιόν ἐπίκηρον, ὅπερ εὗρεν εἰς βημάτων τινῶν ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν παρέσχεν αὐτῷ ἀφορμὴν νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ ἄγνωστος ἀνῆκεν εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ τὴν παραλίαν παραπλέοντος πλοίου. Κατὰ συνέπειαν ἄρα τῆς ὑποθέσεως ταύτης, τὸ κανονοβόλημα, ὅπερ εἶχε ῥίψει, ἦν ἀναμφιλέκτως σημεῖον προσκλήσεως. Ἐπὶ τῇ πεποιθήσει δὲ ταύτῃ, ὁ μαῦρος ἔδεσε τὸ μανδήλιόν του εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πυροβόλου, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐπειράθη, σείων αὐτὸ ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἐκ τοῦ πλοίου σκοποῦ. Ἡ προσπάθειά του δὲν ἀπέτυχε, καὶ λέμβος ῥιφθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ὑπὸ τεσσάρων ἐλαυνομένη κωπηλατῶν, ἔφθασε μετ' ὀλίγας στιγμὰς εἰς τὸ μέρος εἰς ὃ εὑρίσκετο ὁ Ταμαριέζ.

Ὁ ἄγνωστος ἐν τούτοις οὐδὲν εἶχεν εἰσέτι παρέξει σημεῖον ζωῆς. Ὁ Ταμαριὲζ ἔθεσε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς καρδίας ἐκείνου καὶ ᾐσθάνθη αὐτὴν κινουμένην. Ἔδραμε λοιπὸν πρὸς πηγήν τινα ῥέουσαν πλησίον τοῦ δάσους. Εἰς τὴν ἐπιστροφήν του ὑπήγειρε τὴν ἐπὶ τῆς ἄμμου κεκλιμένην κεφαλήν· ἀλλὰ μόλις τοὺς χαρακτῆρας αὐτῆς ἀνεγνώρισε, καὶ τὴν ἄφησε νὰ ἐπαναπέσῃ μετὰ ῥίκης ἀπομακρυνθεὶς, ὡσανεὶ ἐξ ἀπροσεξίας ὄφιν εἶχεν ἐγγίσῃ. Ἀνεξήγητον αἰσθημάτων διαφόρων κρᾶμα, ἀλλόκοτος ἐκπλήξεως καὶ μίσους ἔκφρασις ἀπήστραψεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Σκεφθεὶς δ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν, ἥρπασεν ἀπὸ τῆς ζώνης του ἐγχειρίδιόν τι. Ἀλλὰ, καθ' ἣν στιγμὴν κατέφερεν ἤδη τὴν πληγὴν, ὁ βραχίων του ἀκουσίως ἐστάθη. Ἐπὶ μίαν ἀκόμη στιγμὴν, ὡσεὶ ταλαντευόμενος, περιέφερε τὴν λεπίδα ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ θύματός του, ἔπειτα δ' ἔῤῥιψεν αἰφνιδίως τὸ ὅπλον μακρὰν αὐτοῦ.

— Ὄχι, εἶπε, θὰ ὑποφέρῃ ἐκείνη πολύ.

Καὶ ὁ Ταμαριὲζ πᾶσαν ἐχθρικὴν ἰδέαν ἀποβαλὼν, δὲν ἐσκέπτετο πλέον παρὰ πῶς νὰ σώσῃ ἐκεῖνον, ὃν πρὸ μιᾶς στιγμῆς εἶχεν ἀπειλήσει. Ἐπανέστρεψε λοιπὸν εἰς τὴν πηγὴν καὶ λαβὼν ὕδωρ, ἔῤῥιψε σταγόνας τινὰς ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Ἡ ἀγαθοεργὸς αὕτη δρόσος τὸν ἐζωογόνησεν· οἱ ὀφθαλμοί του ἠνοίχθησαν, τὰ χείλη του ἐψέλλισαν διακεκομμένας τινὰς φράσεις . . . ἡ Ῥόζα . . . ἡ Γινεστέρα . . . ἡ Λουΐζα . . . δὲν θέλω ν' ἀναχωρήσω . . . καὶ ἐκ νέου ἀπώλεσε πᾶσαν αἴσθησιν, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὸν πλησίον αὐτοῦ ἱστάμενον μαῦρον.

Ἡ λέμβος εἶχε πλησιάσει. Δύο ναῦται ἀπέβησαν αὐτῆς, καὶ μετ' ὀλίγον ἔφθασαν πλησίον τοῦ Ταμαριέζ.

— Εἶναι νεκρός; ἠρώτησεν ὁ εἷς τῶν ναυτῶν, βλέπων τὸ σῶμα ἐκτάδην ἐπὶ τῆς ἀκτῆς κείμενον.

— Πρέπει νὰ τὸ πιστεύσωμεν, ἀπεκρίθη ὁ ἕτερος, ἀφοῦ δὲν ἤκουσε τὰ κανονοβολήματα, τὰ ὁποῖα ῥίπτομεν ἀπὸ τὸ πρωΐ.

— Ὁ κύριος οὗτος ἀφίνει κάθε βράδυ τὸ πλοῖον, ἀπὸ ὀκτὼ ἤδη ἡμερῶν ὅπου ὁ ἄνεμος μᾶς ἀναγκάζει νὰ λοξοδρομοῦμεν ἐπὶ τῆς παραλίας ταύτης, καὶ ὁ διάβολος ᾐξεύρει ποῦ ὑπάγει. Καὶ πάντοτε ἡμεῖς εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ τὸν ἐπαναφέρωμεν. Κωπηλάτε, ναῦται, διὰ τοὺς ἐπιβάτας! Τῇ ἀληθείᾳ ὁ πλοίαρχος εἶναι πολὺ περιποιητικός!

— Τώρα ὅμως πλέον θ' ἀπαλλαχθῶμεν ἀπὸ τὴν ἀγγαρείαν αὐτὴν, ἐπανέλαβεν ὁ νεώτερος τῶν δύο ναυτῶν, ὅστις ἐφαίνετο καὶ φιλανθρωπότερος· αἴ! μπάρκα, (1) προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ταμαριὲζ, βοήθησέ μας νὰ μεταφέρωμεν αὐτὸ τὸ γομάρι, καὶ γρήγορα, διότι ὁ ἄνεμος πνέει. Χωρὶς τοῦ ἐπαράτου τούτου ἐπιβάτου θὰ εἴχομεν ἤδη καμωμένας σωστὰς δέκα λεύγας. Ἂν ἦναι ἀσθενὴς, ὁ χειρουργὸς θὰ τὸν θεραπεύσῃ· ἂν ᾖναι νεκρὸς, ὑπάρχει εἰς τὸ πλοῖον ἱερεὺς διὰ νὰ τὸν θάψῃ ὡς χριστιανόν.

— Εἶναι λειποθυμημένος μόνον, φίλοι μου, ἀπήντησεν ὁ Ταμαριέζ.

— Φίλοι! τοῦ διαβόλου τὸ μαυροτσούκαλο, θάῤῥος! ἂν εἶχα καιρὸν διὰ χάσιμον θὰ σ' ἐμάνθανα πῶς πρέπει νὰ ἐκφράζεσαι μὲ τοὺς ἀνωτέρους σου.

Καὶ ἐδείκνυεν ὁ γέρων ναύτης τὸν γρόθον του μετ' ὀργῆς μανιώδους. Κατατεθέντος ὅμως τοῦ σώματος ἐν τῇ λέμβῳ, θὰ ἐξετέλει ἴσως τὴν ἀπειλήν του, ἂν ἡ εὐστάθεια τοῦ μαύρου δὲν τὸν ἀπεδειλίαζεν. Ἡ λέμβος τέλος ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος. Ὁ Ταμαριὲζ ὅμως περιέμεινε μέχρις οὗ τὸ πλοῖον ἐγένετο ἄφαντον εἰς τὸν ὁρίζοντα, καὶ οὕτως ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Γινεστέραν. Φθάσας δὲ διηγήθη εἰς τὸν μαρκέσιον τὸν θάνατον τῆς Λουΐζης, ἀπεσιώπησεν ὅμως πάντα τὰ λοιπά.

Ὁ ἰδιοκτήτης τῆς Γινεστέρας ἐν τούτοις εὑρίσκετο εἰς τὴν τρομερὰν θέσιν ἐκείνων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀπροσδόκητος καταστροφὴ ἀφαιρεῖ αἴφνης πᾶσαν αὐτῶν τὴν εὐδαιμονίαν. Τὴν ἀπελπισίαν του εἶχε διαδεχθῆ νάρκωσις ἀπαισία. Ὅσον δὲ διὰ τὴν Ῥόζαν, αὕτη ἔζη ὡς ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν ἀδιαλείπτου ὀνείρου καὶ ἐπίστευε μὲν ἐξ ἑνὸς τὴν πραγματικότητα τῶν περικυκλούντων αὐτὴν κινδύνων, δὲν ἀπέκρουεν ὅμως ἀφ' ἑτέρου τὴν πλάνην τοῦ νὰ τοὺς νομίζῃ διασκεδασθησομένους μίαν ἡμέραν. Ὀλίγιστοι ἔμαθον τὴν τύχην αὐτῆς, διότι ἡ περίσκεψις, ἥτις

(1) Ἐπίθετον διδόμενον εἰς τοὺς μαύρους.

εἶχεν ἐμποδίσει τὸν μαρκέσιον τοῦ νὰ τιμωρήσῃ τὴν Λουΐζαν παρησίᾳ, ἡ περίσκεψις αὕτη, ἥτις ἀποβαίνει συμφέρον πολιτικὸν ἐν ταῖς ἀποικίαις, τὸν ἠνάγκαζον νὰ διατηρήσῃ τὸ σκληρὸν τοῦτο συμβεβηκὸς ὅσον πιθανόν, τοσοῦτον καὶ μυστικόν. Διότι τὸ δηλητήριον εἶναι τὸ ὅπλον πρὸς ὃ προσφεύγουσιν οἱ δοῦλοι συχνότατα, ὁσάκις θέλουν νὰ ἐκδικηθῶσι. Γνωστὴ δὲ εἶναι ἡ κατέχουσα αὐτοὺς ἐρεθιστικὴ μανία. Ἡ ἐλαχίστη ἄρα ἀδιακρισία ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἠδύνατο νὰ γίνῃ αἰτία τοῦ νὰ διαδοθῇ ἐξ ἑνὸς μόνου ἐγκλήματος ἐπιδημία. Ἡ στενοχωρία λοιπὸν ἐν ᾗ ἦν ἠναγκασμένος νὰ ζῇ, ἠύξανεν ἔτι τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν ὁ Κ. Ῥαμβέρτος εἶχε τοῦ ν' ἀφήσῃ τὸν Ἅγιον Δομίγγον. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπήγαινε συχνάκις εἰς τὴν πόλιν. Ἐπιστρέφων δὲ κατεσκόπευεν ἐπὶ τῶν χαρακτήρων τῆς θυγατρός του τὰς προόδους τῆς νόσου. Ὁ δύστηνος! ἤθελε νὰ μένῃ πάντοτε παρ' αὐτῇ, καὶ ἡ θέα της ἀνενέου τοὺς πόνους του. Τηκόμενος ὁ ἴδιος ὑπ' ἀδιαλείπτου ὀδύνης, συνήθροιζε τὰς τελευταίας δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι τῷ ἔμενον, ὅπως παλαίῃ κατὰ τῶν βασάνων. Ὁ δὲ Ταμαριὲζ διεμέριζε τὰς φροντίδας καὶ ἐπιμελείας αὐτοῦ μεταξὺ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς κόρης· καὶ ἥσυχος μὲν ἦτο κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἀμέριμνος μάλιστα, ἀλλὰ τὴν νύκτα, ὅταν μόνος εὑρίσκετο ἐν τῇ καλύβῃ του κεκλεισμένος, ὁ ἀκηδὴς αὐτὸς, ὁ ψυχρὸς, εἰς χείμαῤῥον δακρύων ἐπνίγετο, σφίγγων ἐπὶ τῆς καρδίας του τὸ κυανοῦν τῆς Ῥόζης μανδήλιον.

Ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως ἔφθασεν ἤδη. Ὁ μαρκέσιος, ἡ θυγάτηρ του καὶ ὁ Ταμαριὲζ, ὅστις ἠθέλησε νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ, ἄφησαν τὸν Ἅγιον Δομίγγον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ πλοῦς ὑπῆρξεν εὐτυχὴς, καὶ μετά τινας ἡμέρας οἱ θαλασσοπόροι θὰ διέκριναν τὰ παράλια τῆς Γαλλίας, σφοδρὸς ὅμως ἄνεμος, αἰφνίδιον ἐγερθεὶς, παρέσυρε τὸ πλοῖον ἀπὸ τὴν διευθυνσίν του. Ἡ καταιγὶς διήρκεσε τρεῖς ὅλας ἡμέρας. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἡ Ῥόζα δὲν ἐροβήθη τὸν θάνατον· παρεκάλει δὲ μόνον τὸν Θεὸν ν' ἀποδώσῃ τὸ πλήρωμα καὶ τοὺς ἐπιβάτας σώους εἰς τὰς οἰκογενείας των. Ὁ δὲ Θεὸς ἐπήκουσεν αὐτῆς, καὶ ὁ Σαὶντ-Βαάστ ἐσώθη ἀντὶ ζημιῶν τινων καὶ μηνιαίας ἐν τῇ ἐπιστροφῇ του ἀναβολῆς. Ὁ Κ. Ῥαμβέρτος, μὴ δυνηθεὶς ν' ἀντιπαλαίσῃ πρὸς τοσαῦτα δεινὰ, ἠναγκάσθη νὰ μένῃ κλινήρης· καὶ μόνον δ' ἐνίοτε ὁσάκις ὁ ἄνεμος ἦν γαλήνιος καὶ ὁ οὐρανὸς αἴθριος, ὁ μαῦρός του [τὸν μετέφερεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος· ἡ Ῥόζα ἐκάθητο παρὰ τοὺς πόδας του καὶ ἐζήτει νὰ τὸν ἀπατήσῃ διὰ τοῦ φαιδροῦ καὶ ἀμερίμνου ἤθους της. Ὁ γέρων οὗτος, ἐν ᾧ μετὰ βίας ἠδύνατό τις ν' ἀναγνωρίσῃ τὸν μαρκέσιον Ῥαμβέρτον, ἡ νεᾶνις αὕτη, ἀναπαύουσα τὴν ὠχρὰν αὐτῆς κεφαλὴν ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ πατρός της, ἐσχημάτιζον σκιαγράφημα εἰς τὴν θέαν τοῦ ὁποίου καὶ αὐτοὶ οἱ ναῦται ᾐσθάνοντο ἑαυτοὺς συγκεκινημένους. Ὁ δὲ Ταμαριὲζ συνήθως εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπ' αὐτῶν ἐνοκλάζων, ἐθεώρει τὸ λυπηρὸν τοῦτο σύμπλεγμα, καὶ πάντοτε ἐζήτει μέρος ὅθεν τὸ βλέμμα ἀνέτως νὰ δύναται νὰ βυθίζῃ ἐπὶ τῆς κυρίας αὐτοῦ. Πολλάκις ἤδη ἡ Ῥόζα εἶχε παραχθῇ ἀπαντήσασα τὸ παράδοξον τοῦ μαύρου βλέμμα, καὶ ἑκάστοτε οἱ λόγοι τῆς Λουΐζης « Ὁ ἔρως εἰσέρχεται καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν μαύρων ὡς καὶ ἐν τῇ τῶν λευκῶν » ἐπανήρχοντο εἰς τὴν μνήμην της. Ἀλλὰ συλλογισθεῖσα ὅτι εἰς τὸ βλέμμα τοῦ δούλου ἀντανεκλᾶτο ἡ θλίψις, ἣν αἰσθάνεται τις ἀφίνων τὴν πατρίδα του, ἀδιαφόρησε καὶ ἔμεινεν ἥσυχος.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν δεινῶν της κρυφία τις ἐλπὶς ὑπεστήριζε τὴν Ῥόζαν. Μόνη, ἠκολούθει διὰ τοῦ βλέμματος μετ' ἀνυπομονησίας τὰ βραδέως ὀπίσω αὐτῆς φεύγοντα κύματα. Καὶ ὅταν μὲν τὰ ἱστία ἐκρέμαντο χαλαρὰ ἐπὶ τῶν ἱστῶν, ὅταν ἀκίνητον ἔμενε τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γαληνιαίας θαλάσσης, ἀνυπομόνως προσεδόκει τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ ἄνεμος ἤθελε πνεύσει. Ὅταν δὲ, ὑπ' οὐρίου ὠθούμενον πνεύματος, τὸ πλοῖον ἐπανελάμβανε τὴν πορείαν του, εὐτυχῆ ᾐσθάνετο ἑαυτὴν, καὶ ἔλεγεν ἐν τῇ καρδίᾳ της — Θὰ τὸν ἐπανίδω!

Ἡ Κ. Νολλιὲρ εἶχε προετοιμάσει διὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἀνεψιὰν αὐτῆς κατάλυμα ἐν τῷ ἐν Παρισίοις οἴκῳ της. Ἡ Κ. Νολλιὲρ ἐγνώριζε τὸν λόγον τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἀδελφοῦ της. Ἕκαστος ἄρα δύναται νὰ συμπεράνῃ πόσον σκληρὰ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη αὐτῶν ἔντευξις. Μόλις φθάσας εἰς Γαλλίαν, ὁ Κ. Ῥαμβέρτος ἀνεῦρε μέρος τι τῆς παρελθούσης αὐτοῦ δραστηριότητος, καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ νὰ σώσῃ τὴν θυγατέρα του ἠρύετο λείψανα δυνάμεως ἐκλιπούσης. Μολονότι δὲ ὅλοι οἱ εἰς τὸ νὰ θεραπεύσῃ τὴν σύζυγόν του πρότεροι αὐτοῦ ἀγῶνες μάταιοι εἶχον ἀποβῆ, οὐδὲν ἧττον ὅμως ἤλπιζε νὰ εὕῃ μέσον πρὸς ἴασιν τῆς Ῥόζης. Καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ διασημότεροι ἰατροὶ συνεκλήθησαν εἰς συμβούλιον· ἀλλ' οἱ μὲν συνεβούλευσαν περιήγησίν τινα ἐν Ἐλβετίᾳ· οἱ δὲ, εὐφροσύνας, διασκεδάσεις· οἱ δὲ φιλαληθέστεροι διετήρησαν σιωπήν. Ἡ Ῥόζα προσεποιήθη ὅτι ἔδιδε μᾶλλον πίστιν εἰς τὴν ἀποτελεσματικὴν δύναμιν τοῦ δευτέρου μέσου τῆς ἐπιστήμης, καὶ μὲ μεγάλην τοῦ μαρκεσίου εὐχαρίστησιν, οἱ χοροὶ, αἱ μουσικαὶ συμφωνίαι, οἱ περίπατοι, τὰ θέατρα κατέστησαν ἡ μόνη αὐτῆς ἐνασχόλησις. Πανταχοῦ παρουσιάζετο, διότι πανταχοῦ ἤλπιζε νὰ τὸν ἀπαντήσῃ. Ἀλλ' ὅμως μετά τινα καιρὸν, ἅπασαι αἱ δυνάμεις τῆς Ῥόζης δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὸ νὰ ὑποστηρίζωσι τὴν ζωηρότητα, ἣν ἀνέπτυσσεν. Ὁ Κ. Ῥαμβέρτος ἀπέβαλε πᾶσαν ἐλπίδα ἀπατηλὴν, καὶ ὁ κῦβος ἐῤῥίφθη. Ἡ κατάστασις τοῦ μαρκεσίου ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐχώρει ἐπὶ τὸ χεῖρον· τὸ σῶμά του εἶχε κυρτωθῆ, καὶ αἱ κόγχαι τῶν ὀφθαλμῶν του ἐκοιλαίνοντο ὁλόεν· Οὐδ' ἤθελε δὲ νὰ προλάβῃ τὴν ἀνένδοτον ταύτην καὶ διηνεκῆ φθοράν, ἥτις τὸν ἔφερεν εἰς τὸν τάφον, ὅπως μὴ παρέξῃ ὑπονοίας περὶ τῆς ζωῆς του εἰς τὴν θυγατέρα του, ὁ ἄθλιος πατήρ! ἀλλ' ἀπεκάλει αὐ-

τὴν παροδικὴν δυσδιαθεσίαν προζεννηθεῖσαν αὐτῷ ἐκ τῆς αἰφνιδίας τοῦ κλίματος μεταλλαγῆς. Τὴν γνώμην δὲ ταύτην κατώρθωσε νὰ συμμερισθῶσι καὶ ἡ Κ. Νολλιὲρ καὶ ἡ Ῥόζα. Ἐσπέραν τινὰ ἐν τούτοις καὶ οἱ τρεῖς ἦσαν συνηθροισμένοι ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ γέροντος. Ὁ Μαρκέσιος ἐκάθητο ἔμπροσθεν τραπέζης κεκαλυμμένης ὑπὸ ἐγγράφων· Ἡ ἀναπνοή του ἐφαίνετο δυσκολωτέρα παρὰ τὸ σύνηθες· αἱ χεῖρές του ἦσαν ψυχραὶ, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠναγκάζετο ν' ἀπομάσσῃ τὸν νοτερὸν ἱδρῶτα, ὅστις κατέῤῥεε τοῦ μετώπου του.

— Ὁ Κ. Εὐγένιος Ῥαϋμόνδος εἶναι φίλος εἰς ὃν δύναται νὰ βασισθῇ τις, εἶπεν ὁ μαρκέσιος ἀρχίζων τὴν συνδιάλεξιν. Ἡ Ῥόζα ἀνήγειρε τὴν κεφαλήν.

— Πιστῶς, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ μαρκέσιος, ἐξεπλήρωσε τὰς ὁδηγίας μου, διατὶ λοιπὸν νὰ μὴ δύναμαι νὰ τὸν εὐχαριστήσω δι' ὅσας τῷ χρεωστῶ χάριτας; Ὁ ἐπιστάτης μου δὲν τὸν εἶδε παρ' ἅπαξ μόνον καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ μ' εἴπῃ ποῦ νὰ τὸν εὕρω.

— Οὐδεὶς! εἶπεν ἡ Ῥόζα θλιβερῶς.

— Ἀνεχώρησεν ἀναμφιβόλως διὰ τὰς ἀποικίας. Λυποῦμαι πολὺ διὰ τοῦτο, διότι θὰ μ' ἐβοήθει εἰς τὸ ν' ἀσφαλίσω τὸ μέλλον σου.

Ἡ Ῥόζα ἔῤῥιψεν ἐπὶ τοῦ πατρός της βλέμμα ὀδυνηροῦ θαυμασμοῦ, ὡσανεὶ τῷ ἔλεγεν, Καλῶς γινώσκεις ὅτι δὲν ἔχω τοιοῦτον.

— Λάβε ἐν τοσούτῳ, τὰ ἔγγραφα ταῦτα, κόρη μου· εἶναι ἡ κληρονομία σου τὴν ὁποίαν σοὶ ἀποδίδω. Ἡ θεία σου θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐπέχῃ παρὰ σοὶ τὴν θέσιν μητρός· θὰ εὕρῃ δὶ' σὲ ὑποστήριγμά τι, προσάτην τινά. Διότι ἡ φρικώδης αὕτη ἀσθένεια θὰ παρέλθῃ· ἔχω ἀνάγκην νὰ φέρω μετ' ἐμαυτοῦ τὴν παρηγορίαν ταύτην·

Ἡ Ῥόζα, ἥτις καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς βραδείας νόσου, ἡ ὁποία κατέτηκεν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της τὸν πατέρα της, ποτὲ δὲν εἶχε φαντασθῇ ὅτι ἠδύνατο ἐξ αὐτῆς νὰ προκύψῃ εἰς αὐτὸν θάνατος, ἡ Ῥόζα λέγομεν, τὰς λέξεις ταύτας ἀκούσασα ἀνέκυψε τέλος ἀπὸ τῆς βεβαιότητός της, καὶ ἀπαισία τις λάμψις τὴν ἔκαμε νὰ ἴδῃ τὸ κίνδυνον, καί.

— Πάτερ μου! ἀνέκραξεν ὑπὸ τῶν λυγμῶν πνιγομένη, πάτερμου! μ' ἠπάτας. Θεία μου στεῖλε νὰ ζητήσῃς τὸν ἰατρόν.

Ἡ Κ. Νολλιὲρ ἠγέρθη ὅπως σημάνῃ.

— Τὶ ἔχεις λοιπὸν, πάτερμου; Ὁμίλησε δι' ἀγάπην Θεοῦ!

— Δὲν ἔχω τίποτε, ἀπεκρίθη ὁ μαρκέσιος μὲ φωνὴν διακεκομμένην μὲν, ἀλλὰ εὐδιάκριτον. Ἔλα, τέκνον μου, νὰ σὲ σφίγξω εἰς τὴν καρδίαν μου.

Ἡ Ῥόζα ἐῤῥίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός της, ὅστις τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἠσθάνθη ἑαυτὸν ὑπὸ μεγίστης ἀτονίας καταληφθέντα, καὶ εἰς εἶδός τι λειποθυμίας ἔπεσεν. Εὐτυχῶς ὅμως ὁ ἰατρὸς εἶχε φθάσει.

— Θὰ τὸν σώσῃς, εἶπεν ἡ Ῥόζα βλέπουσα αὐτόν· δὲν ἀποθνήσκει τις οὕτως.

Ὁ ἰατρὸς ἐπλησίασεν εἰς τὸν μαρκέσιον, καὶ, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, τὸν ἔκαμε ν' ἀναλάβῃ τὰς αἰσθήσεις του.

— Ῥόζα! ἀνέκραξεν ὁ Κ. Ῥαμβέρτος μὲ φωνὴν βραχεῖαν, ἅμα ἐπανῆλθεν εἰς ἑαυτόν.

— Ἰδοὺ ἐγὼ, πάτερ μου, ἐσώθης!

— Ῥόζα, ἐπανέλαβεν ὁ ἐπιθάνατος μὲ φωνὴν τόσῳ ταπεινὴν καὶ τρέμουσαν, ὥστε ἡ ἀδελφή του, κεκλιμένη ἐπ' αὐτοῦ, μόλις ἠδυνήθη νὰ τὸν ἀκούσῃ· ἐγὼ εἶμαι τῆς δυστυχίας σου αἴτιος. Τέκνον μου, εἰπὲ εἰς τὸν θνήσκοντα πατέρα σου ὅτι τὸν συγχωρεῖς.

Ἡ νεᾶνις ἐξέπεμψε φωνὴν ὑπόκωφον καὶ ἐῤῥίφθη εἰς τὰ γόνατα τοῦ πατρός της.

— Εὐχαριστῶ, Ῥόζα μου! Ἀδελφή μου, εἰς σὲ καὶ πάλιν τὴν ἐμπιστεύομαι! Ἔπειτα δὲ ἐσίγησεν.

Ὁ ἰατρὸς, ὅστις εἶχεν ἀποσυρθῆ ἵνα μὴ διαταράξῃ τὴν τελευταίαν αὐτὴν συνδιάλεξιν, ἐπλησίασεν εἰς τὸ θρονίον ὅπου ὁ μαρκέσιος ἐφαίνετο ὅτι ἀνεπαύετο. Ῥίψας δὲ ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ προσώπου του, εἶπεν εἰς τὴν Κ. Νολλιὲρ, δεικνύων αὐτῇ τὴν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός της γονυπετῆ Ῥόζαν.

— Ἀπαγάγετέ την, κυρία, τετέλεσται!

Ἡμέρας τινὰς πρὸ τοῦ τραγικοῦ τούτου συμβάντος, ἡ Ἐστέλλη Τεῤῥάζ εἶχε γράψει πρὸς τὴν φίλην της ἐπιστολὴν τινα ἐν' ᾗ περιείχετο τὸ ἑπόμενον χωρίον....

.... « Ναὶ, φιλτάτη μου Ῥόζα, ὑπανδρεύομαι. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐγνώρισα τὸν κόμητα Βρεῦλ. Τὸν παρόντα χειμῶνα τὸν εἶδον, κατὰ πρώτην φορὰν ἐν χορῷ τινι, παρὰ τῇ ἐξαδέλφῃ μου. Τὸ γαληνιαῖον καὶ γλυκὺ βλέμμα του, τὸ εἶδος τῆς συστολῆς, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῆς συμπεριφορᾶς αὐτοῦ ἐπεκράτει, εἵλκυσαν ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχήν μου. Πολλάκις ἠρνήθη νὰ χορεύσῃ, ἀλλὰ πρὸς τὸ τέλος τοῦ χοροῦ, ἦλθε καὶ μὲ προσεκάλεσε νὰ συγχορεύσωμεν. Τὴν ἔνδειξιν ταύτην τῆς ὑπολήψεως προὐτίμησα ὅλων τῶν θωπειῶν καὶ περιποιήσεων ὧν ἀντικείμενον ἤμην καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς συναναστροφῆς. Μοὶ ἐλάλησε, καὶ ἠσθάνθην ἐμαυτὴν συγκινηθεῖσαν. Τῇ ἐπαύριον, ἐζήτησε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν μητέρα μου. Αἱ εἰς τὴν οἰκίαν μας ἐπισκέψεις ἐγένοντο συχναὶ, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον πραγματικὴ εἰλικρίνεια ἀποκατέστη μεταξὺ ἡμῶν· μ' ὡμίλει περὶ τῶν δυστυχιῶν του, καὶ ἐγὼ, χωρὶς νὰ γνωρίζω εἰς τὶ συνίσταντο αὗται, ἐθεώρουν ὡς ἐλπίδα τὴν προσπάθειαν τοῦ νὰ τὸν παραμυθῶ. Ἡμέραν τινὰ ἡ μήτηρ μου μὲ προσεκάλεσεν εἰς τὸ δωμάτιόν της, καὶ ἐκεῖ μ' εἶπε, Νέος τις ἐζήτησε τὴν χεῖρά σου, ἀλλ' οὐδὲν ἠθέλησα νὰ ὑποσχεθῶ χωρὶς νὰ σὲ συμβουλευθῶ. Ὁ Κ. Βρεῦλ, ἀνέκραξα πάραυτα, μὴ δυνηθεῖσα νὰ ὑποκρύψω τὴν χαράν μου. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅπου σὺ ἡ ἰδία μ' ὑπαγορεύεις τὴν ἀπόκρισιν, ἣν ὀφείλω νὰ δώσω εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην, ἀπεκρίθη ἡ μητέρα μου μειδιῶσα. Τὴν

ἐσπέραν ταύτην, ὁ Κ. Βρεῦλ θὰ μάθῃ ὅτι ἀποδέχεσαι τὴν αἴτησίν του. Μεταξύ μας, δύναμαι νὰ σ' εἴπω ὅτι ποτὲ δὲν ὑπῆρξα τόσον εὐτυχής. Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν πραγματικῶς, ὁ κόμης ἔλαβε τὴν εἴδησιν ταύτην μετὰ θλιβερᾶς χαρᾶς, ἕνεκα τοῦ ὁποίου εἶχον τὴν νηπιότητα νὰ φανῶ λυπηθεῖσα ἐγώ· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, ἀκούσασα αὐτὸν νὰ λαλῇ περὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐτυχίας, ἣν μοὶ ὑπέσχετο, ἐθαῤῥύνθην. Ἤδη, ἀνεχώρησε πρὸς διευθέτησιν τῶν ὑποθέσεών του. Ἐν τῇ ἐπανόδῳ του θὰ ὑπογράψωμεν τὸ σύμφωνον. Θὰ ἔλθῃς νὰ περάσῃς ἡμέρας τινὰς ἐν Βρεταννίᾳ ὅπως παρευρεθῇς εἰς τοὺς γάμους μου. Ἄνευ σοῦ, θὰ λείπῃ ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν μου τί. » . . . . . .

Δύο περίπου μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός της ἡ Ῥόζα εἶχεν ἐγκατασταθῆ παρὰ τῇ θείᾳ της εἰς ἰδιοκτησίαν τινὰ παρὰ τὸν Ῥῆνον κειμένην. Ὁ πύργος ὑψοῦτο, ὡς ἡ Γινεστέρα, εἰς τοὺς πρόποδας λόφου τινὸς, μεταξὺ πυκνῶν συστάδων καστανεῶν. Τὸ δωμάτιον τῆς Ῥόζης ἠνοίγετο πρὸς ἐξώστην, ὅθεν ἔβλεπέ τις τὸν ἑλικοειδῆ τῆς νήσου δρόμον καὶ εἰς τὰς εἰς ὀξὺ ἀποληγούσας στέγας τοῦ πύργου τῆς Κ. Τεῤῥάζ· Ἡ Ῥόζα ἠγάπα τὴν θέσιν ταύτην· διότι τῇ ἀνεκάλει τὴν παιδικὴν αὐτῆς ἡλικίαν. Ἡ θέα τῆς γαληνιαίας ἐκείνης φύσεως ἀνέπαυε τὴν ψυχήν της. Ἡ ἀπόγνωσις αὐτῆς εἶχε μεταβληθῆ εἰς μελαγχολίαν· καὶ, ὡς ἂν ἡ ὄψις τῶν τόπων, ὅπου ὑπῆρξεν ἄλλοτε εὐτυχής, ἠδύνατο νὰ τῇ ἀποδώσῃ τὴν παρελθοῦσαν εὐτυχίαν, ἠσθάνθη στιγμιαίως ὅτι ἀνέζη.

Τὸ ἔαρ ἦν τότε περὶ τὰ μέσα του. Ὡραίαν τινὰ ἡμέραν περὶ τὴν δείλην, δύο νεάνιδες περιεπάτουν μεταξὺ διπλῆς σειρᾶς ἰτεῶν παρὰ τὸν ποταμὸν ἐκτεινομένων. Ἡ μία, πενθηφοροῦσα, βραδέως ἐβάδιζε, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἵστατο ὅπως ἀκολουθήσῃ μὲ βλέμμα ὀνειροπόλον τὸν ῥοῦν τοῦ ὕδατος. Ἀσθενὴς ἐφαίνετο καὶ πάσχουσα, καὶ ὅμως ἡ ἀσθένειά της νέον τῇ ἔδιδε θέλγητρον, καὶ ἡ ἐπὶ τῶν χαρακτήρων αὐτῆς ἐπικρεμαμένη ὠχρότης ἐπηύξανε τὴν καθαρότητά των. Βλέπων αὐτήν τις θὰ τὴν ἐνόμιζε μεγαλητέραν τῆς συντρόφου της, ἂν καὶ ἀμφότεραι τὸ αὐτὸ εἶχον γεννηθῆ ἔτος Ἡ δευτέρα, ζωηρὰ ἦν καὶ ἐλαφρὰ, μέλανα καὶ διάπυρον ἔχουσα τὸν ὀφθαλμὸν καὶ εἰς ἕκαστον αὐτῆς κίνημα ἐπέλαμπεν ἡ χάρις τῆς νεότητος. Ἤδη δὲ ἐπανηλημμένως, πειραθεῖσα νὰ σύρῃ τὴν σύντροφόν της ἀπὸ τῆς ὀνειροπολήσεως ἐν ᾗ ἦτο βεβυθισμένη, καὶ πάσας τὰς προσπαθείας αὐτῆς ἀνωφελεῖς βλέπουσα, μετὰ δυσχεραίνοντος ἤθους ἀπεμακρύνθη. Ἀλλ' ἡ ἑτέρα, τὴν δυσαρέσκειάν της παρατηρήσασα, τῇ εἶπε μὲ τόνον φωνῆς ἐξ ἡμισείας σπουδαῖον καὶ ἐξ ἡμισείας ἐλαφρόν.

— Σὲ λυπῶ, ἀγαθή μου Ἐστέλλη, συγχώρησαί μου.

Ἡ δ' Ἐστέλλη τὴν λαλήσασαν ἐναγκαλισθεῖσα ὡς ἀδελφήν.

— Πάσχεις, Ῥόζα, τῇ εἶπε θλιβερῶς, ὅλος ὁ κόσμος τὸ βλέπει, ἀλλὰ τί ἔχεις, οὐδεὶς ἠξεύρει.

Ἀλλ' ἡ Ῥόζα δὲν ἀπεκρίθη.

— Ἐμπιστεύσου εἰς ἐμὲ τὰς θλίψεις σου ἐπανέλαβεν ἡ Ἐστέλλη· δὲν εἶμαι πλέον παιδίον ἀφοῦ αὔριον ὑπανδρεύομαι. Καὶ ταῦτα εἰπούσης, αἱ λευκαὶ αὐτῆς παρειαὶ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ ζωηροῦ ἐρυθήματος.

Ἡ Ῥόζα ὅμως εἶχεν ἐπαναπέσει εἰς τὴν μελαγχολίαν της. Ἡ εὐτυχία τῆς φίλης της ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν της τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς ὀδυνηρὰν θέσιν. Ἡ ἐνθύμησις τοῦ Εὐγενίου Ῥαϋμόνδου παρουσιάσθη εἰς τὸ πνεῦμά της. Ἴσως τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐσκέφθη, διαπλέει τὰς θαλάσσας διὰ νὰ μὲ ζητήσῃ, καὶ τὸ μέτωπόν της ἐπανέπεσε θλιβερῶς.

— Πάντοτε κατηφὴς, εἶπεν ἡ Ἐστέλλη μετὰ πείσματος φιλικοῦ· καὶ ὅμως πρέπει νὰ ἦσαι φαιδρὰ διὰ νὰ ὑπογράψῃς εἰς τὸ συμβόλαιον. Ὁ Κ. Βρεῦλ ἔφθασε μετὰ τῶν φίλων του, καὶ μετὰ δέκα πέντε ἡμέρας θὰ λάβῃ χώραν ὁ γάμος μας.

Βήματα ἠκούσθησαν αἴφνης εἰς τὴν πάροδον.

— Ἡ μήτηρ μου στέλλει ἀναμφιβόλως νὰ μὲ ζητήσῃ, εἶπεν. Ἀλλ' ἀντὶ τῆς σεβασμίας καὶ ἐμπεπασμένης κεφαλῆς τῆς οἰκονόμου της, εἶδε τὸ μαῦρον πρόσωπον καὶ τὴν οὐλότριχα τοῦ Ταμαριὲζ κεφαλήν.

— Πάντοτε εἰς τὰ βήματά σου, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ἡ μνηστὴ τοῦ κόμητος εἰς τὴν Ῥόζαν, ἀποφασιστικῶς εἶναι τὸ στοιχεῖο τῆς οἰκογενείας σου.

Ὁ μαῦρος ταπεινότερος καὶ μὲ περισσότερον παρά ποτε σέβας, ἀπετάθη πρὸς τὴν κυρίαν του.

— Ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, εἶπεν, ἐγείρεται ἄνεμός τις προζενῶν πυρετόν· ἡ Κ. Νολλιὲρ παρακαλεῖ τὴν Κυρίαν νὰ ἐπιστρέψῃ.

Ἡ Ῥόζα λοιπὸν ἔλαβε τὸν βραχίονα τῆς Ἐστέλλης καὶ ἀμφότεραι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν πύργον. Ὁ δὲ Ταμαριὲζ ὑπὸ τῶν ἰτεῶν καλυπτόμενος, ἠκολούθει διὰ τοῦ βλέμματος τὴν κυρίαν του, ὡς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς γραίας Λουΐζας τὴν εἶχε συνοδεύσει ἀπὸ τοῦ σκηνώματος. Κατὰ τύχην δὲ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο στραφεῖσα ἡ Ἐστέλλη, καὶ ἰδοῦσα τὰ βλέμματά του φλέγοντα ὄπισθεν τῶν κλάδων.

— Παρατήρησε, εἶπε δεικνύουσα τὸν μαῦρον εἰς τὴν φίλην της, θὰ ἔλεγέ τις ὅτι μᾶς κατασκοπεύει.

— Τρελλὴ ὅπου εἶσαι, τῇ ἀπεκρίθη ὁ Ῥόζα· καλὴν ἐντάμωσιν τὸ βράδυ.

Τῇ αὐτῇ δὲ στιγμῇ, ἡ Ἐστέλλη εἶδε τὴν οἰκονόμον της ἐρχομένην, καὶ αἱ δύο νεάνιδες ἀπεχωρίσθησαν.

Πραγματικῶς δὲ τὴν ἑσπέραν ἡ Κ. Νολλιὲρ καὶ ἡ ἀνεψιά της ὑπῆγαν εἰς τῆς μαρκεσίας Τεῤῥάζ. Εἰσελθοῦσαι εἰς τὴν αἴθουσαν, εὗρον ἤδη ὅλους τοὺς προσκεκλημένους συνηγμένους. Ἐν μεγάλῃ μαύρῃ στολῇ, ὁ συμβολαιογράφος ἵστατο ἔμπροσθεν τραπέζης ὑπὸ τεσσάρων λυχνιῶν φωτιζομένης. Καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς μὲν μέρους αὐτῆς ἐκάθηντο ἡ Κ. Τεῤῥάζ καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου

γέρων τις ἐπέχων ἐν τῇ τελετῇ τὸν τόπον τοῦ ἀπό τινος χρόνου ἀποθανόντος πατρὸς τοῦ κόμητος Βρεῦλ. Οἱ συγγενεῖς, κατὰ μέγα μέρος γέροντες εὐγενεῖς ἐπαρχιῶται διετήρουν ὅλην αὐτῶν τὴν αὐστηρότητα, παρατεταγμένοι κυκλοτερῶς ἐν τοῖς θρονίοις αὐτῶν. Αἱ καίουσαι λαμπάδες ἐφώτιζον διὰ τῆς ἀσθενοῦς αὐτῶν λάμψεως τὰς οἰκογενειακὰς εἰκόνας, αἵτινες ἐκάλυπτον τοὺς τοίχους τῆς αἰθούσης καὶ ἐφαίνοντο καὶ αὐταὶ ἐπίσης ὅτι παρευρίσκοντο ὡς μάρτυρες εἰς τὸ συνομολογηθησόμενον σύμφωνον. Ἡ ὡραιότης τῆς μνηστῆς τόσον αντίθετος πρὸς τὸ γῆρας τῶν παρευρισκομένων, ἡ ἀρχαιοπρεπὴς ἐκείνη αἴθουσα, ἧς τὸ σκότος δὲν ἠδύναντο ὅλα τὰ φῶτα νὰ διασκεδάσωσιν ἐντελῶς, αἱ εἰκόνες τῶν προγόνων τοὺς ἀπογόνους των καταπτευόντων, ἡ σιγὴ ἣν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διέκοπτε μόνον γέροντός τινος ὁ ξηρὸς βήξ, ἡ σοβαρὰ τοῦ συμβολαιογράφου στάσις, τὰ πάντα τέλος παρεῖχον ἓν ὅλον σεμνοπρεπὲς καὶ σέβας ἐμπνέον. Ἐν τούτοις ἡ θύρα ἠνοίχθη αἴφνης καὶ ἡ ὑποτρέμουσα γηραιοῦ ὑπηρέτου φωνὴ ἀνήγγειλε τὸν Κ. κόμητα Βρεῦλ.

Ἅπασα ἡ ὀμήγυρις ἠγέρθη ὅπως τὸν ὑποδεχθῇ. Εἰς τὴν εὐγενῆ ταύτην ὑποδοχὴν ἀπεκρίθη δι' εὐσεβοῦς χαιρετισμοῦ. Ἀφοῦ δὲ προσέκλινε πρὸ τῆς Κ. Τερράζ καὶ τῆς θυγατρός της, περιέμεινε μετὰ σεβασμοῦ νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά του ὅπως θέσῃ τὸ ὄνομά του ὑποκάτω τῆς πράξεως. Ὁ συμβολαιογράφος τέλος τῷ προσέφερε τὴν γραφίδα, καὶ αὐτὸς ἐπροχώρησε πρὸς τὴν τράπεζαν. Ἡ λάμψις τῶν λαμπάδων ἐρώτισεν ἰσχυρῶς τὸ πρόσωπόν του. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἔκυπτεν ὅπως ὑπογράψῃ, ὀξεῖα κραυγὴ ἀντήχησεν εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης.

Πάντες ἔδραμον πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἡ ἀπελπιστικὴ αὕτη κραυγὴ εἶχεν ἐξέλθει. Ἐκεῖ δὲ, ὁ κόμης, ὅστις πρῶτος εἶχε σπεύσει, ἀνεγνώρισε τὴν Ῥόζαν ὁλολύζουσαν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς θείας της.

— Αὕτη ἐδῶ! ἀνέκραξεν ἔκπληκτος.

— Μ' ἠπάτησεν, ἐψιθύριζεν ἐκείνη ἐν τῷ μέσῳ τῶν δακρύων της!... Πόσον εὐτυχὴς εἶμαι ἀποθνήσκουσα!...

Ὁ κόμης ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὴν χεῖρά της, ἀλλ' ἡ Ῥόζα, ἐκτὸς ἑαυτῆς καὶ ἀποπεπλανημένη, ἥρπασε τὸν βραχίονα τῆς Κ. Νολλὶερ, καὶ ἔξω τῆς αἰθούσης τὴν ἔσυρε. Ὡς παράφρων διέτρεξε τὴν ἀπὸ τοῦ πύργου χωρίζουσαν αὐτὴν πάροδον, καὶ ἐξηντλημένη θὰ ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς κλίμακος τῆς εἰσόδου, ἂν, ὡς ἐκ θαύματος, ὁ Ταμαριὲζ δὲν εὑρίσκετο ἐκεῖ διὰ νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ.

Μετὰ τὴν φυγὴν δὲ τῆς Ῥόζης, ὁ κόμης ἠρνήθη νὰ ὑπογράψῃ τὸ σύμφωνον. Λυποθυμημένην ἐδέησε νὰ μεταφέρωσι τὴν Ἐστέλλην εἰς τὸ δωμάτιόν της. Ἐφ' ὅλων τῶν προσώπων ἐπεφαίνετο ἡ ἔκπληξις. Τί ἐσήμαινεν ἡ αἰφνιδία αὕτη ῥῆξις; Καθεὶς περιέμενεν ἐξήγησίν τινα ἀλλ' ὁ Κ. Βρεῦλ δὲν ἠθέλησε νὰ λαλήσῃ παρ' ἐνώπιον τῆς Κ. Τερράζ καὶ τῆς θυγατρός της.

Ἐνῷ δ' ὁ κόμης εἶχε μετ' αὐτῶν τὴν συνδιάλεξιν ταύτην, ἧς τὸ ἀποτέλεσμα θὰ μάθωμεν ἀκολούθως, ἡ Ῥόζα διηγεῖτο εἰς τὴν θείαν της τὰ ἐν Ἁγίῳ Δομίγγῳ συμβάντα μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Εὐγενίου Ῥαϋμόνδου. Ἡ στιγμὴ δὲν ἦτο κατάλληλος ἵνα ζητήσωσιν ν' ἀνακαλύψωσι πῶς ὁ νέος δικηγόρος εἶχε μεταμορφωθῆ εἰς εὐγενῆ κόμητα. Ἡ Κ. Νολλὶερ ἠρκέσθη ἄρα εἰς τὸ νὰ κλαύσῃ μετὰ τῆς ἀνεψιᾶς της. Δυστυχὲς παιδίον, τῇ εἶπεν ἀφίνουσά την, ὅταν τὴν ἴδε διατεθειμένην εἰς τὸ νὰ λάβῃ ὀλίγην ἀνάπαυσιν. Ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ σοὶ δώσῃ τοὺς πόνους τῆς ψυχῆς, ὡς ἂν δὲν ἦσαν ἀρκετοὶ οἱ τοῦ σώματος.

Κατὰ τὴν ἔγερσιν τῆς ἡμέρας, τὴν στιγμὴν ταύτην καθ' ἣν ἡ καρδία εἶναι ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἐπιδεκτικὴ εὐτυχῶν ἐντυπώσεων, πολλάκις εἶχε συμβῆ εἰς τὴν δυστυχῆ νεάνιδα νὰ ποθήσῃ τὴν ζωήν. Μεγαλοπρεπὴς καὶ λαμπρὰ θερινὴ αὐγὴ εἶχε διαδεχθῆ τὴν ἑσπέραν, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος. Ἀντὶ νὰ ἴδῃ τὴν καρτερίαν αὐτῆς ἐξασθενοῦσαν, ἡ Ῥόζα ἀπεναντίας ἠσθάνθη ἑαυτὴν ὑπέρ ποτε γενναιοτέραν. Ἤνοιγε δὲ τὸ προσευχητήριον αὐτῆς· ὅταν τῇ ἐφάνη ὅτι εἶχέ τις εἰσδύσει εἰς τὸν κοιτῶνά της. Στραφεῖσα δὲ, εἶδε τὴν Ἐστέλλην, ἥτις εἰς δάκρυα, βεβυθισμένη, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας της, χωρὶς νὰ τῇ δώσῃ καιρὸν νὰ καταστείλῃ κίνημα ἀπωθήσεως.

— Διατὶ νὰ μὲ ἀποκρούῃς; τῇ εἶπεν ἡ νεᾶνις ἀπομάσσουσα δύο δάκρυα καταρρέοντα ἐπὶ τῶν παρειῶν της, σὲ ἀγαπᾷ! Τὴν ὀδύνην ταύτην ἐννοήσασα ἡ Ῥόζα συνεκινήθη.

— Δὲν ἠθέλησα νὰ βραδύνω νὰ σοὶ ἀναγγείλω τὴν καλὴν ταύτην εἴδησιν, ἐπανέλαβεν ἡ Ἐστέλλη· χθὲς τὸ ἑσπέρας μᾶς ἀπεκάλυψε τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς του. Εἰς ἐκείνην ἥτις θὰ ἐγίνετο σύζυγός του οὔτ' ὄνομα κἂν δὲν εἶχε νὰ προσφέρῃ· διότι ὁ πατήρ του τὸν εἶχεν ἐγκαταλείψει, καὶ μόνον ἐν τῇ στιγμῇ τοῦ θανάτου του τῷ ἄφησε τοὺς τίτλους καὶ τὴν περιουσίαν του.

Τότε δὲ ὁ Εὐγένιος Ῥαϋμόνδος εἶχε γενῆ κόμης τοῦ Βρεῦλ.

— Καὶ τότε μ' ἐλησμόνησεν, εἶπε θλιβερῶς ἡ Ῥόζα.

— Σ' ἐνόμιζεν ἀποθανοῦσαν, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἐστέλλη· τὸ πλοῖον οὗ εἶχεν ἐπιβῆ εἶχεν ἀναγκασθῆ ὀκτὼ ὅλας ἡμέρας νὰ περιμένῃ ἀπέναντι τῆς νήσου εὐνοϊκὸν ἄνεμον. Νύκτα τινὰ εἶχε ἀποβῆ εἰς τὴν ξηρὰν ὅπως σὲ ἴδῃ μίαν ἀκόμη φοράν. Διερχόμενος δάσος τι, εὑρέθη πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μετὰ γραίας τινὸς μαύρης, ἥτις τῷ εἶπεν ὅτι ἦσο δηλητηριασμένη, ὅτι ἔμελλες ν' ἀποθάνῃς, καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ ἰδία σὲ εἶχε δώσει τὸ δηλητήριον. Ὥρμησε τότε αὐτὸς κατόπιν τῆς γραίας, ἥτις, ἀφοῦ εἶχεν ἀπαγγείλει τὰς λέξεις ταύτας, εἶχε τραπῆ εἰς φυγήν. Καὶ ἐπί τινα μὲν χρόνον ἐνόμισεν ὅτι ἀπώλεσε τὰ ἴχνη της, ἀλλ' αἴφνης καγχασμὸς ἀντήχησε πλησίον αὐτοῦ, συγχρόνως μὲ τὸ ὄνομά του, τὸ ὁποῖον τῷ ἔρριπτον ὡς πρόκλησιν. Τῆς σελήνης δὲ φωτισάσης αἴφνης τὸ δάσος, ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ σκιὰν τρέχουσαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Τότε, εἶπεν εἰς τὴν μητέρα μου, ἐπυροβόλησα, κραυγὴ τρομερὰ ἀπεκρίθη εἰς τὴν ἐκπυρσοκρότησιν ταύτην, ἔπειτα δὲ οὐδὲν ἢ τὸν φλοῖσβον τῆς θαλάσσης ἤκουσα πλέον. Εἶδον καίοντα τὸν φανὸν τοῦ πλοίου μου, ἠθέλησα νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Γινεστέραν, ἀλλ' αἱ δυνάμεις μου μ' ἐγκατέλιπον καὶ ἔπεσα ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ὅταν συνῆλθον εἰς ἐμαυτὸν, εὑρέθην εἰς τὸ πέλαγος. Μοὶ διηγήθησαν ὅτι μαῦρός τις εἶχεν εἰδοποιήσει περὶ τῆς παρουσίας μου τὸν σκοπὸν τοῦ πλοίου, ὅτι εἶχε βοηθήσει εἰς τὸ νὰ μὲ μεταφέρουν ἐν τῇ λέμβῳ, ἀλλ' ἄλλο δὲν ἐνθυμήθην παρὰ τοὺς λόγους τῆς μαύρης, καὶ ἐνόμισα ὅτι ἐχωρίσθην διὰ παντὸς ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἠγάπων.

Ὁμιλούσης τῆς Ἐστέλλης, ἡ καρδία τῆς Ῥόζης ἔπαλλεν ὑπὸ χαρᾶς....

— Ἐπειδὴ ὅμως ἐκείνη ζῇ, προσέθηκεν ἐκεῖνος ἀποταθεὶς πρὸς ἐμὲ, ἐπειδὴ εὑρέθην εἰς ἀπάτην πιστεύσας ψεῦδος, σᾶς ζητῶ νὰ μ' ἀπαλλάξητε ἀπὸ ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἤμην εὐτυχὴς ἂν ἐτήρουν. Ἐννοεῖς ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἀπόκρισίς μου.

Ὀλόκληρος ὑπὸ τῆς χαρᾶς της κατεχομένη, ἡ Ῥόζα οὐδόλως παρετήρησε τοὺς ἀγῶνας, οὓς ἡ φίλη της εἶχε καταβάλει ὅπως κρύψει τὴν ὀδύνην αὐτῆς, τελειώσασα τὴν διήγησίν της.

— Εὐχαριστῶ, Ἐστέλλη μου, ἀνέκραξε ῥιφθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας της. Ἀλλ' ἔπειτα, ὡσανεὶ ὀδυνηρὰ ἐνθύμησις εἰς τὸν νοῦν της εἶχεν ἀναβῆ, ἔστη αἴφνης, καὶ μετὰ φωνῆς ἀσθενοῦς μὲν, ἀποφασιστικῆς ὅμως ἐπανέλαβε.

— Δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ τὴν θυσίαν σου· ἡ μαύρη εἶπε τὴν ἀλήθειαν· εἶμαι φαρμακευμένη!

Ἡ Ἐστέλλη ἀφῆκε κραυγὴν ἐκπλήξεως.

— Ἰδοὺ λοιπὸν, εἶπε, τί μ' ἔκρυπτες!

— Καὶ δὲν εἶχον δίκαιον, ἀγαπητή μου φίλη; καθ' ἑκάστην στιγμὴν ὁ θάνατος ἠμπορεῖ νὰ μ' ἐπάρῃ.

— Χωρὶς νὰ τὸν ἐπανίδῃς!

— Τὴν νύκτα ταύτην ὑπεσχέθην εἰς τὸν Θεὸν νὰ τῷ ἀφιερώσω τὰς τελευταίας ὥρας, αἵτινες μοὶ μένουν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. Ἂν ποτε μ' ἠγάπησεν, ἂς μὴ ζητήσῃ νὰ μ' ἐπανίδῃ· ἔχω ἄλλην παράκλησιν νὰ τῷ ἀποτείνω. Σὺ δὲ δός μοι ὑπόσχεσιν ὅτι πιστῶς θὰ ἐκπληρώσῃς τὴν ἐντολὴν ταύτην.

— Τὸ ὀμνύω! εἶπεν ἡ Ἐστέλλη.

— Εἰπέ τῷ λοιπὸν ὅτι, ἀποθνήσκουσα, ἡ Ῥόζα ζητεῖ παρ' αὐτοῦ νὰ σὲ κάμῃ εὐτυχῆ.

— Ἀδελφή μου! ἀνεφώνησεν ἡ Ἐστέλλη, καὶ ἡ συνδιάλεξίς των ἐτελείωσε διὰ μακροῦ ἐναγκαλισμοῦ.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας δὲ ταύτης, ὡς ἐκ θείας χάριτος, ἡ Ῥόζα δὲν ὑπέφερε μὲν πλέον, ἀλλ' αἱ δυνάμεις της τὴν ἐγκατέλιπον ἐντελῶς. Οὐδ' ἠδύνατο πλέον ν' ἀφήσῃ τὸ θρονίον της, ἀλλὰ διήρχετο ὅλην αὐτῆς τὴν ἡμέραν εἰς ἀκρόασιν τῆς ἱερᾶς Βίβλου, τὴν ὁποίαν κατ' αἴτησίν της ἀνεγίνωσκε πότε μὲν ἡ θεία της, πότε δὲ ὁ Ταμαριέζ. Ἡ μαρκεσία τοῦ Τερράζ ἔκρινε κατάλληλον ν' ἀφήσῃ ἐπί τινα καιρὸν μετὰ τῆς θυγατρός της τὴν Βρετανίαν. Ὁ Εὐγένιος εἶχε συμμορφωθῆ μὲ τὴν θέλησιν τῆς Ῥόζης· καὶ ποτὲ μὲν δὲν παρουσιάζετο ἐνώπιον αὐτῆς, οὐχ' ἧττον ὅμως ἐπεννόει μυρία μέσα ὅπως κάμνῃ εἰς αὐτὴν γνωστὴν τὴν παρουσίαν του. Καὶ πότε μὲν ἐκείνη εὕρισκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης της ῥωπογράφημα τῆς Γινεστέρας καὶ τῆς ἐλεοφύτου εἰσόδου της, πότε δὲ ἐγειρομένη τὸ πρωὶ ἔβλεπε πλησίον τῆς εἰκόνος τῆς μητρός της τὴν τοῦ μαρκεσίου ἐν ἀποικιακῇ στολῇ. Ἡ Κ. Νολλὶερ ἀναμφιβόλως ἐγίνετο συνεργὸς τῶν ἀθώων τούτων ἀπατῶν. Αἱ ἐρωτικαὶ αὗται ἐνδείξεις πολύτιμοι μὲν ἦσαν εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ῥόζης, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἀπεδείκνυεν, οὐδ' ἐπρόφερέ ποτε τοῦ Εὐγενίου τὸ ὄνομα.

Ἕνα μῆνα μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα, ἡ Ῥόζα ἐκοιμᾶτο μὲ τὰ χείλη ὑπηνεῳγμένα ὑπὸ μειδιάματος, ὡς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Εὐγένιος τὴν εἶχε καταλάβει ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Γινεστέρας, καὶ, ὡς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὁ Ταμαριὲζ ἀνακαθήμενος πλησίον αὐτῆς τὴν παρετήρει κοιμωμένην· ἄνευ τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου της πιπτόντων βοστρύχων τῆς κόμης της, οἱ χαρακτῆρες αὐτῆς θὰ συνεχέοντο μετὰ τῆς λευκότητος τοῦ προσκεφαλαίου, ἐφ' οὗ ἐστηρίζετο ἡ κεφαλή της. Βραδεῖα καὶ τακτικὴ πνοὴ ἐκίνει τὸ στῆθός της. Αἴφνης ὅμως, χωρὶς οὐδεὶς ν' ἀκουσθῇ θόρυβος, ἠγέρθη τεταραγμένη, καὶ διέταξε τὸν Ταμαριὲζ ν' ἀνοίξῃ τὸ παράθυρον. Ὁ οὐρανὸς ἦν διαπεποικιλμένος ὑπ' ἀστέρων, καὶ θερμὸς ἄνεμος ἐκίνει τὸ λεπτὸν ὕφασμα τῶν παραπετασμάτων καὶ ἔπαιζεν ἐν τῇ κόμῃ τῆς ἀσθενοῦς.

— Εἶναι νὺξ τοῦ Ἁγίου Δομίγγου αὐτὴ, ἐψιθύρισεν· ἀπόψε αἰσθάνομαι ἐμαυτὴν εὐτυχῆ.

Αἴφνης ἔτεινε τὸ οὖς καὶ ἀκίνητος ἐπὶ μικρὸν ἔμεινεν ὡς διὰ ν' ἀκροασθῇ ἁρμονίας μυστηριώδεις, ἐνῷ οὐδεὶς ἐν τῇ χώρᾳ ἠκούετο θόρυβος. Τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ θρονίου στηρίζουσα, καὶ τὸ μέτωπον εἰς τὴν χεῖρά της, ἡ Ῥόζα ἔμενεν ἀκίνητος. Μόνη ἀπόδειξις ὅτι ἔζη ἦν τὸ λάμψιν παράδοξον ἀπαυγάζον βλέμμα της. Ἀπό τινων στιγμῶν ἦν αὕτη βεβυθισμένη εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τῆς σκέψεως, ὅτε φωνὴ καθαρὰ καὶ λιγυρὰ ἠγέρθη ἐν μέσῳ τῆς σιγῆς καὶ ἔψαλε τοὺς ἀκολούθους λόγους.

« Τῶν οὐρανῶν τὸν θόλον
Πληροῖ σκιὰ χρυσῆ·
Τῶν λάμψεων πλὴν ὅλων
Ἡ μαλλον λαμπροτέρα, ὦ κόρη, εἶσαι Σύ! »

— Εἶναι αὐτὸς, εἶπεν ἡ Ῥόζα ταπεινῇ τῇ φωνῇ, μὲ προσκαλεῖ, ἔρχομαι!

Ἡ δὲ φωνὴ πλησιάζουσα, ἐπανέλαβε τὴν ἐπωδὴν ταύτην καὶ δεύτερον.

— Ἰδοὺ ἐγὼ, ἐπανέλαβεν ἐκείνη μὲ φωνὴν μόλις συνηρμολογημένην, καὶ ἡ λάμψις τῶν ὀφθαλμῶν της κατέστη ζωηροτέρα. Καὶ δὲν ἠδυνήθη μὲν νὰ ἐγερθῇ, ἀλλὰ τὰ χείλη της διετήρησαν τὸ μειδίαμά των. Ἔφερεν ἀκολούθως τὰς χεῖρας εἰς τὴν καρδίαν της, καὶ ἀσθενῆ ἀφεῖσα κραυγὴν, κατέλιπε

τὴν κεφαλήν της νὰ ἐπαναπέσῃ ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου. Ὁ μαῦρος ἐπροχώρησε διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἠκροάζετο. Ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἦν πλέον ἐν τῇ ζωῇ.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ταμαριὲζ διέμειναν ξηροί, ἀλλ' αἱ ἀρτηρίαι τοῦ μετώπου του, ἐφάνησαν ἕτοιμαι νὰ διασπασθῶσι. Συναθροίσας ὅλην τὴν δύναμιν, ἥτις τῷ ἔμενεν, εἰς ἓν φίλημα, ἐπλησίασε τὰ φλογερὰ χείλη του πρὸς τὸ θερμὸν εἰσέτι τῆς κυρίας του στόμα, καὶ κεραυνοβοληθεὶς ἔπεσεν ἔπειτα πρὸ τῶν ποδῶν της.

Ἡ σκιὰ εἶχεν ἀκολουθήσει τὸ σῶμα.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. Π. Γ.

Ο ΛΕΑΝΔΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΙΚΩΝ.

(Συνέχεια ἴδε φυλ. 14).

ΙΑ΄

Εἰς δωμάτιόν τι οἰκίας πενιχρᾶς, δωμάτιον γυμνὸν σχεδὸν καὶ ἐμφαῖνον τὴν ἄκραν πενίαν τῶν οἰκούντων, ἐπὶ στρωμνῆς οὐδεμίαν ἐχούσης περιποίησιν ἔκειτο νεανίας τις ἀσθενής, οὗ τὰ κάτισχνα μέλη, ἡ ὠχροτέρα τοῦ νεκροῦ ὄψις, ἡ ἐναγώνιος ἀναπνοή, τὰ κοιλωθέντα ἀλλ' ἀστράπτοντα ὄμματα, καὶ αἱ φοινισσόμεναι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν παρειαὶ ἐδήλουν, ὅτι ὑπὸ δεινοῦ κατατρύχεται πυρετοῦ μαρασμώδους.

Δύο μικρὰ κοράσια εἰσήρχοντο καὶ ἐξήρχοντο εἰς τὸν κοιτῶνα, περίλυπα καὶ τεθορυβημένα, ἐκτελοῦντα δὲ, ὡς ἐφαίνετο, τὰς διαταγὰς γυναικὸς καθημένης παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ ἀσθενοῦς.

Ἡ γυνὴ αὕτη, φέρουσα ἐνδυμασίαν Ἑλληνικὴν, εἰ καὶ τεσσαρακοντούτης, διέσωζεν ὅμως, ὡς αἱ πλεῖσται Ἑλληνίδες, καταφανῆ ἴχνη τοῦ πρώην κάλλους της, ἀποτυπουμένου εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐφαίνετο δὲ μᾶλλον ἀδελφή τις πρεσβυτέρα ἢ μήτηρ τοῦ νεανίσκου, διότι ἡ δύστηνος ἦτο μήτηρ του.

Καθημένη ἐπὶ ἕδρας χθαμαλῆς, εἶχεν ἀτενῶς τὰ ὄμματα ἐπὶ τοῦ υἱοῦ της, παραμονεύουσα πᾶν κίνημα, ἀκροωμένη πᾶσαν πνοὴν αὐτοῦ.

— Εἶσαι τώρα καλήτερα; Λέανδρε, τὸν ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους, ὅτε οὗτος ἐζήτησε ν' ἀνακαθήσῃ ἐπὶ τῆς στρωμνῆς. Τὸ τελευταῖον ἰατρικὸν δὲν σ' ἔκαμε καλόν;

— Εἶμαι καλήτερα, μητέρα, ἀπεκρίθη μετὰ φωνῆς κεκμηκυίας, πολλὴν αἰσθάνομαι ἐλάφρωσιν, ζενοχωροῦμαι μόνον διότι ἔμειναν τώρα δύομῆνας αἱ ἐργασίαι μου ὀπίσω, καὶ θὰ ὑποφέρετε ὅλοι σας, μητέρα.

— Ἄ! υἱέ μου, πρῶτα τὴν ὑγείαν σου καὶ δι' ἐργασίας ἔχει ὁ Θεὸς, νὰ μὴ σὲ στενοχωρῇ τοῦτο διόλου, ἂν μ' ἀγαπᾷς, παιδί μου. Καὶ ὁ ἰατρὸς δὲν σ' ἐσύστησε τὴν ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος; Ὁ πατήρ σου ἐντὸς ὀλίγου λαμβάνει ἀφεύκτως θέσιν, καὶ ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ Θεὸς, δὲν θὰ μᾶς λείπῃ πλέον τίποτε. Μὴ, νὰ ἔχῃς τὴν εὐχήν μου, μὴ σὲ τήκουν αὐταὶ αἱ ἰδέαι, ὁ Θεὸς εἶναι πολυεύσπλαγχνος καὶ δὲν ἀφίνει κάνένα.

— Ναὶ, μητέρα, πιστεύω εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν του καὶ διὰ τοῦτο ὑπέμεινα καὶ ὑπομένω καὶ ἐγώ. Ἐλπίζω διὰ σᾶς κἂν εὐτυχίαν, ἂν ἐγὼ πλέον δὲν περιμένω.

— Ὦ! νὰ ζῇς, Δέανδρέ μου, μὴ λέγε τοιούτους λόγους, διότι σπαράττουν τὴν καρδίαν τῆς μητρός σου.

Καὶ ἡ δυστυχὴς γυνὴ, ἐμπλέους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων, ἔκλινε καὶ περιεπτύξατο τρυφερῶς τὸν υἱόν της, ἀνταποδόντα μετὰ συγκινήσεως τὴν μητρικὴν ταύτην θωπείαν.

Ὁ ἀσθενὴς οὗτος, ὡς ἐννόησεν ὁ ἀγνώστης, ἦτο ὁ ἡμέτερος Λέανδρος. Δὲν ἦτο δύσκολον ἐξ ὅσων εἴδομεν καὶ ὁποῖον ἐγνωρίσαμεν τὸν νέον τοῦτον, νὰ προμαντεύσωμεν, ὅτι δὲν ἔμελλε ν' ἀνθέξῃ πολὺν χρόνον εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους θλίψεις του. Ὄχι μόνον ἐτήκετο διὰ τὴν περὶ τὴν ποίησιν ἀποτυχίαν του, ἀλλ' ὑπέφερεν ἠθικῶς καὶ κατ' ἄλλο· τυχὼν βαναύσου προϊσταμένου, ὅστις τὸν ἄνθρωπον δὲν ἐξετίμα ὑπεράνω τῆς περὶ τὸ ἀντιγράφειν ἱκανότητός του, ἐφέρετο ἐνίοτε πρὸς αὐτὸν ἀποτόμως καὶ ὑπεροπτικῶς. Χρειάζεται δὲ ἄλλος θάνατος εἰς φύσεις, ὁποία ἦν τοῦ Λεάνδρου; Δὲν ἀντέσχε λοιπὸν, ἠσθένησεν· ἀλλὰ μὴ θέλων νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας του, δὲν ἐμαρτύρει τὴν ἀγωνίαν του. Ἀλλὰ τέλος, ἐσπέραν τινὰ ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἔπεσε μὲ σφοδρὸν πυρετόν. Προσεκλήθη ἰατρός τις, ὅστις ὅμως μετὰ τὴν δευτέραν ἐπίσκεψιν δοὺς συμβουλάς τινας καὶ γράψας συνταγὴν, δὲν ἐπανῆλθεν, ὄχι μόνον διότι τὸ νόσημα τοῦ Λεάνδρου ἐφάνη αὐτῷ θανατηφόρον, ἀλλὰ καὶ διότι ἔβλεπεν ὅτι οἱ κόποι του δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνταμειφθῶσι. Τότε ὁ δυστυχὴς πατὴρ προσέτρεξεν εἰς ἄλλους ἀληθῶς φιλανθρώπους ὀπαδοὺς τοῦ Ἱπποκράτους, οἵτινες δὲν ἐδίστασαν νὰ ὁμολογήσωσιν εἰς τὸν πατέρα τὸν κίνδυνον τοῦ ἀσθενοῦντος. Ὅμως δὲ μετεχειρίσθησαν καὶ μετεχειρίζοντο εἰσέτι ἀφιλοκερδῶς πάντα τὰ μέσα τῆς ἐπιστήμης, ὅπως σώσωσιν αὐτόν.

Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἐπανευρίσκομεν τὸν Λέανδρον, ἡ πρώτη ὁρμὴ τῆς ἀσθενείας ὑπεχώρησεν εἰς τὴν ἀτονίαν ἐκείνην καὶ τὸν μαρασμὸν, τὸν προάγγελον τοῦ θανάτου. Ὁ ἀσθενὴς δὲν ἀποθνήσκει μὲν ἀμέσως, ἀλλ' ἡ ζωή του εἶναι ὡς ἡ λάμψις τοῦ σβεννυμένου λύχνου, ὅστις, ἐνῷ ἤδη φωτίζει ἀμυδρῶς, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐμψυχοῦται καὶ περιαυγάζει λαμπρότερος. Εἶναι αὕτη ἡ βραχεῖα πάλη μεταξὺ τοῦ σκότους καὶ τοῦ φωτὸς, μεταξὺ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου . . .

Τὸν Λέανδρον δὲν ἐλάνθανεν ἡ κατάστασίς του, καὶ ἡ ἰδέα αὕτη πραγματικῶς τὸν ἐλύπει, διότι ὁ μόνος πόθος του ἤδη ἦτο ἡ Μοῦσα. Δὲν ἤθελε νὰ χωρισθῇ ἀπ' αὐτῆς. Ἠθάνετο, ὅτι, ἐὰν ἔζη, ἔμελλον ν' ἀκουσθῶσι μελῳδικοὶ οἱ φθόγγοι του.

Ἡ μοῦσά του τραφεῖσα ἤδη ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ τοὺς πόνους ἤθελε μελῳδήσει περιπαθῶς . . . Τὴν Ἰουλίαν δὲ, οὔτε κἂν ἐνθυμεῖτο πλέον αὐτὴν, ἀφ' ἧς μάλιστα ἐπληροφορήθη τοὺς ἀρραβῶνάς της, ἀφ' ἧς ἐνόησεν ὅτι ἦτο ὄναρ τῆς νεανικῆς καρδίας του ὁ ἔρως ἐκεῖνος. . .

Ὦ! ναὶ, δὲν πάσχει μὲν ἕνεκα τῆς Ἰουλίας, δὲν ἀποθνήσκει ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος, ἀλλὰ τὸ πρῶτον κατὰ τῆς καρδίας καὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ τραῦμα ἐπέφερεν ὁ ἔρως οὗτος. Διότι εἰς τὴν ὕπαρξιν πολλῶν ἀνθρώπων διακαής τις καὶ ματαιωθεὶς ἔρως ἀποφασίζει περὶ ὅλου αὐτῶν τοῦ μέλλοντος.

Ἀπό τινων ἐν τούτοις ἡμερῶν παρετηρεῖτο βελτίωσίς της ἀνέλπιστος εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς. Οἱ ἰατροὶ ἤρχισαν σχεδὸν νὰ συλλαμβάνωσιν ἐλπίδας ἀμυδροτάτας. Πρωΐαν δέ τινα εἶχεν ἐξυπνήσει τοσοῦτον εὐδιάθετος, ὥστε τῷ συνεχωρήθη νὰ ἐγερθῇ ἐκ τῆς κλίνης καὶ νὰ καθήσῃ ἐπὶ τῆς χθαμαλῆς στιβάδος τοῦ κοιτῶνός του.

Ἀφεθεὶς πρὸς στιγμὴν μόνος, παρεδόθη εἰς τοὺς ποιητικοὺς ρεμβασμούς του, καὶ ἡ φαντασία του ἐφέρετο ἤρεμος εἰς τοὺς κόσμους τῶν πλασμάτων, ὅτε αἴφνης ἀκούεται θόρυβός τις πρὸ τῆς θύρας του, ἀνοίγει αὕτη, καὶ εἰσέρχεται . . . Τὶς ἤθελε τὸ ὑποθέσει; Εἰσέρχεται ἡ Ἰουλία λαμπροστόλιστος καὶ ὑπὸ μόνης τῆς μητρὸς τοῦ Λεάνδρου συνοδευομένη. Ὁ κοιτὼν ὡς νὰ ἐπληρώθη λάμψεώς τινος ὑπερφυοῦς, τῆς πολυθελγήτρου ἐκείνης κόρης ἐπιφανείσης, ὁ δὲ Λέανδρος μόλις διϊδὼν τὴν περικαλλῆ αὐτῆς μορφὴν ἐθαμβώθη, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἡ καρδία του ἔπαλλε τοσοῦτον σφοδρῶς, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν κεφαλήν του κατακλιθεῖσαν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου του.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ Ἰουλία πλησιάζει καὶ διὰ τῆς γλυκείας χειρός της λαμβάνεται τῆς πυρεσσούσης χειρὸς τοῦ ποιητοῦ, θέτει τὴν τρυφερὰν παλάμην αὐτῆς ἐπὶ τοῦ μετώπου του, καὶ

— Λέανδρε, τῷ λέγει, ἰδέ με, εἶμ' ἡ ἀδελφή σου, ἡ Ἰουλία σου ἐρχομένη νὰ σὲ εἰπῶ νὰ ζήσῃς, νὰ σὲ εἰπῶ ὅτι σὲ ἀγαπῶ, ὅτι δὲν θέλει τίποτε πλέον μὲ ἀποσπάσει ἀπὸ σοῦ. . .

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἔθλιβε τρυφερῶς τὴν τρέμουσαν χεῖρα τοῦ Λεάνδρου, εἶτα δὲ ἀπέθεσε φλογερὸν ἅμα καὶ ἁγνότατον ἀσπασμὸν ἐπὶ τοῦ καίοντος μετώπου τοῦ νεανίου.

Ὦ! τοῦτο ὑπερέβαινε πάσας τὰς δυνάμεις τοῦ Λεάνδρου. Ἔμεινεν ἐξουθενημένος. Καὶ εἰς αὐτὰς τὰς θελκτικωτέρας ὀνειροπολήσεις του δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ ὅραμά τι πλέον ἐρατεινὸν, καὶ εἰς τὴν ζάλην τοῦ πνεύματός του, ἐφρόνει, καὶ ὅτε ἠνέῳξε τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅτι ὕπνωττεν, ὅτι ἔβλεπεν ὀπτασίαν παραδείσου. Οὔτε ἠδυνήθη νὰ προφέρῃ λέξιν, ν' ἀπαντήσῃ τι.

Ἐνέβλεψε τέλος τὴν Ἰουλίαν. Εἰς τὸ πρόσωπόν της εἰκονεῖζετο ἤδη ὅλη ἡ μεγαλοψυχία, ὅλη ἡ εὐσπλαγχνία ἐκείνη, ἡ ἐνοικοῦσα εἰς μόνην τῆς γυναικὸς τὴν ψυχήν. Τότε ἔξω ἑαυτοῦ γενόμενος ὁ εὐτυχὴς νεανίας, ἥρπασε τὰς χεῖράς της καὶ κατέβρεξεν αὐτὰς τοῖς δάκρυσί του.

Ἔκυψε τότε καὶ ἡ Ἰουλία καὶ περιέβαλε θλίβουσα ἐπὶ τοῦ πάλλοντος στήθους της, τὸν ἐννεὸν ἐκ τῆς ἐκστάσεως νεανίαν· προσήγγισαν τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἐμίχθησαν τὰ δάκρυά των, τὰ χείλη των, τοῦ μὲν νεανίου ὠχρὰ καὶ ἄναιμα, τῆς δὲ νέας ῥοδόεντα καὶ φλογερά, ὡς δύο ῥόδα, λευκὸν καὶ ἐρυθρὸν, θάλλοντα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ στελέχους, συνηντήθησαν καὶ ἀντήλλαξαν μακρὸν, ἄσπιλον, θερμὸν ἀσπασμόν. . . Ἐτελεῖτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ὑμέναιος, ὁ παρθενικὸς καὶ ἅγιος, ὄχι τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῶν ψυχῶν.

. . . . . .

ΙΒ΄.

Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀνωτέρω σκηνῆς, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Λεάνδρου ἦσαν τὰ πάντα θόρυβος, τὰ πάντα κατήφεια καὶ οἰμωγή.

Ὁ ἐναγκαλισμὸς, ὁ ἀσπασμὸς ἐκεῖνος τῆς Ἰουλίας ἐφόνευσαν αὐτόν· διότι καὶ ἡ μεγάλη εὐτυχία, ὡς ἡ μεγάλη συμφορὰ, θανατόνει.

Τῷ ἐφάνη τότε, ὅτι ἠνοίχθησαν τὰ οὐράνια. Ἡ ψυχή του ἀπολαύσασα ὅ,τι θειότερον ἠδύνατο νὰ ποθήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐσκίρτησεν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ὥρμα ν' ἀναβῇ εἰς τὸν οὐρανὸν σὺν τῷ φιλήματι ἐκείνῳ τῶν παρθενικῶν χειλέων, διότι αὐτὸ ἦτο τὸ πρῶτον καὶ τὸ ὕστατον ἐρωτικὸν φίλημα τῶν δύο νέων. Οὕτως ἀναρπάζεται καὶ τὸ ἄνθος ἐν ἔαρι, ὑπὸ τοῦ ἀσπασμοῦ τοῦ ζεφύρου καὶ σὺν αὐτῷ φέρεται αἰθέριον.

Ὁ Λέανδρος ἀπέθνησκεν εὐτυχὴς, θλιβόμενος δὲ μόνον, ὅτι ἄφινεν ἀπαρηγορήτους τοὺς ἀγαθοὺς γονεῖς του, ὅτε ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν νὰ πράξῃ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ μεγάλα.

Κατὰ τὰς τελευταίας του στιγμὰς ἐπεφάνη αὖθις ἡ ἐρατεινὴ μορφὴ τῆς Ἰουλίας, ἥτις καθημένη παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του ὑποτεταγμένη καὶ ἄδακρυς, ὡμοίαζε τὸν Ἄγγελον τῆς σιωπώσης θλίψεως κύπτοντα ἐπὶ τάφου ἐρατεινοῦ . . .

Εἰς τὸν χαρακτῆρα, ὁποῖον τὸν ἐγνωρίσαμεν, τῆς Ἰουλίας, αἱ ἐπισκέψεις αὗται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Λεάνδρου δὲν ἦτό τι παράδοξον καὶ ἀδύνατον. Πληροφορηθεῖσα παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ της, ὅστις, νεανίας ἔχων τὴν ἀγαθοτέραν καρδίαν, ὑπέσχετο ὅτι θέλει καταστῇ ποτε ἐνάρετος πολίτης, ἐπεσκέπτετο συνεχῶς τὸν Λέανδρον, διασώζων αὐτῷ πάντοτε τὴν φιλίαν του, πληροφορηθεῖσα, λέγομεν, ὅτι ἔπασχε δεινῶς, μιᾷ ἡμέρᾳ ἐδήλωσεν εἰς τὴν μητέρα της, ὅτι ἐπεθύμει νὰ τὸν ἴδῃ καὶ συνοδευθεῖσα ὑπό τινος ἀρχαίας τῆς οἰκίας ὑπηρετρίας, μετέβη ὡς εἴδομεν, εἰς τοῦ Λεάνδρου.

Εἶχεν ἀπόφασιν νὰ εἴπῃ μόνον λέξεις τινὰς παρηγορητικὰς εἰς τὸν δυστυχῆ νεανίαν, τοῦ ὁποίου

τὴν ἀσθένειαν ἀπέδιδεν εἰς τὴν ἐρωτικὴν ἀστασίαν της. Τρώσασα, ἤθελε νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἴασιν, ἀλλ' ἡ συμπαθητικὴ φύσις αὐτῆς, ἡ ἐρῶσα ψυχή της παρέσυραν αὐτὴν ἄκουσαν εἰς τὴν ἀπαρακάλυπτον ἔκχυσιν τοῦ αἰσθήματός της.

Εὐτυχεῖς φύσεις, ἀλλὰ δυστυχεῖς δι' ἑαυτὰς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους!

Ἕως ἐδῶ ἐνομίζομεν, ὅτι εἶχε τελειώσει ἡ θλιβερὰ αὕτη ἱστορία, διότι δὲν ὑπεθέτομεν, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Λεάνδρου ἠδύνατο νὰ φέρῃ εἰς τὸν τάφον ἢ κἂν νὰ θλίψῃ ἀπαρηγορήτως τὴν καρδίαν τῆς νέας, ὅσον εὐαίσθητον καὶ ἂν τὴν ὑπολάβωμεν. Οἱ ἔρωτες καὶ οἱ τεθνεῶτες λησμονοῦνται ταχέως. Ἀλλὰ ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἡ ἑξῆς ἐπιστολὴ τῆς Ἰουλίας πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν, ἐν ᾗ θέλομεν ἴδει ὁποίας τῳόντι θυσίας εἶναι ἱκανὴ νὰ πράξῃ ἡ γυνή, τῆς ὁποίας ἡ καρδία διέμεινεν ἀγνὴ καὶ ἡ κοινωνία πρὸς στιγμὴν μόνον ἠδυνήθη νὰ διαφθείρῃ.

« Φιλτάτῃ Ἰφιγένεια.

« Μόλις μετὰ δύω μηνῶν βαρυτάτην ἀσθένειαν, καθ' ἣν ἡ ζωή μου ἦλθεν εἰς κίνδυνον, ἀναλαμβάνω ὀπωσοῦν, καὶ ὁ πρῶτός μου στοχασμὸς εἶναι διὰ σέ.

Ὁ σύζυγός σου, βουλευτὴς ἤδη, ἔρχεται εἰς τοῦ πατρός μου, ἀλλ' ἀκόμη δὲν ἠδυνήθην νὰ τὸν ἰδῶ. Μανθάνω ὅμως, μὲ λύπην μου, ὅτι σὺ, φιλτάτη, θὰ χρονίσῃς εἰς τὴν ἐπαρχίαν, καὶ φοβοῦμαι μὴ ἐπὶ πολὺ, διότι ὁ βουλευτής σου δὲν θέλει σὲ μετακαλέσει ἐνταῦθα πρὶν ἢ γένῃ ὑπουργός . . . Ἐνεπλάκης φίλη μου, μὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀνοησίαν, πλὴν τί μέλλει γενέσθαι; ὑπομονή.

Ἐγὼ τοὐλάχιστον ἡ πολυπαθὴς, ἀπηλλάγην ἀπὸ πάντα ταῦτα. Ἔπιον πικρὸν ποτήριον, ἀλλὰ τὸ ἔπιον μέχρι τρυγός. Τώρα δὲν μὲ μέλλει πλέον. Ἃς πίπτουν καὶ ἃς ἀναβαίνουν ὑπουργοὶ, ἃς γίνωνται καὶ ἃς ξεγίνωνται βουλευταὶ καὶ γερουσιασταὶ, ἃς ἔρχωνται γαμβροὶ φιλόπλουτοι ἢ δοξομανεῖς, ἀδιαφορῶ πρὸς πάντα.

Μετὰ τοῦ Λεάνδρου συνετάφησαν ὅλοι οἱ πόθοι μου, ὅλαι αἱ χαρμοναί μου ἐν τῷ βίῳ τούτῳ. Οὖσα εἰσέτι ἐν τῷ κόσμῳ, μεταβαίνω συνεχῶς ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀγγέλου τούτου, καὶ σπένδω δάκρυα συντριβῆς καὶ ἐλπίδων ἐπὶ τῆς τέφρας του.

Ἀλλὰ ταχέως θέλω ἀποχωρήσει τῆς κοινωνίας. Ἐδήλωσα εἰς τοὺς γονεῖς μου, ὅτι ἔχω ἀπόφασιν ἀμετάτρεπτον νὰ γίνω νύμφη τοῦ Κυρίου. Ὁ πατήρ μου θὰ ἐνεργήσῃ νὰ μοὶ δοθῇ μία ἐκ τῶν διαλελυμένων γυναικείων μονῶν εἰς Πελοπόννησον, καὶ μετὰ δύο ἄλλων κορῶν, τῶν φίλων μας Καλλιώπης καὶ Εὐανθίας, αἵτινες ἀηδίασαν, ὡς ἐγὼ, τὸ ψευδὲς καὶ πλάνον τοῦ κόσμου, θέλομεν ὑπάγει νὰ ζήσωμεν ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου καὶ νὰ ἱδρύσωμεν οὕτως ἓν ἄσυλον καταφύγιον εἰς τὰς τετραυματισμένας καρδίας τῶν νεανίδων καὶ τῶν γυναικῶν . . . τῶν δυστυχῶν! . .

Θέλεις ἔλθει νὰ ἰδῇς τὴν ἡγουμένην ἐμὲ καὶ ν' ἀσπασθῇς τὴν χεῖρά μου, φιλτάτη Ἰφιγένεια. Θὰ μᾶς εὕρῃς τόσον ἀταράχους, τόσον εὐτυχεῖς, ὥστε εἶμαι βεβαία, ὅτι θὰ ζηλεύσῃς τὸν ἅγιον βίον μας, καὶ ὅτι θὰ ἐπροτίμας μυριάκις νὰ ἦσο μεταξὺ ἡμῶν, ἢ ἐν μέσῳ τῆς ἀνοήτου τύρβης τοῦ κόσμου, ἔστω καὶ *ὑπουργίνα*.

Μετὰ ἕνα μῆνα, Ἰφιγένειά μου, ἀποθέτω τοὺς τελευταίους ἐγκοσμίους πόθους μου ἐπὶ τοῦ φιλτάτου τάφου τοῦ Λεάνδρου, καὶ ἐνδυομένη τὸ σχῆμα, μεταβαίνω εἰς τὸ προσκύνημά μου.

Δέξαι λοιπὸν τὸν ἀσπασμόν μου τοῦτον, τὸν διδόμενόν σοι τελευταῖον ἀπὸ μέσου τῆς κοινωνίας, καὶ ἐλθὲ ἐν τῇ μονῇ νὰ δεχθῇς ἀσπασμὸν ἀγγελικόν, διότι ἐκεῖ μόνον ἀληθῶς ἡ γυνὴ μετουσιοῦται εἰς Ἄγγελον. Χαῖρε καὶ εὐδαιμόνει

Ἡ Ἰου*λία σου*. »

ΤΕΛΟΣ. Κ. ΠΩΠ.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΑΝΘΗ

Α.

Σ' ἀγαπῶ δι' αὐτὰς ποῦ τόσον
Σὲ στολίζουν ἀρετάς.
Σ' ἀγαπῶ διὰ τὴν μαγείαν
Ποῦ τριγύρω σου σκορπᾶς.

Σ' ἀγαπῶ διὰ τὰ ἐντελῆ σου,
Σ' ἀγαπῶ διὰ τὰ ἀτελῆ,
Διὰ πᾶν ὅ,τι εἶναι ἰδικόν σου
Σ' ἀγαπῶ διότι εἶσαι ἐσύ.

Καὶ μ' ἐσένα αὐτοὺς τοὺς τόπους
Ἀγαπῶ ποῦ κατοικεῖς,
Τὸν ἀέρα ὁποῦ ἀναπνέεις,
Καὶ τὸ χῶμα ὅπου πατεῖς.

Τὸ ὅ,τι ὑπάρχει, διότι ὑπάρχεις,
Διότι ζῆς, καὶ τὴν ζωήν,
Ἀγαπῶ τὴν πλᾶσιν ὅλην
Διότι εὑρίσκεσαι εἰς αὐτήν.

Β'.

Ὅπου στέκομαι, ὅπου ὑπάγω,
Παντοῦ ὁ νοῦς μου ἐσὲ ζητεῖ,
Παντοῦ ἐμπρός μου ἐσὺ προβαίνεις,
χωρὶς σὲ λείπει ἡ ζωή.

Ὀνειρεύομαι, καὶ ἐσένα
Εἰς κάθε ὄνειρον θεωρῶ,
Ἐξυπνῶ, καὶ εἶμαι σιμάσου,
Μοῦ ὁμιλεῖς καὶ σοῦ ὁμιλῶ.

Σὲ ζητῶ σ' τὴν κοινωνίαν,
Ἐστὰς ἐρήμους σὲ ζητῶ,
Μόνον σὲ 'στὴν οἰκουμένην
Ἀκούω, βλέπω, ἐπιθυμῶ.

Ὅπου εὑρίσκεσαι ἐκεῖ μόνον
Λάμπει ὁ ἥλιος, λάμπει ἡ γῆ,
Δὲν ὑπάρχουσι δι' ἐμὲ οἱ τόποι
Ἐστοὺς ὁποίους δὲν εἶσαι σύ.

Γ.

Εἶδες ποτὲ σ' αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν μου
Στιγμὴν ποῦ νὰ μὴν ἔχῃ στεναγμὸν,
Τὴν σκοτεινὴν ἐξέτασες ζωήν μου
Χωρὶς νὰ εὑρῇς τῆς λύπης τὸν παλμόν;

Καθὼς ὁ πέπλος ποῦ νεκροὺς σκεπάζει,
Οὕτως ἐμὲ σκεπάζει θλιβερὰ
Ἀπελπισία φαρμακερὰ καὶ κράζει
Ἐπάνω μου ὅλα τοῦ ἅδου τὰ δεινά.

Τὸ πᾶν γελᾷ πλὴν δὲν γελᾷ δι' ἐμένα,
Καὶ ἡ κτίσις πλέον σ' ἐμὲ δὲν ἀντηχεῖ
Ἔχασα πάσης σωτηρίας λιμένα
Μόνη μὲ θέλγει ἐπιθυμία θερμή

Νὰ μὲ πλακώσῃ γρήγορα τὸ χῶμα
Τὸ ὁποῖον πλακώνει τοιοῦτον θησαυρὸν,
Καὶ νὰ ἑνωθῇ τὸ κρύον νεκρόν μου σῶμα
Μὲ τὸ ἰδικόν της σῶμα τὸ νεκρόν.

Δ.

Ἔμεινα φεῦ! 'στὴν οἰκουμένην μόνος,
Τώρα δι' ἐμὲ δὲν εἶναι πλέον ἐλπίς.
Ὡς σύντροφός μου αἰωνίως μοῦ μένει ὁ πόνος,
Σ' ἐμὲ χαρᾶς καμμία δὲν πίπτει ἀκτίς.

Τὸ παρὸν σκοτεινὸν προβαίνει ἐμπρός μου,
Τὸ μέλλον φρικαλέον μ' ἐπαπειλεῖ,
Ὅλα τὰ κάλλη ἐχάθησαν τοῦ κόσμου,
Ὅπου καὶ ἂν στρέψω ἀπελπισία καὶ ἐκεῖ.

Ἠνοίχθη χάσμα σ' ὅλον μου τὸν βίον,
Χάσμα τὸ ὁποῖον καὶ πλέον δὲν θὰ κλεισθῇ.
Στὰ βάραθρά του μαίνομαι ὡς θηρίον
Ἕως ποῦ ἡ ζωὴ καὶ ἡ μνήμη μου σβυσθῇ.

Ὡς θεραπείαν εὑρίσκω τὴν μεγάλην
Πληγὴν, ὅπου μὲ καταπολεμεῖ,
Καὶ ὅσον φρικτὴν καὶ ἂν ὑποφέρω πάλην,
τὴν ἀγαπῶ, διότι μὲ τυραννεῖ.

Ὁ Φοίνιξ περισδ. σύγγραμ. ἐκ Κερκύρας.

Σ. Σ. Καταχωρίζομεν εὐχαρίστως τοὺς στίχους τούτους, διότι τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ συνδέεται στενῶς μὲ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν· τὴν θυγατέρα τὴν ὁποίαν δικαίως ὁ φιλόστοργος πατὴρ θρηνεῖ, τὴν ἐθρήνησαν οὐ μόνον αἱ Ἰόνιοι νῆσοι, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ Ἀθῆναι. Π. Κ.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ.

—ο—

Ἐλαφρὸς τὸν πόδα, φαιδρὸς τὴν καρδίαν, μὲ δαφνοστεφὲς μέτωπον καὶ κισσοστεμμένην λύραν, ᾄδων ἐκ τῶν μουσοτρόφων τοῦ Ἑλικῶνος ἀκρωρειῶν καταβαίνει ὁ δαιμόνιος.

Ἠσθάνθης τὸν ἔρωτα ὅστις εἰς τὸ λυκαυγὲς τοῦ βίου μαγεύει τὰς καρδίας δύο ἁγνῶν καὶ νοημόνων πλασμάτων; τὸν ἔρωτα ὅστις κατοπτρίζεται εἰς τοὺς ἀστέρας, ἐρευνᾷ τοὺς χρησμοὺς τῶν ἀνθέων, ὡς ἱερὸν φυλάττει ἐν ξηρὸν χαιρέφυλλον, ἢ γονυπετὴς ἓν μυρόροδον μόνον ζητεῖ ἵνα τὸ πάλλον τῆς ὡραιότητος κοσμίσῃ στῆθος. Ἤκουσες περὶ τοῦ ἔρωτος, ὅστις φέρει τὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν μέχρι μαρτυρίου, τὴν δὲ πίστιν ἕως εἰς τὸν τάφον; τὸν ἔρωτα τοῦτον ψάλλει ὁ νέος Ὀρφεύς.

Ἄδει, καὶ θέλγει καὶ θέλγεται! Ἡ γόησσα τῆς Ἐρατοῦς χεὶρ ἔκρουσέ ποτε ἐρασμιωτέρας νευράς;

Καὶ εἰς τὰς ἀθανάτους ἡμέρας τῶν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀνεγέρσεως ἀγώνων του, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑπὲρ τῆς πατρῴας εὐνομίας πολυμόχθων προσπαθειῶν του, καὶ κατὰ τοὺς πολιτικοὺς κλύδωνας τοῦ περιφανοῦς βίου του, καὶ εἰς τὸν σάλον τῶν ἰδιωτικῶν ἡμερῶν του, ὑπὸ ἐρώσης μούσης ἢ ὑπὸ τυραννοκτόνου θεᾶς, ἀείποτε χειραγωγούμενος ὁ περίδοξος ἀοιδὸς ἔψαλλε τὰ ὁποῖα ἡ εὐγενὴς μετριοφροσύνη του, εἰς τὴν σκόνιν τῆς βιβλιοθήκης ἄφηκε νὰ σήπονται ἔπη, καὶ ἅτινα, ταῖς προτροπαῖς λογίων φίλων ὑπενδίδων, εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Παρνασσὸν ἤδη παρέχει.

Καὶ ἀλλοίμονον! θυγάτηρ κοσμημένη μὲ ὅσην ὁ Πλάστης διέχυσεν ἐπὶ τῆς γῆς καλλονὴν, ἁγνότητα, καὶ ἁγιότητα, ὅπως μᾶς δώσῃ νὰ ἐννοήσωμεν, νὰ προαισθανθῶμεν καὶ νὰ ἐπιθυμῶμεν τὸν οὐρανόν· νεᾶνις ἀπὸ χάριτας, νηπιότητα καὶ ἔρωτα στεφανωμένη· ἐνσαρκωμένος ἄγγελος, τὸ ἀντικείμενον ἦτο τῶν αἰωνίων πόθων καὶ τῆς διακαοῦς τοῦ ποιητοῦ πατρὸς φιλοστοργίας. Πλὴν, Θεέ μου! ἡ τοῦ Ὑμηναίου χρισόστιλπνος αὐγὴ εἶχε μόλις ἀνοίξει πρὸς αὐτὴν τὰ γελόεντα βλέφαρά της, καὶ, ἡ ἀθώα! ἀπὸ τὴν μαύρην τοῦ θανάτου πτέρυγα κατετραυματίσθη! Καὶ τὰ ἄνθη τοῦ γάμου, ἅτινα χλοερὰ εἰσέτι ἐρωτοστεφὲς ἐκόσμουν μέτωπον, εἰς ἕνα τάφον κατεμάρανεν!

Ὁ μυριόκλαυστος πατήρ· ὅτε τὸ νῆμα τοῦ ἀγγελικοῦ της βίου ἀπὸ αἱμοσταγῆ ἅρπυιαν ἴδε κοπτόμενον, τὰ πατρικά του σπλάγχνα κατεσπαράχθησαν! Τῶν ἡμερῶν του τὸ ἄστρον εἶδε καταδῦον, ὅτε τῆς ψυχῆς του τὴν ψυχὴν ἀπώλεσεν!

Ἀπὸ θανατηφόρον τῆς καρδίας τραῦμα οἰστρηλατούμενος, ἥρπασε τὴν λύραν, καὶ γλαὺξ νυκτίλαλος, ἥτις δὲν εὑρίσκει ἐρείπια διὰ νὰ θρηνήσῃ, ῥίπτεται ἐπὶ τοῦ λουλουδοχύτου τάφου της. Ἰδέτε τον, σταγόνα πρὸς σταγόνα ῥέει τὸ ἐκ τῶν σπλάγχνων

του ἐξερχόμενον αἱματόχρουν δάκρυ! θρηνεῖ, καὶ συγκινεῖ καὶ συγκινεῖται καὶ λαχταριστὰ ἀποσπᾷ τὰ δάκρυα ὁ ἐμπνευσμένος ἀοιδός!

Θρηνεῖ, πλὴν, ἀλλοίμονον! αἱ γοεραὶ τῆς περιπαθοῦς στοργῆς του οἰμωγαὶ δὲν εὑρίσκουν ἠχὼ εἰς τὰ στέρνα τοῦ ἀγγέλου, τὸν ὁποῖον μεταξὺ τοῦ κόσμου ὡς ἀντικείμενον τῆς λατρείας του ἔκλεξε, καὶ ὅστις ὅμοιος ἀειθαλοῦς ἄνθους καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου μόνον ἐξανθήσαντος, δὲν γοητεύει πλέον, δὲν θέλγει.

Ἐκπληκτικὸν φαντασίας ὕψος, μεγαλειότης νοὸς, γλυκεῖα τοῦ ῥυθμοῦ ἁρμονία, χαρίεις καὶ ἀφελὴς γλῶσσα, ἰδοὺ οἱ χαρακτῆρες οἵτινες καθ' ὅλον τὸν μεγαλεῖον τὰ Ἄνθη κοσμοῦντες, παρέχουσι πρωτοφανῆ τινα ποίησιν, ἥτις, καθαρόῤῥειθρος ῥύαξ οὗ τὸν ῥοῦν οὐδεὶς κωλύει λίθος, καὶ οὐδενὸς πτηνοῦ ἡ πτέρυξ θολόνει τὰ ὕδατα, διαχέει εἰς τὴν ψυχὴν πᾶν ὅ,τι εὐγενὲς καὶ θεῖον.

Ἔνθους ἡ νεαρὰ μοῦσά μου ψάλλει

ΤΩ ΑΟΙΔΩ

Τῶν Ἀνθέων.

Ποίας θεᾶς ὁ δάκτυλος
Τὴν λύραν σου ἐγγίζει;
Μὴ τὰς χορδὰς ἐράσμιος
Ὁ Ἄγγελος τανύζει
Ποῦ δίδει τὴν ζωήν;

2.

Ἡδεῖα εἰς τὰ στέρνα μου
Γλυκαντηχεῖ ἡ φωνή σου,
Ζωογονεῖ ἡ εὔοσμος
Ποιητικὴ πνοή σου
Τὴν ἄχαρον ψυχήν.

3.

Εἰπέ με, ποῦ ὠκύπτερος
Ὁ ἔνδοξος φωστήρ σου,
Ἐπὰς πτέρυγάς του αἰθέριον,
Ποῦ τάχα ὁ ἀστήρ σου
Σὲ φέρει, ποιητά;

4.

Ὡς κύκνος γλυκοκέλαδος
Τὸν ἔρωτα ἐμπνέεις,
Ὦ ἀηδὼν θρηνόεσσα,
Ἐπὰ στήθη διαχέεις
Αἰσθήματα γλυκά.

5.

Καὶ θέλω εἰς τὴν λύραν σου
Τὴν λύραν μου νὰ ψαύσω,
Ἐπὸς σπαραξικαρδίους σου
Θρήνους κι' ἐγὼ νὰ κλαύσω
Ἐπὸν τάφον τῆς πικρά.

6.

Ἐπὸν τάφον ποῦ ἐρωτόβλαστοι
Κρῖνοι καὶ ῥόδα θάλλουν
Ἐκεῖ ποῦ πενθοστόλιστοι
Ἄγγελοι νυκτοψάλλουν
Τὸν ἄγγελον τῆς γῆς...

7.

Θέλω! πλὴν ἡ ἀγέρωχος,
Ἡ τολμηρά σου μοῦσα,
Ὦ γόη! ἐπὰ ἐπουράνια
Τὸν νοῦν μου ἀνυψοῦσα,
Σιγῆς ἐκπληκτικῆς

8.

Μοὶ ἐπιβάλλει φίμωτρον.
Καὶ, « ἄφισε ἡ μεγάλη,
(Θεά τις μυροβόστρυχος
Μὲ λέγει,) ὦ, ἂς ψάλλῃ
Ἡ μοῦσα τῆς ψυχῆς!

Ἐκ Κερκύρας. Μάρτιος 1853.

Σ. Ε. ΛΟΒΕΡΔΟΣ.

Η ΜΟΥΣΑ.

Ὡς τοῦ θανάτου ἄγγελος τῆς φύσεως τὰ στήθη
Ἐπάτησε τὸ φάντασμα τοῦ κρυεροῦ χειμῶνος,
Καὶ πανταχοῦ θανάτιος ὠχρότης ἐπεχύθη,
Κ' ἐσίγησε τοῦ ἔαρος ὁ ἐρωτύλος τόνος.

Ὁ ποῦς αὐτοῦ δρακόντιος τὸ πᾶν καταβαρύνει,
Καὶ ὑπ' αὐτὸν ἡ θάλασσα λυγμοὺς ὀδύνης χύνει
Κ' ἡ γῆ ἀπαρηγόρητος τὰ τέκνα της θρηνεῖ.
Ἀλλ' ἡ παρθένος ἄνοιξις ἠπάτησε τὰ νέφη,
Τοὺς σκυθρωποὺς ἀγγέλους της, καὶ λάθρα ἤδη σέφει
Τὸν οὐρανὸν ἡ φίλη της μορφὴ ἐρατεινή.

Τὴν εἶδε καὶ ἀπέσεισε τὰ σάβανα τὰ κρύα
Ἡ φύσις, λησμονήσασα τοῦ τάφου τὴν ὀδύνην,
Καὶ μειδιᾷ χαρίεσσα, ὡς πρώην ἐμειδία,
Καὶ, χαρωπὸν περίβλημα, φορεῖ τὴν εὐφροσύνην.

Ἀλλ' ὤ! ... τὰ πάντα πένθιμα τὸ θλιβερόν μου ὄμμα
Σκοπεῖ ... τὴν γῆν ... τὴν θάλασσαν ... τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα ...
Ἡ ὄψις μου ἀνταναχλᾷ τὸ πᾶν ὀδυνηρόν! ...
Μήπως ἐγὼ τῆς φύσεως δὲν ἦμαι τέκνον φίλον,
Ἀλλ' ἔρημον καὶ ἄγνωστον κοπὲν τοῦ δένδρου φύλλον
Εἰς τὴν ὀργίλην θύελλαν ἐῤῥίφθην τῶν Μοιρῶν; ..

Εἰς τῆς ζωῆς ἐβάδιζον τὴν ἔρημον καὶ εἶδα
Ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης τὴν παγίδα.
Ἐστέναζον ... ἀλλ' ἤκουσα φωνὴν παραμυθοῦσαν,
Καὶ εἶδον καταβαίνουσαν παρήγορον τὴν Μοῦσαν.

Μ' ἐφάνη οὐρανόπεμπτος τοῦ παραδείσου κόρη,
Καὶ στέφανον δαφνόπλεκτον ἀμάραντον ἐφόρει.
Ἐνώπιόν μου ἤνοιξεν ὁδὸν εἰς τοὺς αἰθέρας,
Πρὸς κόσμον πρώην ἄγνωστον πρὸς ἀθανάτους σφαίρας,
Καὶ ἵππον μοὶ ἐδώρησε πτερόεντα καὶ εἶπε:
« Ἀπέρχου, ὅταν φέρωνται κατόπιν σου αἱ λύπαι ».

Εἰς τοὺς αἰθέρας ἔκτοπε μετάρσιος πλανῶμαι,
Καὶ τὴν εἰρκτὴν τοῦ βίου μου τοῦ πρώτου καταρῶμαι,
Καὶ δὲν μὲ θέλγει πλέον
Οὐδὲν τῆς γῆς ἢ πλούσιον, ἢ μέγα, ἢ ὡραῖον.

Μὲ θέλγει τῶν τρικυμιῶν ὁ θορυβώδης δαίμων,
Τῶν καταιγίδων ἡ βοὴ κ' ἡ πάλη τῶν ἀνέμων,
Διότι ἀπὸ νάρκωσιν ληθάργου μ' ἐξυπνίζουν
Κ' εἰς τῆς ζωῆς τὴν θύελλαν ὅτ εἶμαι μ' ἐνθυμίζουν,
Καὶ φεύγω τότε σύννους
Πρὸς τῆς παρθένου Μούσης μου τὰς χώρας τὰς εὐξείνους.

Διότι δάφνης ἅγιον φυτὸν ἐκεῖ βλαστάνει,
Πρὸς ὃ ματαίως φέρεται του χρόνου ἡ δρεπάνη.
Καὶ ὅσι, ἐκ τῶν φύλλων του ἓν φύλλον δρέψῃ μόνον,
Ἀτρόμητος τὴν ἔφοδον ἐμπαίζει τῶν αἰώνων.
Τὸ δένδρον τοῦτο πάντοτε ζητῶν πλανῶμαι σύννους
Εἰς τῆς ἁγίας Μούσης μου τὰς χώρας τὰς εὐξείνους.

Ἀλλὰ πολλάκις ἵπταμαι εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
Καὶ μάταιον τριγύρω μου πλανῶ πολλάκις ὄμμα ...
Τὴν Μοῦσαν εἰς τὸ σκήνωμα τῶν οὐρανῶν δὲν βλέπω,
Καὶ πρὸς τὴν γῆν περίλυπος τὰ βήματά μου τρέπω.

Ἀλλ' εἶναι πλάνη; ... ὄνειρον; ... ἀπάτη φαντασίας; ...
Ἐκεῖ τὴν βλέπω ἔκθαμβος παρθένου ἐρασμίας
Ἁγνὴν ἐσθῆτα φέρουσαν ... καὶ τ' οὐρανοῦ τὰ κάλλη
Ἐπὶ τῆς γῆς περίβλημα παρθένου περιβάλλει.
Καὶ φῶς εἰς τὸν ὁρίζοντα τοῦ βίου μου ἁπλόνει,
Καὶ, ὡς Ἠώς, τοῦ βίου μου τὸ λυκαυγὲς χρυσόνει.
Καὶ πρὸς ἐκείνην τρέπομαι ... καὶ μένω λάτρις σύννους
Τῶν λογισμῶν μου λησμονῶν τὰς χώρας τὰς εὐξείνους.

Σύρος. ΜΥΡΩΝ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ. (1)

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

Εἰς τὸν θάνατον τῆς Ἑλένης Χάβα, ἀποθανούσης ἐν Λάρνακι Κύπρου, κατὰ τὸ 19 ἔτος τῆς ἡλικίας της.

Εἰς τῆς ζωῆς τὰ θέλγητρα σὺ μόλις ἐμειδίας,
Μόλις νυμφίου ἀγαθοῦ ἡ χεὶρ σοὶ προετάνθη.
Ὁ κόσμος σὲ ἠνοίγετο μεστὸς εὐδαιμονίας
Κ' ἡ μοῖρά σου ὑπέστρωνε τὰ βήματά σου μ' ἄνθη.

---

(1) Σ. Σ. Τὸ ἀνωτέρω ποίημα νέου, Κρητὸς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα, ἄγοντος δὲ τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐμφαίνει ἀληθῶς ποιητικὴν ἔμπνευσιν καὶ εὐαισθησίαν, καί τοι ἐκ τῶν πρώτων δοκιμίων αὐτοῦ. Τῷ 1852 ἐξέδωκεν ἐν Σύρῳ, ἕτερα τρία ποιήματα ἐν φυλλαδίῳ ἐπιγραφομένῳ, *ὁ Νεοσσός*. Εἰς τόσον νεαρὰν ἡλικίαν ἀναπτύξας τοσοῦτον πλοῦτον ἰδεῶν καὶ ἀκρίβειαν καὶ γλαφυρότητα γλώσσης, τί δὲν ὑπόσχεται εἰς τὸ μέλλον ὁ νέος οὗτος ποιητής, ἐὰν μὴ ὀλιγωρήσῃ τῆς μούσης του!

Ἥσο ὡς χάρις καλλονῆς, ὡς εὐμαθείας Μοῦσα,
Τὸ νεαρόν σου μέτωπον τῶν ἀρετῶν ἐφόρει
Το στέμμα, καὶ νεότητος τὰ ῥόδα συνενοῦσα.
Ἥσο τῶν ὁμηλίκων σου ἀγλάϊσμα, ὦ κόρη.

Ἀλλ' οἴμοι! τὶς παρέμεινεν ἐν τῇ ζωῇ εὐδαίμων
Καὶ ῥόδον ποῖον ἔζησε μιᾶς πρωΐας πέραν; ...
Ὦ! εἶναι, εἶναι βάσκανος τοῦ βίου μας ὁ δαίμων!
Ὅ,τι ἂν θάλλῃ τὸ πρωΐ, δὲν φθάνει τὴν ἑσπέραν.

Ἑλένη! ἦσαν νεαρὰ τὰ βίου σου τὰ ἔτη·
Σ' ἐκόσμει ἔτι νεανθὲς τοῦ ὑμεναίου στέμμα,
Ὁ νυμφικός σου στολισμὸς σ' ἐνέδυεν εἰσέτι,
Καὶ εἶχες πλῆρες ἔρωτος καὶ καλλονῆς τὸ βλέμμα.

Ἀλλ' αἴφνης χεὶρ τις σκελετοῦ σὲ ἀποσπᾷ τὰ ῥόδα
Τὸν στολισμόν σου ἀφαιρεῖ, κ' ὁ θάνατος ἀγρίως
Τὸ ἔαρ σου καταπατεῖ μὲ τὸν σκληρόν του πόδα,
Καὶ τώρα τάφος ἄωρος ἐκάλυψε καὶ κρύος.

Ὦ γύναι, γύναι νεαρά! ἐὰν τοῦ μνήματός σου
Τὴν πλάκα βρέχει ἄλκητος σπονδὴ πικρῶν δακρύων,
Ἐὰν βραχεῖα ἐπὶ γῆς ὑπῆρξεν ἡ ὁδός σου —
Ἀλλ' ἄσβεστον διέμεινε τὸ ἐπὶ σὲ μνημεῖον.

Εἰς τὰς καρδίας θέλεις ζῇ τῶν ποθητῶν σοι ὄντων,
Βρέφους νηπίου, νεαροῦ συζύγου καὶ οἰκείων,
Ἐν μέσῳ θὰ περινοστῇς ἀείποτε τῶν ζώντων
Οὐδ' εἰς τὸ χῶμα ὡς νεκρὰ θὰ κείτεσαι τὸ κρύον.

* * *

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'.

Ἡ ΣΥΡΟΣ.

Φίλε Ἀλέξανδρε.

Διατρίβων μακρὰν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ τέλους τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀείποτε τείνων τοὺς πόθους σου καὶ τοὺς λογισμούς, ὡς τέκνον γνήσιον αὐτῆς, ἐπεθύμησας νὰ γνωρίσῃς λεπτομερῶς τὴν κατάστασιν τῆς πατρίδος, ὑπὲρ ἧς καὶ σὺ μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἐμόχθησας καὶ ἐθυσίασας καὶ ἠγωνίσθης.

Οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ζῶντες Ἕλληνες, γράφεις, ἔχουσιν ἀτελεστάτας καὶ ἀντιφατικὰς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος εἰδήσεις, καὶ τοῦτο κωλύει πολλοὺς, ὅπως ἐπιθυμοῦσι, νὰ ἐκλέξωσι τὴν κοινὴν ταύτην πατρίδα μόνιμον αὐτῶν κατοικίαν.

Δυστυχῶς τοῦτο εἶναι ἀληθὲς, διότι οἱ πλεῖστοι ἡμῶν περὶ παντὸς ἄλλου ἢ περὶ τοῦ οὐσιώδους τούτου ἀντικειμένου μεριμνῶμεν καὶ γράφομεν, ἢ, χάριν κακῶς ἐννοουμένης πολιτικῆς, διαστρέφομεν

ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων. Τοῦτο δὲ φυσικῷ τῷ λόγῳ πτοεῖ τοὺς ὁμογενεῖς τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν τακτικὴν τῶν κομμάτων, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐντεῦθεν ζημιοῦται ζημίαν ἀνυπολόγιστον.

Ὅτε μετὰ τὸ 1831 ἀνεχώρησας ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἀφῆκες αὐτὴν ἀχνίζουσαν ἔτι ἐκ τῶν καταστροφῶν καὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ πολυχρονίου ἀγῶνος. Αἱ πρὶν τοῦ πολέμου ὑπάρχουσαι πόλεις κατεστράφησαν καὶ οὐδεμία εἰσέτι εἶχεν ἀνεγερθῆ. Μόνον δὲ τὸ Ναύπλιον γενόμενον καθέδρα τοῦ ἀρτισυστάτου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐμορφώθη ὁπωσοῦν εἰς πόλιν, καὶ ἡ Σύρος αὕτη, ἥτις συνοικισθεῖσα ὑπὸ φυγάδων, πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀνηγέρθη καὶ ἦτον, ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, ἡ μόνη σχεδὸν παρέχουσα πόρους εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὡς ἐκ τοῦ ἀναπτυσσομένου ἐμπορίου της. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως, ἀφ' ἧς δηλ. αἱ τύχαι τῆς Ἑλλάδος ὡρίσθησαν, καὶ ἡ τάξις καὶ ἡ ἡσυχία ἐνιδρύθη, ἤρχισεν ἡ ἀνέγερσις πόλεων καὶ ἡ μόνιμος ἀποκατάστασις ἑκάστου πολίτου. Ἐντὸς εἴκοσι λοιπὸν ἐτῶν, ἤτοι ἀπὸ τὸ 1833 μέχρι τοῦ 1853, ἐγένετο οὐ μόνον κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ κατὰ πάντα, τοιαύτη πρόοδος ἐν Ἑλλάδι, καίτοι ἀνεχείας μεγάλης ἐπικρατούσης, ὁποία εἰς ἄλλας ἐποχὰς καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη δὲν ἐκτελεῖται ἐν διαστήματι ἴσως ἑκατονταετηρίδος ὅλης.

Πόλεις ἄπειροι ἀνηγέρθησαν ἐκ τῶν ἐρειπίων των, ἢ ὅλως ᾠκοδομήθησαν ἐκ θεμελίων, ἐδιπλασιάσθη ἡ καλλιέργεια, ἡ ναυτιλία, καὶ ἐγεννήθη ἡ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριον.

Αἱ Ἀθῆναι, ἡ Ἑρμούπολις, αἱ Πάτραι, ὁ Πειραιεύς, ἡ Ἀμαλιούπολις, ἡ Τρίπολις, ἡ Σπάρτη, τὸ Μεσολόγγιον, τὸ Γαλαξίδιον, τὰ Νέα Ψαρὰ, καὶ ἄλλαι μικρότεραι πόλεις καὶ κῶμαι, καλύπτουσιν ἤδη τὸ πρόσωπον τῆς Ἑλλάδος, καὶ παντοῦ ἡ εὐπορία καὶ ἡ εὐζωΐα εἰσδύουσι.

Γνωρίζων σε ἐνασχολούμενον εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τοῦτο θεωρῶν κ' ἐγὼ ὡς τὸ πρώτιστον μέσον τῆς προαγωγῆς τῆς Ἑλλάδος μας, διά τε τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν γεωγραφικὴν αὐτῆς θέσιν, θέλω ἀρχίσει τὴν περιγραφήν μου ἀπὸ τῆς Σύρου, τῆς μικρᾶς μὲν, ἀλλ' ἐπισήμου διὰ τὸ ἐμπόριόν της καταστάσης ταύτης νήσου.

Παρὰ τῶν ἀρχαίων ἡ Σύρος σχεδὸν ἅπαξ μόνον ἢ δὶς ἀναφέρεται, ἀλλὰ λαμπρῶς ὅσον οὐδεμία ἄλλη τῶν νήσων ἢ ἐπαρχιῶν Ἑλληνικῶν. Καὶ οἱ ἔπαινοι οὗτοι, οἱ ἀντικείμενοι ὅλως πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν αὐτῆς ὄψιν μὲ φέρουσιν εἰς τὸ ν' ἀμφιβάλλω, ἂν ὁ λόγος εἶναι περὶ Σύρας ἢ Σύρου ἢ ἄλλης τινος νήσου, μυθολογουμένης ἴσως.

Ἰδοὺ τί λέγει περὶ αὐτῆς ὁ Ὅμηρος (ἐν Ὀδυσσείᾳ Ο'. 403 κτλ.)

* Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται, εἴπου ἀκούεις,
Ὀρτυγίης καθύπερθεν (*), ὅθι τροπαὶ ἠελίοιο,
Οὔτι περιπληθὴς λίην τόσον, ἀλλ' ἀγαθὴ μὲν,
Εὔροτος, εὔμηλος, οἰνοπληθὴς, πολύπυρος,
Πείνη δ' οὔποτε δῆμον εἰσέρχεται, οὐδέ τις ἄλλη
Νοῦσος ἐπὶ στυγερὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.
Ἀλλ' ὅτε γηράσκουσι πόλιν κάτα φῦλ' ἀνθρώπων,
Ἐλθὼν ἀργυρότοξος Ἀπόλλων, Ἀρτέμιδι ξὺν,
Οἷς ἀγανοῖς βελέεσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν . . .

Μὴ ὁ Ὅμηρος ἐννοεῖ ἐνταῦθα μᾶλλον τὴν Κέαν ὅπου ὡς γνωστὸν, κατὰ νόμον, ὁ ὑπερβὰς τὸ' 60 ἔτος τῆς ἡλικίας του ἀνὴρ ἐχρεώστει ν' αὐτοκτονῆται ; Ὁπωσδήποτε, ἡ Σύρος θεωρεῖται πάντοτε διάσημος, διότι ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη ὁ Φερεκύδης, ἀρχαιότατος καὶ ὁ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων συγγράψας εἰς πεζὸν λόγον, καὶ διδάσκαλος δὲ τοῦ Πυθαγόρου χρηματίσας.

Ἀλλ' ἀφίνων εἰς τοὺς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολουμένους τὰς περὶ τῶν ἀρχαίων τούτων χρόνων ἐρεύνας, μεταβαίνω εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς.

Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχε μόνη ἡ ἄνω Σύρος, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου λόφου, ἔχουσα δὲ κάτωθεν τὸν εὐρύχωρον τῆς νήσου λιμένα, παρὰ τὸ ἀνατολικὸν παράλιον αὐτῆς. Ὁ ἕτερος δὲ λιμὴν εἶναι ὁ τῆς Κεχαριτωμένης (della grazia) κείμενος εἰς τὴν δυτικὴν τῆς νήσου παραλίαν.

Ἀλλὰ κατ' αὐτὰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1822, ἀφ' ἧς συνέβησαν αἱ τρομεραὶ ἐκεῖναι καταστροφαὶ καὶ σφαγαὶ τῆς Σμύρνης, τῶν Κυδωνιῶν, τῆς Χίου, τῶν Ψαρῶν κτλ, ἄπειροι οἰκογένειαι κατέφυγον ἐνταῦθα, τὴν ζωὴν αὐτῶν μόλις διασώσασαι, καὶ οὕτως ἔκ τινων καλυβῶν ὁρμηθεῖσα, ἔσχε τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἡ ἐμπορικὴ Ἑρμούπολις. Ἡ Σύρος διετέλει τότε ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν τῆς Γαλλίας, καὶ ἐγένετο ὡς ἄσυλον τῶν προσφύγων τούτων. Καθὸ δὲ Ἕλληνες, φιλόπονοι δηλαδὴ καὶ ἐπιχειρηματίαι, οἱ φυγάδες, ὠφεληθέντες ἐκ τῆς γεωγραφικῆς τῆς νήσου θέσεως, προήγαγον κατὰ μικρὸν τὸ ἐμπόριον εἰς ἀκμὴν τοσαύτην, ὥστε ἡ Σύρος κατέστη μία τῶν ἐμπορικωτέρων τῆς Ἀνατολῆς πόλεων, καὶ ἀποθήκη, ἐξ ἧς ἐπρομηθεύοντο ἕως πρὸ μικροῦ τὰ ἐπιτήδεια οὐ μόνον τὸ Αἰγαῖον καὶ ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς, ἀλλ' ἅπασα ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἡ Κρήτη, ἡ Κύπρος, ἡ Βηρυττὸς, ἡ Θετταλομαγνησία, κλπ. Οἱ βράχοι, οἱ τέως ἔρημοι καὶ ἄβατοι ἐπληρώθησαν κατὰ μικρὸν οἰκιῶν, ἀγυιῶν, πλατειῶν, καταστημάτων· διὰ τοῦ λιμένος ὅλου ἐξετάθη προκυμαία, οἰκοδομεῖται ἤδη κρυπὶς παρ' αὐτὸ τὸ στόμιον ἵνα κλείσῃ αὐτὸν καὶ καθιστᾷ ἀσφαλέστερον. Εἷς φανὸς ἄριστος, ἐγειρόμενος ἐπὶ νησιδίου φωτίζει νυκτὸς τοὺς ναυτιλλομένους, ἕτερος δὲ μικρότερος θέλει ἀνεγερθῆ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἄκρας τῆς κτιζομένης κρηπίδος, ὥστε τοῦ λοιποῦ θέλει ὑπάρχει πᾶσα διὰ τοὺς πλέοντας ἀσφάλεια.

(*) Ἡ Ὀρτυγία εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν Ῥηνείαν νῆσον, ταῦν μικρὰν Δῆλον.

Ἡ Σύρος ἔχει περίμετρον 10 γεωγρ. μιλίων, ἅπας δὲ ὁ νομὸς τῶν Κυκλάδων ὁ συγκείμενος ἐκ τῶν ἑξῆς νήσων· τῆς *Σύρου*, *Ἀνδρου*, *Τήνου*, *Μυκόνου*, *Νάξου*, *Πάρου*, *Ὠλιάρου* (Ἀντιπάρου), *Κέας*, *Κύθνου*, *Σερίφου*, *Σίφνου*, *Κιμώλου*, *Μήλου*, *Φολεγάνδρου*, *Σικίνου*, *Ἴου*, *Θήρας*, *Ἀνάφης καὶ Ἀμοργοῦ* περιέχει περὶ τὰς 140,000 κατοίκων καὶ διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ ἐπαρχίας, τῆς *Σύρου*, *Κέας*, *Ἀνδρου*, *Τήνου*, *Νάξου*, *Θήρας*, *καὶ Μήλου*, ὑποδιαιρουμένας εἰς 33 δήμους.

Ὁ ὁλικὸς πληθυσμὸς τῆς Σύρου ἀναβαίνει εἰς 25 περίπου χιλιάδας ψυχῶν. Ἐκ τούτων ἀνήκουσιν εἰς τὸν δῆμον Ἑρμουπόλεως 19,977, ἄνδρες μὲν 9,225, γυναῖκες δὲ 8,864. Τούτων βιομήχανοι μὲν εἶναι 1900, μικρέμποροι δὲ 325, μεγαλέμποροι 80, τραπεζῖται 5, κτηματίαι 2,000, διδάσκαλοι ἑκατέρων τῶν γενῶν 40, δικηγόροι 14, ἰατροὶ 9, φαρμακοποιοὶ 5, ναυτικοὶ 1800. Ὅλαι δὲ τοῦ δήμου αἱ οἰκίαι, ἀριθμηθεῖσαι ἤδη, ἀναβαίνουσιν εἰς 4,483 (1).

Ἐνῷ δὲ ἐξ ἑνὸς μέρους προώδευεν οὕτω πως τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία, ἐξ ἄλλου ἀνεπτύσσοντο καὶ διάφοροι βιομηχανίαι, ὧν κυριώτεραί εἰσιν ἡ ναυπηγία, ἡ βυρσοδεψία, ἡ σιδηρουργία, ἡ σαπονοποιΐα, ἡ ζυμοπλαστικὴ, ἡ λεπτουργία, ἡ βαφικὴ (2). Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι τὸ ναυπηγίον τῆς Ἑρμουπόλεως, ἀκμάζον ἄλλοτε, διότι ἐναυπηγοῦντο εν αὐτῷ κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰ 100 πλοῖα, καὶ δυνάμενον καὶ πάλιν ν' ἀκμάσῃ, εἶναι ἓν τῶν κυριωτέρων τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου οἱ Ἕλληνες ναυπηγοὶ, διὰ τῆς ἐμφύτου εὐφυΐας των, ἐτελειοποίησαν εἰς ἄκρον τὴν χρησιμωτάτην ταύτην τέχνην.

Τὰς εὐκολίας τὰς ὁποίας ζητοῦσιν οἱ Ἑρμουπολῖται παρὰ τῆς κυβερνήσεως ὅπως ἡ ναυπηγία προοδεύσῃ δεόντως καὶ τὰς ὁποίας φρονῶ εὐλόγους εἶναι αἱ ἑξῆς (3) α) ν' ἀφήσῃ ἐλευθέραν τέλους τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐρχομένην ναυπηγήσιμον ξυλείαν, β') ν' ἀπαλλάξῃ παντὸς τέλους τὰ παλαιὰ καὶ ἄχρηστα πλοῖα καὶτὰ ναυάγια, ἅτινα χρησιμεύουσιν εἰς μετασχηματισμὸν νέων πλοίων καὶ γ'] ν' ἀφήσῃ ὅλως ἀτελῆ πάντα ὅσα εἴδη ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ναυπηγίαν.

Ἡ δὲ βυρσοδεψία προώδευσε καὶ ἐτελειοποιήθη τοσοῦτον ὥστε γνωρίζομεν καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ Λονδίνου, ὅτι τὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας ταύτης ἀμιλλῶνται πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ καὶ παράγουσι κέρδη σημαντικὰ, ἐξαγόμενα εἰς Τουρκίαν καί τινα μέρη τῆς Εὐρώπης.

Ἐκ τῶν βυρσοδεψικῶν καταστημάτων 12 μάλιστα πρωτεύουσι, τὰ δὲ ἄριστα πάντων εἶναι τὰ τῶν ΚΚ. Καλουτᾶ καὶ Σαλούστρου.

(1) Τὰς πλείστας τῶν πληροφοριῶν τούτων χρεωστοῦμεν εἰς τὸν ἀξιότιμον ἐν Σύρῳ δικηγόρον Κ. Ἀλέξανδρον Ἀλεξάνδρου.

(2) Ὅρα *Ἑρμῆν* καὶ *Αἴολον* ἐφημερίδας Σύρου.

(3) Ὅρα *Αἴολον* ἀριθ. 447 τὴν 16 Μαρτίου ἐ. ἐ.

Κατεργάζονται ἐν αὐτοῖς κατ' ἔτος 50,000 περίπου δερμάτων, ἐξ ὧν τὸ ἐσωτερικὸν χορηγεῖ μόνον τὰς 8,000 ἀκατεργάστων, τ' ἄλλα δὲ κομίζονται ἐκ Βρασιλίας καὶ Τουρκίας τὸ ἥμισυ δὲ καὶ ἔτι πρὸς τῶν κατεργασμένων ἀποστέλλονται ἐκτὸς τοῦ Κράτους. Ἀλλὰ πρὸς συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας ταύτης καὶ τῶν λοιπῶν, ὅσας ἀνέφερον (ἅπασαι δὲ καὶ τοὺς πολίτας καὶ τὸ δημόσιον ὠφελοῦσι) χρεωστεῖ ἡ Κυβέρνησις νὰ λάβῃ προστατευτικά τινα μέτρα, ὅπως γίνεται τοῦτο καὶ εἰς ἄλλα εὐνομούμενα κράτη, καὶ τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ εὐχὴ τῶν ἀγαθῶν τούτων βιομηχάνων.

Κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ 1850 τὸ νηολόγιον τοῦ λιμένος Σύρου ἔφερε πλοῖα ά. μὲν τάξεως 245, β'. δὲ 504, τὸ ὅλον 749, φέροντα τόνους 93,289, τὰ δὲ πληρώματα συνίσταντο εἰς ἄνδρας 4,800.

Μέγας δὲ ὁ πλοῦτος οὗτος τῆς Ἑρμουπόλεως, διότι ἐκτιμωμένης τῆς ἀξίας ἑκάστου τόνου εἰς δραχμὰς τοὐλάχιστον 100, τὸ ναυτικὸν τοῦτο φέρει ἀξίαν *δέκα περίπου ἑκατομμυρίων*.

Οἱ δὲ κατ' ἔτος ἀπόπλοι καὶ κατάπλοι ὑπερβαίνουσι τὰς 5,000 πλοίων, ἐκ τούτων δὲ ξένα εἶναι περίπου 800.

Τὰ εἰσαγόμενα κατ' ἔτος ἐμπορεύματα εἶναι ἀξίας *δεκαπέντε περίπου ἑκατομμυρίων* δραχμῶν, καθότι.

Αἱ μὲν εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου ὑπερβαίνουσι τὸ *ἓν ἑκατομμύριον*,

Τὰ δὲ δικαιώματα τῆς ἐξαγωγῆς φθάνουσιν εἰς 27 ἕως 30 χιλ. δραχμῶν.

Τὰ τῆς διαμετακομίσεως εἰς 90,000.

Τὰ λιμενικὰ μετὰ τῶν ναυτιλιακῶν εἰς 30,000.

Καὶ τὰ ὑγειονομικὰ ὡσαύτως εἰς 30,000.

Τὰ ἰδιαίτερα εἰσοδήματα τοῦ δήμου Ἑρμουπόλεως ἀπὸ τοῦ 1848 καὶ ἐφεξῆς ὡς ἑξῆς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δημαρχίας τοῦ φιλοκάλου καὶ πλεῖστον προαγαγόντος τὸν δῆμον τοῦτον, Κ. Ν. Γιαγτζῆ, εἰσὶ τὰ ἑπόμενα.

Τὸ 1848.

Ὑπῆρξεν ἀποταμίευμα . .	δραχ.	46,202,95.
Εἰσπράξεις δὲ.	»	132,723,43.
Τὸ ὅλον . .	»	178,926,67.
Δαπάναι τοῦ ἔτους ἀφαιρετέαι	»	158,272,70.
Περίσσευμα	»	20,653.

Τὸ 1849.

Εἰσπράξεις μετὰ τοῦ ἀποταμ.	»	158,603.
Δαπάναι	»	155,433.

Τὸ 1850.

Εἰσπράξεις κλπ.	»	137,597.
Δαπάναι	»	136.

Τὸ 1851.

Εἰσπράξεις	»	148,209.
Δαπάναι	»	146,289.

Τὸ 1852.

Αἱ εἰσπράξεις τοῦ δήμου ἀνέβησαν εἰς δρ.		168,000.
Τὰ δὲ ἔξοδα » » » » »		150,000

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ πλούτη τῆς Ἑρμουπόλεως, ὁποῖα δὲν ὑπάρχουσι σχεδὸν εἰς ἄλλον δῆμον τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ καὶ οὐδεμία ἄλλη Ἑλληνικὴ πόλις ἀνέπτυξε τοσαύτην φιλοκαλίαν καὶ τοσοῦτον περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν ζῆλον.

Ὁ δῆμος συντηρεῖ ὀκτὼ δημοτικὰ σχολεῖα, ὧν τὰ δύω νηπιακὰ, δύο ἀῤῥένων καὶ τέσσαρα κορασίων· δαπανᾷ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως πλέον τῶν 30,000 δραχμῶν, ὧν αἱ 8,211 διὰ τὸ Γυμνάσιον καὶ δι' ἀγορὰν βιβλίων διὰ τοὺς ἀπόρους παῖδας. Ἐκ τῶν σχολείων τῶν κορασίων, ἡ Ἀνωτέρα λεγομένη Σχολὴ δύναται διὰ τὸν τέλειον αὐτῆς ὀργανισμὸν νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, διότι χρησιμεύει κυρίως πρὸς μόρφωσιν διδασκαλισσῶν.

Παρεκτὸς δὲ τῆς συνδρομῆς ταύτης τῆς χορηγουμένης ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ὁ δῆμος συντηρεῖ καὶ τέσσαρας ὑποτρόφους, τοὺς δύο μὲν ἐν Ἀθήναις, τὸν τρίτον εἰς Πίσσαν σπουδάζοντα τὴν ἰατρικὴν, καὶ τὸν τέταρτον εἰς Παρισίους τελειοποιούμενον εἰς τὴν φιλολογίαν. Προσεχῶς δὲ πέμπει εἰς τὸ πολυτεχνεῖον τῶν Ἀθηνῶν καὶ νέον τινὰ εὐφυέστατον περὶ τὴν ζωγραφικήν.

Γνωστὸν δὲ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ σχολὴ, ἡ σχολαρχουμένη ἀξίως ὑπὸ τοῦ Κ. Κάρπου, καὶ τὸ Γυμνάσιον τὸ διευθυνόμενον ὑφ' ἑνὸς τῶν λογιωτέρων καὶ ἐπιμελεστέρων καθηγητῶν μας τοῦ Κ. Σουρία, εἰσὶν ἐκ τῶν ἀρίστων καὶ τελειοτέρων τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Θέλομεν δὲ κατανοήσει ἐντελέστερον ὁπόσον ἡ Ἑρμούπολις συντείνει εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, ὅταν γνωρίσωμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα καὶ τὰ ἄριστα ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια, δύο μὲν τῶν ἀῤῥένων, τὸ Ἑλληνικὸν Λύκειον τοῦ Κ. Χ. Εὐαγγελίδου, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Παιδαγωγεῖον τοῦ Κ. Ι. Βαλέττα, ἓν δὲ τῶν κορασίων τὸ τοῦ Κ. Εμ. Μαγκάκη, ἐν οἷς ἡ σπουδάζουσα νεολαία καὶ εἰς τὰ γράμματα προκόπτει καὶ ἠθικῶς μορφοῦται. Εἰς ὅλα δὲ ταῦτα τὰ σχολεῖα φοιτῶσι ὑπὲρ τὰς 3 χιλιάδας μαθητῶν. Ἐξέλιπε μὲν ἡ ἄλλοτε ἀκμάζουσα ναυτικὴ σχολὴ, ἡ διατηρουμένη ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Βριόνη, ἀλλ' ὑπάρχει ἤδη ἄλλη τις ἀναπληροῦσα ὁπωσοῦν τὴν ἔλλειψιν τῆς πρώτης.

Ἐν Ἑρμουπόλει τρεῖς ἐκδίδονται ἐφημερίδες· ὁ *Αἴολος*, καὶ ἡ *Ἕνωσις* ὑπὸ διαφόρων συντασσόμεναι, καὶ ὁ *Ἑρμῆς* οὗ συντάκτης καὶ ἐκδότης εἶναι ὁ δικηγόρος Κ. Ι. Ἡσαΐας, ἄξιαι λόγου καὶ αἱ τρεῖς, καὶ διηνεκῶς περὶ τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου πραγματευόμεναι. Ὑπάρχουσι δὲ τυπογραφεῖαι 5, καὶ 3 βιβλιοπωλεῖα.

Αἱ λέσχαι, ἐν αἷς λαμβάνονται ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες καί τινες ξέναι, εἰσὶ δύο, ἡ *τῶν Χίων* λεγομένη καὶ ἡ τῶν ἄλλων *Ἑρμουπολιτῶν*.

Περὶ τῆς ἄνω Σύρου δὲν ἔχω τι ἰδιαίτερον νὰ εἰπῶ. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς εἶναι τοῦ δυτικοῦ δόγματος, οἱ κάτοικοι δὲ φιλόπονοι τεχνῖται καὶ βιομήχανοι, ἀλλ' ἡ καθαριότης τῆς κωμοπόλεως ταύτης, καί τοι κειμένης εἰς ὑψηλὸν μέρος καὶ ὑγιεινότατον, εἶναι δυστυχῶς ὅλως παρημελημένη, ὅπως εἰς τὰς πλείστας πόλεις καὶ κώμας τῶν νήσων.

Ἡ Σύρος καθὸ πρωτεύουσα νομοῦ εἶναι ἕδρα τοῦ νομάρχου τῶν Κυκλάδων, καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἑρμουπόλεως καὶ Τήνου, μέλους ὄντος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Περιέχει δύο εἰρηνοδικεῖα, ἓν εἰς ἑκάτερον τῶν δύο δήμων τῆς νήσου, Μοιραρχίαν, Πρωτοδικεῖον, Ὑγειονομεῖον, Λιμεναρχεῖον, τελωνεῖον, ἐφορείαν, λοιμοκαθαρτήριον, καὶ διαμετακόμησιν, πρὸς δὲ ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον, καὶ μίαν ἀσφαλιστικὴν ἑταιρίαν. Δημόσια καταστήματα ἔχει τὸ τελωνεῖον, τὴν διαμετακόμησιν καὶ τὸ λοιμοκαθαρτριον.

Ὁ δῆμος τῶν Ἑρμουπολιτῶν, οὗ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον συγκροτεῖται ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων πολιτῶν, ἔχει καὶ πολλὴν ἰδίαν περιουσίαν, περὶ ἧς θέλω εἰπεῖ κατωτέρω, σπεύδων νὰ σοὶ ἀναφέρω πρὸ παντὸς ἄλλου περὶ τοῦ δημοτικοῦ νοσοκομείου, τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου καταστήματος, ὅπερ εἶναι ὁμολογουμένως τὸ τελειότερον πάντων καὶ τὸ περιποιοῦν τοῖς Ἑρμουπαλίταις μεγίστην τιμήν.

Συνεστήθη ἀπὸ αὐτοῦ σχεδὸν τοῦ συνοικισμοῦ τῆς νήσου, καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἀδελφάτου. Ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ, ἐπεσκευασθεῖσα ἐσχάτως, εἶναι καὶ εὐρύχωρος καὶ κομψὴ, ἀξίας δὲ 150,000 δραχμῶν. Περιέχει 60 κλίνας, φαρμακοπωλεῖον, καὶ πάντα τὰ εἰς τοιοῦτο κατάστημα ἀναγκαῖα. Κατ' ἔτος νοσηλεύονται ἐν αὐτῷ περὶ τοὺς 800 ἀσθενεῖς, ἄνευ διακρίσεως θρησκείας καὶ τόπου, καὶ πάντες οὗτοι τυγχάνουσι τῆς φιλανθρωποτέρας περιθάλψεως.

Ἐκ τῶν ἀσθενῶν δὲ τούτων 50 ἢ 60 ἀποθνήσκουσι μόνον, χάρις εἰς τὴν ἀρίστην περιποίησιν καὶ τὸ ἐπιστῆμον καὶ ἐπιμελὲς τοῦ ἰατροῦ τοῦ νοσοκομείου καὶ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ καὶ φαρμακοποιοῦ.

Ὁ δῆμος ἀγιέρωσεν ὑπὲρ τοῦ νοσοκομείου εἰσόδημα 30 περίπου χιλιάδων δραχμῶν, εἰσπραττομένων, ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων πληρονόντων 1[4 τοῖς 100.

Ἐν Ἑρμούπολει ἐγείρεται καὶ ὁ περιφανέστερος τῶν μέχρι τοῦδε ναῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ὀνόματι τιμώμενος τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*.

Εἶναι πολυτελέστατον ἐξωτερικῶς τὸ σχέδιον αὐτοῦ, ὡς ὁρᾶται ἐνταῦθα, καὶ ἡ ἐσωτερικὴ μεγαλοπρέπεια καὶ διακόσμησις θέλει ἀνταποκριθῆ πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν λαμπρότητα.

Εἰσεπράχθησαν ἀπὸ τοῦ 1848, ἐποχῆς καθ' ἣν ἤρχισεν ἡ οἰκοδομὴ 135 χιλιάδες, ὧν αἱ 100 χιλ. συνδρομαὶ τοῦ δήμου, αἵτινες καὶ ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν, φθάσασαν πέραν τοῦ ἡμίσεως.

Ἕτερος λαμπρὸς ἐπίσης ναὸς, οἰκοδομηθεὶς πρὸ ἐτῶν, εἶναι ἡ μητροπολικὴ ἐκκλησία τῆς *Μεταμορφώσεως*, ἡ λαμπροτέρα τῶν ὑπαρχουσῶν, μετὰ τὸν *Εὐαγγελισμὸν* τῆς Τήνου, ὑπὲρ οὗ ἐδαπανήθησαν 500,000 δραχμ.

Προσεχῶς δὲ θέλει ἀνεγερθῆ διὰ μετοχῶν

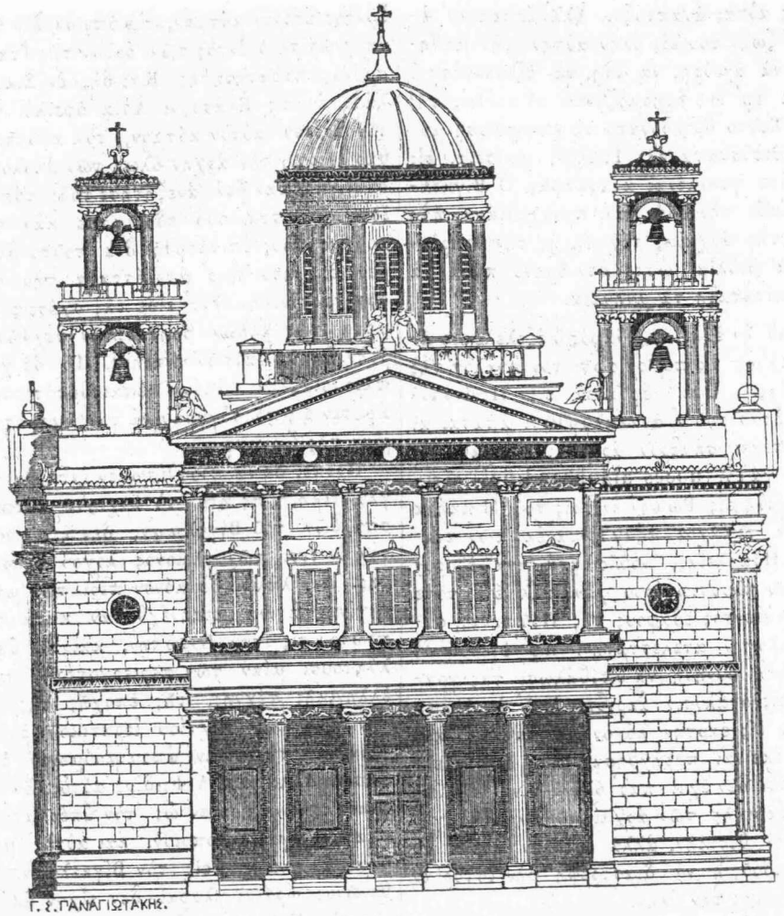

ἀξίας 150,000 καί τι εἶδος παντοπωλείου· θέλει περιέχει 70 περίπου ἐργαστήρια, ἐν οἷς θέλουν συγκεντρωθῆ οἱ ἀρτοπῶλαι, οἱ λαχανοπῶλαι, ὀπωροπῶλαι καὶ τοῦτο δὲ μετά τινα ἔτη θέλει μείνει ἰδιοκτησία τοῦ δήμου.

Αἱ ἄλλαι ἰδιοκτησίαι τοῦ δήμου εἰς τὸ γυμνάσιον ἀξίας δραχμ. 150,000.

Τὸ κρεοπωλεῖον καὶ ἰχθυοπωλεῖον, μοναδικὸν ἐν Ἑλλάδι, ἀξίας δραχ. 85,000 ἔχον δὲ ἐτησίαν πρόσοδον δρ. 12, 14 χιλιάδων.

Τὸ δημοτικὸν σφαγεῖον.

Τρία μεγάλα δημοτικὰ σχολεῖα ἀξίας δραχμῶν 180,000.

Ὁ ἱερὸς ναὸς τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ κοιμητηρίου, ἀξίας δραχμῶν 70,000

Καὶ τέλος τὸ παλαιὸν λοιμοκαθαρτήριον καὶ διάφορα ἄλλα δημοτικὰ κτήματα ἀξίας δραχμῶν 50,000.

Τοσαῦτα περίπου εἶχον νὰ σὲ εἴπω περὶ Σύρου. Εἰς προσεχῆ δὲ ἐπιστολὴν θέλω διατρίψει περὶ τὸν βίον, τὰ ἔθιμα καὶ τὰς εὐχὰς τῶν ἀγαθῶν Ἑρμουπολιτῶν, καὶ περιέλθω μετὰ σοῦ τὰς λοιπὰς Κυκλάδας, ὧν πολλαὶ, τυχοῦσαι τῆς δεούσης ἐπιμελείας δύνανται ν' ἀκμάσωσι καὶ νὰ κανασταῶσι ὠφελιμώτατα τῇ Ἑλλάδι.

Ὁ φίλος σου

ΝΕΣΤΟΡΙΔΗΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΒΙΓΚΕΛΜΑΝ.

(Συνέχεια ὅρα φυλλάδ. 14).

Ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς αὐλῆς τῆς Δρέσδης, ὁ Βίγκελμαν, ἀνατραφεὶς ἐν τοῖς δόγμασι τοῖς Λουθηρανικοῖς, ἐνηγκαλίσθη τὸν καθολικισμόν. Ἀκολούθως δὲ, τεσσαρακοντούτης περίπου ἀπεδήμησεν εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἔμελλε νὰ συμπληρώσῃ τὸ μέλλον αὐτοῦ. Εἶχε συλλέξει ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀρχαίων πᾶν δι' οὗ ἠδύνατο νὰ γίνῃ γνωστὴ ἡ ἰδέα ἣν εἶχον αὐτοὶ οἱ ἕλληνες περὶ τῶν τεχνῶν των, καὶ ἡ ἀξία, ἣν ἕκαστος τῶν τεχνιτῶν

των εἶχεν εἰς αὐτὰς ἀναπτύξει. Ἀλλ' ἔπρεπε ν' ἀφοσιώσῃ τὴν ζωήν του εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν μάθησιν. Ἔπρεπε νὰ ἀνεύρῃ, νὰ ἴδῃ, νὰ ἐξερευνήσῃ ὁ ἴδιος τὰ ἔργα ἐφ' ὧν ἐφηρμόζοντο αἱ κρίσεις τῆς ἀρχαιότητος. Τοῦτο δὲ ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ μόνον εἰς τὰ ἀρτισύστατα τῆς Ἰταλίας μουσεῖα, εἰς τὰς νεωστὶ τότε γενομένας ἀνασκαφάς. Ὁ Βίγκελμαν λοιπὸν ἔλαβε τὴν ὁδόν του, προσχεδιάσας ἤδη τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἧς τὴν θεωρίαν ἀνεῦρεν εἰς τὰ βιβλία, ὥστε δὲν ἔμενε παρὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ κατατάξῃ τὰ μνημεῖα.

Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἔζη, τὸ ἔδαφος ὃ ἐξελέλεκτο ἔμελλον ἀναγκαίως νὰ περιορίσωσι τὸν κύκλον τῆς αὐτοῦ ἐνεργείας. Ὅτε ἔρθασεν εἰς Πενινσούλιον, μακρὰν ἦσαν τοῦ ν' ἀνακαλυφθῶσι ἅπασαι αἱ τὰς ὁποίας κατέχει σήμερον ἀρχαῖαι γραφαί. Οἱ ἀλδοβρανδινοὶ γάμοι (noces aldobrandines) οἵτινες εἶχον εὑρεθῆ εἰς Ῥώμην ἐν τοῖς τοῦ Μαικήνα κήποις, πολλὰ τεμάχια ἐξαχθέντα ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἡρακλείας, νομίσματά τινα ἐξορυχθέντα ἐκ τοῦ πλουσιωτέρου μέν, ἀλλ' ἔτι τότε ἥκιστα ἀνερευνηθέντος ἐδάφους τῆς Πομπηΐας, συνεκρότουν συλλογὴν ἀτελεστάτην. Ἀφ' ἑτέρου δὲ οὔτ' εἶχον ἀκόμη δυνηθῆ νὰ ὑποβάλωσι τὰς γραφὰς ἐκείνας εἰς ἀνάλυσιν ἀκριβῆ, ἡ δ' ἐπιστήμη δὲν εἶχε δόσει εἰς ἑαυτὴν λόγον τῶν μεθόδων καὶ τάξεων ἐξ ὧν ἐκεῖναι παρήχθησαν. Διὸ, ὁ Βίγκελμαν ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἔχει παρ' ὀλίγα τινὰ νὰ εἰπῇ περὶ τῆς ζωγραφικῆς τῶν ἀρχαίων· δὲν ἐξήγαγεν ἐκ τούτου ἰδέαν θετικὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἤθελε νὰ λαλῇ μετὰ φειδοῦς ἢ νὰ διαστρέφῃ τὴν ἱστορίαν ἧς οὐδόλως κατεῖχε τὴν ὕλην.

Ἀτελὴς ὡς πρὸς τὴν ζωγραφικὴν τῶν ἀρχαίων, ἀτελὴς ὑπῆρξεν, ἕνεκεν ἄλλης αἰτίας, καὶ εἰς ὅ,τι ἀποβλέπει τὴν ἀρχιτεκτονικήν των. Κατακτήσαντες τὴν Ἑλλάδα, οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μετακομίσωσιν εἰς Ῥώμην καὶ τοὺς ναοὺς αὐτῆς, ὡς εἶχον μετακομίσει τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων της. Ἀλλὰ μιμηθέντες τὰς ἑλληνικὰς οἰκοδομὰς, διέστρεψαν τὰ πρότυπα αὐτῶν ἀναμίξαντες εἰς αὐτὰς τὸ ἴδιον πνεῦμα καὶ τὴν περὶ τὰ καλὰ αἴσθησιν ἐποχῆς, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ ἀφελὲς καὶ ἁπλοῦν. Ἡ Ἰταλία λοιπὸν παρίστησι κυρίως μνημεῖα ἐμφαίνοντα ἡμῖν τὴν παρακμὴν, ἢ ἂν θέλῃς, τὴν τελευταίαν ἀνάπτυξιν τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς. Καὶ παρουσιάζει μὲν ἀναμφιβόλως, εἰς τὰ μεσημβρινὰ αὐτῆς κυρίως μέρη, ἐρείπια ἀναβαίνοντα εἰς τὰς πρώτας ἐποχὰς τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας, καὶ, ὡς εἰς τὰς οἰκοδομὰς τῶν Τυρρηνῶν δύναταί τις νὰ λάβῃ ἰδέαν τῶν πελασγικῶν μνημείων, ἐν τοῖς οἰκοδομήσασι τοῦ Ηαιστουμίου δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τῆς νευρώδους ἀρχῆς τῆς τέχνης τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ὅσον ζωηρὰ καὶ ἂν ὦσι τὰ ὡραῖα ταῦτα λείψανα, εὑρίσκονται ἐν Ἰταλίᾳ οἱονεὶ μετατοπισμένα, καὶ μόνον, ἤθελες εἰπεῖν, ἵνα εἰδοποιήσωσι τὸν ἀρχαιολόγον νὰ ζητήσῃ ἐκεῖθεν τοῦ ῥωμαϊκοῦ ὁρίζοντος ἕτερον κόσμον, τὸν ὁποῖον δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ γνωρίσῃ ὁ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἰταλίας κεκλεισμένος παρατηρητής. Καὶ δὴ, ἐν Σικελίᾳ, ἐν Ἑλλάδι, ἐν τῇ Ἐλάσσονι Ἀσίᾳ ὀφείλει νὰ σπουδάσῃ τὸν ἕτερον αὐτὸν κόσμον, τὸν ἀνώτερον, τὸν καθαρώτερον, τὴν ἀρχὴν ὅλων τῶν ἀκολουθημάτων. Ὁ δὲ Βίγκελμαν δὲν ἀνεζήτησε τοὺς τόπους τούτους· ἴσως μάλιστα οὐδ' ἐδοκίμασε κἂν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ, διὰ τοῦτο δὲν ἐγνώρισε, δὲν ἐξήγησε παρ' ἀτελέστατα τὴν τῶν ἀρχαίων ἀρχιτεκτονικήν. Οὔτ' εἶδε τὰς σχέσεις ἃς αὐτὴ εἶχε μετὰ τῶν ἄλλων βοηθητικῶν τεχνῶν, τὴν ἐπιῤῥοὴν ἣν ἐπ' αὐτῶν ἤσκησε. Τὸ δὲ χάσμα τοῦτο παρουσιάζεται ἀκόμη ἐπαισθητότερον ἐκείνου ὃ ἄφησεν εἰς τὸ σύγγραμμά του, ἀμελήσας τὴν ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς.

Πρέπει δὲ νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἀρχαία γλυπτικὴ, ἥτις ἦτο τὸ ἀρχικὸν ἀντικείμενον τῶν σπουδῶν τοῦ Βίγελμαν, δὲν ἦτο γνωστὴ εἰς αὐτὸν ἔν τισι τῶν πλείονος λόγου ἀξίων μνημείων της. Δὲν λαλῶ δὲ μόνον περὶ τῶν μαρμάρων τῆς Αἰγίνης ἅτινα μετηνέχθησαν κατὰ τὸ 1811 τὸ πρῶτον εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτουσι μίαν τῶν περιεργοτέρων περιόδων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, τῆς ἐποχῆς τῆς μαρτυρούσης τὴν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ἱερατικοῦ ῥυθμοῦ εἰς τὸν νέον καὶ τὴν φύσιν ἀπομιμούμενον ῥυθμὸν μετάβασιν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φειδίας αὐτὸς, ὃν ἅπασα ἡ ἀρχαιότης ἀνεκήρυξεν ὡς τὸν ὑπέρτατον καὶ τελειότατον ἀγαλματοποιὸν, καὶ αὐτὸς μόνον κατ' ὄνομα ἦν γνωστὸς εἰς τὸν Βίγκελμαν. Αἱ τοῦ Παρθενῶνος ὡραῖαι γλυφαὶ, δὲν εἶχον ἀκόμη ἀφηγηθῆ εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ μυστήρια τῆς μεγάλης τοῦ Περικλέους ἐποχῆς. Ὁ Βίγκελμαν πραγματικῶς δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν εἰμὴ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ἔφερον εἰς Ἰταλίαν ἡ ἀκόμη τότε ἀγνοοῦντες τὰ τοιαῦτα Ῥωμαῖοι, δὲν εἶχον κριθῆ τόσον πολύτιμα ὥστε νὰ μετακομισθῶσιν ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων. Τὰ ἀνευρεθέντα μάρμαρα εἰς τοὺς λουτροὺς τοῦ Τίτου, εἰς τοὺς τοῦ Καρακάλλα, εἰς τὰς τάφρους τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου, καὶ τὰ ὁποῖα εἶχον συναθροισθῆ εἰς τὰς στοὰς τοῦ Βατικάνου, ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Φαρνεσίων, ἐν τῇ τῶν Βαρβερίνων, τὰ τεμάχια τῶν ἀκολούθως ληφθέντων ἐκ τῆς τοῦ Ἀδριανοῦ πόλεως, ἐξ ὧν συνέκειτο τὸ μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου, αἱ ἀρχαιότητες τῶν Μεδίκων καὶ αἱ Νιοβίδες τῶν δημοσίων τῆς Φλωρεντίας οἰκοδομῶν, ἦσαν τὰ κύρια μνημεῖα ἐφ' ὧν ὁ Βίγκελμαν προὐτίθετο νὰ κρίνῃ περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς. Ἀλλὰ μόλις ἠδύνατο νὰ βεβαιωθῇ ὅτι τινὰ τῶν ἔργων τούτων ἀνῆκον εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι τὰ λαμπρότερα καὶ ζωηρότερα μάλιστα, ὡς ὁ Λαοκόων, δυνατὸν νὰ ἐξειργάσθησαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν ῥωμαίων αὐτοκρατόρων.

Τὸ πνεῦμα τοῦ Βίγκελμαν διαλάμπει ἐν τῇ μεθόδῳ δι' ἧς τοσαῦτα ὑπερεπήδησεν ἐμπόδια καὶ

δυσχερείας· διότι καίτοι μὴ ἔχων ὑπ' ὄψιν παρὰ τὰ ἀμφίβολα λείψανα τῶν τελευταίων τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς ἐποχῶν, κατώρθωσε μολοντοῦτο νὰ ἀναπτύξῃ ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἱστορίαν του. Ἐνῷ δὲ δὲν ἔγραφε παρὰ τὴν ἱστορίαν τῆς γλυπτικῆς, ἠδυνήθη νὰ συγγράψῃ ἀληθῶς, ὡς καὶ ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου του προαγγέλλει, τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ὅ,τι δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθῃ ἐκ τῶν μνημείων, τὸ ἔμαθεν ἐκ τῶν βιβλίων.

Τὸ σύγγραμμα ἔχει τοῦτο μάλιστα τὸ πλεονέκτημα, ὅτι χωρὶς νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἐλαχίστην σύγχυσιν ἢ πλάνην περὶ τὴν προαγωγὴν τῆς τέχνης, κατέδειξεν εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ νὰ διακρίνῃ τὰς οὐσιώδεις ἀναπτύξεις αὐτῆς. Ῥήτωρ τις τῆς Ἐλάσσονος Ἀσίας, Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, ἐλθὼν εἰς τὴν Ῥώμην κατὰ τοὺς πρώτους καιροὺς τῆς αὐτοκρατορίας, ἔγραφε περὶ καταγωγῆς τῶν κοσμοκρατόρων καὶ περὶ μυστηρίων τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἀνέφερεν ἐν τῇ περὶ Διαθέσεως τῶν λέξεων πραγματείᾳ του τὰς κυριωτέρας ἰδέας ἃς ὁ Γερμανὸς κριτικὸς ἐφήρμοσεν ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης. Καὶ ἐνταῦθα εὑρίσκει τις κατὰ πρῶτον θετικῶς ἐσχηματισμένην τὴν διάκρισιν τῶν οὐσιωδῶν χαρακτήρων τοὺς ὁποίους περικοσμοῦσιν ἀναγκαίως αἱ ἀλληλοδιάδοχοι διαδηλώσεις τοῦ ἀνδρός. Ὁ μὲν αὐστηρὸς καὶ νευρώδης λόγος εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς ἰσχύος· ὁ ἀνθηρὸς εἶναι ἡ τῆς κομψότητος, ὁ δὲ λόγος ὁ καὶ τῶν δύο μετέχων ἐνόνει ἐν σημείῳ ὑψηλῷ ταυτοχρόνως καὶ ἁπλῷ πάσας τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐμφαίνει τὸ ἔξοχον καὶ ὑψηλὸν, ὁ δὲ δεύτερος τὴν χάριν, ὁ δὲ τρίτος τὸ ὡραῖον. Τοιαῦταί εἰσιν αἱ ἰδέαι ἃς ὁ Βίγκελμαν ἀνεῦρεν ἐν Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ, ἐν ᾧ ἀκόμη συνοδεύονται μακρόθεν μὲ τὰς ἀρχαίας διαφορὰς τῶν Δωριέων καὶ Ἰώνων. Καὶ ταύτας μετέφερεν ἀπὸ τῆς θεωρίας εἰς τὴν ἱστορίαν, καὶ δι' αὐτῶν, τὴν μίαν μετὰ τῆς ἄλλης συνδέων, ἀπεστόμωσε πᾶν τὸ σύστημα τῆς ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ἐποχῶν αἰσθητικῆς. Κατ' αὐτὸ τὸ ὑπέροχον καὶ βάσιμον ὕφος οὗ ὁ κυριώτερος χαρακτὴρ εἶναι ἰσχὺς τραχεῖα, ἐμφαίνει τὴν νηπιότητα τῶν λαῶν, καὶ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐν τοῖς κανόσι τῆς φύσεως δὲν βλέπουν καὶ δὲν παράγουν παρὰ τὰς μεγάλας θεμελιώδεις καὶ ἐπισήμους γραμμάς. Τὸ ὡραῖον ὕφος, τὸ ὁποῖον, χωρὶς νὰ καταλίπῃ τὴν ἀρχαίτυπον εὐγένειαν, ἀπ' ἐναντίας θέλει νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἧττον ἀγρίαν καὶ μᾶλλον ἀρεστὴν, ἐμφαίνει τὴν νεότητα τῶν κοινωνιῶν καὶ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἰς τὰ ἁπλᾶ ἔτι καὶ σοβαρὰ περίχωρα τῆς πρώτης ἡλικίας, ἀρχίζουν νὰ εἰσαγάγουν ποικιλίαν εὐάρεστον, λεπτομερείας ἀληθεστέρας, λεπτότητα κομψοτέραν.

Τὸ χάριεν ὕφος, τέλος, παρίστησι τὴν τελευταίαν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι δὲν μεριμνῶσι πλέον περὶ τῆς αὐστηρᾶς γραφῆς τῶν πρώτων χρόνων, ἀλλὰ ζητοῦν τὴν ζωὴν καὶ ἐν τῇ ζωῇ τὸ μειδίαμα, καὶ προτιμοῦν τὰς λεπτομερείας ἀπὸ τὸ ὅλον, τὴν ποικιλίαν ἀπὸ τὴν ἑνότητα, τὸ ἀρεστὸν ἀπὸ τὸ ὡραῖον, καὶ πίπτουσιν εἰς τὴν ἐπιτήδευσιν τρέχοντες κατόπιν τῆς φύσεως.

Μετὰ τῆς θεωρίας ταύτης, ὁ Βίγκελμαν ἔκαμε ἐκ τῆς εἰκόνος τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης τὴν εἰκόνα αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης. Διαγράφων τὰς φάσεις τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας, ἐμάντευσε καὶ κατέδειξεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ὀφείλουν νὰ λάβουν ἐν τῷ αὐτῷ σταδίῳ πάντες οἱ λαοὶ οἱ ὁποῖοι θέλοῦν νὰ ἐκπληρώσωσι τακτικῶς τὸ μέλλον αὐτῶν· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ὡραῖον μέρος τοῦ βιβλίου. Ὑπάρχουν βεβαίως ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλαι θεωρεῖαι πολὺ πλέον ἀξιοσημείωτοι περιστρεφόμεναι περὶ τὴν ἀπομίμησιν τῆς φύσεως, καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὡραίων μερῶν· ἀλλ' αἱ λεπτομέρειαι αὗται ἀρκούντως ἀμφισβητήσιμοι ἐκλείπουσιν ἀπέναντι τῆς μεγαλοπρεποῦς ἑνότητος τὴν ὁποίαν ἀνωτέρω ἐπειράθημεν ὁλικῶς νὰ καταδείξωμεν. Εἰς ταύτην συνίσταται ὁ ἀληθὴς τίτλος τῆς δόξης τοῦ Βίγκελμαν ὅστις ἐντεῦθεν παραδόξως ὑπερέβη ὅλους τοὺς ὁρίζοντας τοῦ αἰῶνός του· ἡ κριτικὴ, ἀπολεσθεῖσα μέχρις ἐκείνου, ἀκολουθήσασα ἕνα μόνον τελειότητος τύπον, εἶδεν αἴφνης τρεῖς διαφόρους τάξεις αὐτοῦ ἀναφαινομένας, καὶ ἑκάστη νὰ λαμβάνῃ τὸ σέβας δικαίου θαυμασμοῦ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἀναπτύξεώς της.

Ἀλλ' ὁ Βίνκελμαν δὲν ἐξέφρασε μόνον ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ τὰς ὁποίας περὶ καλλονῆς εἶχε σχηματίσει ἰδέας. Ἡ Villa Albani, τῆς ὁποίας διεύθυνε τὸ σχέδιον καὶ τὸν καλλωπισμὸν, εἶναι ὡς βιβλίον μαρμάρινον ἐν ᾧ δύναταί τις νὰ σπουδάσῃ τὴν λεπτότητα τῆς αἰσθήσεώς του· ἐν μιᾷ τῶν ὡραίων ἐκείνων τοποθεσιῶν τῆς ἐξοχῆς τῆς Ῥώμης, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Πάπα τοῦ ἄρξαντος κατὰ τὴν πρώτην εἰκοσαετίαν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἱδρύσατο τὴν θαυμασίαν ταύτην ἔπαυλιν, ἥτις, μ' ὅλας τὰς ἀλλοιώσεις τὰς ἐπελθούσας ἐπὶ τοῦ τρόπου τοῦ αἰσθάνεσθαι περὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν διαμένει ὡς ἁρμονικόν τι δημιούργημα, πάντοτε νεάζον, πάντοτε λαμπρόν. Ὁ Βίγκελμαν ἀπέδειξεν ἐν αὐτῷ ὅτι εἶχεν ἐννοήσει, πλειότερον ἀφ' ὅτι περὶ αὐτοῦ ὑπέθετον, τὸν βίον τῶν ἀρχαίων. Καὶ ἔφερε εἰκόνα θαυμασίαν αὐτοῦ. Ἅπαντα τὰ ὡραῖα ἀγάλματα τὰ ὁποῖα σοὶ παρουσιάζονται ὁτὲ μὲν καθήμενα ὑπὸ περιστήλιόν τι, ὁτὲ δὲ ὄρθια καὶ ὡσεὶ συνομιλοῦντα ὑπὸ δάσος τι, ἅπασαι ἐκεῖναι αἱ αἴθουσαι αἱ τοσοῦτον καλῶς μεμετρημέναι κατὰ τὴν ἔκτασιν, αἱ τοσοῦτον λαμπραὶ κατὰ τὴν κομψότητα· πρὸ πάντων τὰ μικρότερα ἐκεῖνα ὑπὸ τὸ λαμπρὸν ἀνάκτορον οἰκήματα, τετράγωνον φυσικὸν καὶ περιλαμβάνων τοσαῦτα πολύτιμα ἀντικείμενα, εἶναι ὡς ἀντικατοπτρισμός τις ἀρχαῖος ἀνταναλκλώμενος ὑπὸ τὸν φαιδρὸν ἐκεῖνον οὐρανὸν, διὰ τῆς ἰσχύος μαγικοῦ τινος πνεύματος· ὅπως δὲ κοσμήσῃ τὸ τερπνὸν τοῦτο ἐνδιαίτημα, ὁ Βίγκελμαν ἐποιήσατο χρῆσιν τῆς γραφίδος τοῦ Ῥαφαὴλ Μέγκ, τοῦ προηγηθέντος αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν. Κα

τότε εἶδον πάντες τὸ προϊὸν τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, δηλαδὴ δύο Γερμανοὺς ἑνωθέντας εἰς Ῥώμην, ὅπως μεταβάλωσι τὴν περὶ τὰ καλὰ αἴσθησιν ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης.

Ὁ Βίγκελμαν ἔζη λοιπὸν οὕτω τιμώμενος ἐν Ἰταλίᾳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1763 εἶχεν ἐκλεχθῆ πρόεδρος τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ῥώμης, ἀκολούθως δὲ ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικάνου.

Προσκληθεὶς εἰς Γερμανίαν ὑπὸ τῶν ἐπαγωγῶν προσφορῶν τῶν ἡγεμόνων διέμεινεν ἐπί τινα χρόνον εἰς Βιέννην, ὅπου οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν πείσῃ νὰ μείνῃ διαπαντός. Ἐπέστρεψε λοιπὸν εἰς Τεργέστην ὅπως ἐπανακάμψῃ εἰς Ῥώμην· ἀλλὰ δὲν εἶχεν εἰσέτι φθάσει εἰς τὴν Ἀδριατικὴν ὅτε ἐδολοφονήθη ὑπό τινος κακούργου ὀνόματι Ἀρχαγγέλου. Ὁ αἰσχρὸς οὗτος κατορθώσας νὰ κερδήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀρχαιολόγου, προσποιούμενος μεγάλην κλίσιν πρὸς τὰς τέχνας, τὸν ἐπλήγωσε δι' ἐγχειριδίου ἔντινι χωρίῳ. Ὁ Βίγκελμαν δὲν ἐπέζησε τῶν πληγῶν του παρ' ὅσον χρόνον ἐδέησεν ὅπως καταστήσῃ τὸν καρδινάλιον Ἀλβάνην καθολικὸν αὐτοῦ κληρονόμον. Ἐτελεύτησε δὲ τὸν βίον τῇ 8 Ἰουνίου 1768.

(Ἐκ τοῦ Γαλλ.) Γ.

ΘΩΜΑΣ ΜΟΥΡ.

Θωμᾶς ὁ Μοὺρ (Moor) ἦν ὁ ἐνδοξότερος, μετὰ τὸν λόρδον Βύρωνα, ποιητὴς τῆς Ἀγγλίας. Ἰρλανδὸς καὶ καθολικός, γεννηθεὶς ἐν Δουβλίνῳ ἐν ἔτει 1779, ἐκ πενιχρᾶς οἰκογενείας, ἐδρέψατο τὸ πρῶτον ἄθος τῆς ποιήσεως περὶ τὴν ἐγκύκλιον ἔτι διατρίβων μάθησιν, καὶ ἐκκαιδεκαετὴς ἤδη ἔγραψεν εἰς τὰς μεγάλας *ἐπιθεωρήσεις* τῆς πατρίδος του. Ἐξύμνησε τὴν κατὰ τὸ 1798 ἐπανάστασιν τῆς Ἰρλανδίας, καὶ ἡ πολιτικὴ ἤθελε προσελκύσει αὐτὸν ἀπὸ τῶν κόλπων τῶν γραμμάτων, ἂν ὁ τότε ἀντιβασιλεύων τῆς Ἀγγλίας δὲν ἤθελε τὸν παραδώσῃ εἰς τὰς μούσας. Ἐγένετο ἑταῖρος καὶ φίλος ἐπιστήθιος τοῦ Βύρωνος, ὅστις δὲν ἠθέλησε νὰ δημοσιεύσῃ ποίημά τι ἐνδικὸν ὅπως ἀφήσῃ νὰ ἐπιτύχῃ ἡ **LallaRoock** τοῦ συναδέλφου του Μοὺρ· τὴν δὲ φήμην καὶ τὴν δόξαν τοῦ ποιήματος τούτου ἐξήλειψε μόνον ὁ **Child Harold** τοῦ Βύρωνος. Τὰ ἄλλα συγγράμματα τοῦ Μοὺρ εἰσὶ, μεταξὺ ἄλλων, ἡ Σάτυρα τοῦ **Post-Baq**, *οἱ Ἔρωτες τῶν Ἀγγέλων*, τὰ ὁποῖα ἔγραψεν ἐν Παρισίοις, ὁ *Ἐπικούριος* κτλ. Ἐκέκτητο τὰ ἀληθῆ ἀπομνημονεύματα τοῦ λόρδου Βύρωνος, τὰ ὁποῖα κατέστρεψεν, ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ ἐκδότου Μουρράυ. Οὐδέποτε ἐγνώσθη ἡ αἰτία τῆς θυσίας ἢ τῆς σκληρότητος ταύτης. Ὁ Μοὺρ κατῴκει τὸ ὡραῖον κτῆμα τοῦ **Hoperton**, ὅπερ τῷ εἶχε καταλίπει ὁ μαρκέσιος τοῦ Λανδστάουν, καὶ ἔνθα ἐτελεύτησε κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ 1852, χωρὶς ἄλλης θλίψεως ἢ ὅτι ἐπέζησε τῆς δόξης αὐτοῦ.

ΗΘΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

(ἴδε φυλλάδ. 13.)

Ἀλλὰ θέλουν τοὺς συζύγους των διὰ νὰ λάμψουν μόνον πρὸς στιγμὴν, ὡς κομῆται, καὶ ἀδιαφοροῦν διὰ τὸ μέλλον, ὅπερ μαῦρον καὶ σκοτεινὸν ἐκτυλίσσεται μετ' ὀλίγον ἐνώπιόν των, καὶ ὅπερ ματαίως τότε καταζητοῦν νὰ ἀποσκυβαλίσωσιν, αὐτὸ προσεκολλήθη εἰς αὐτὰς ὡς τὸ ἱμάτιον τοῦ Ἡρακλέους, διότι ἀνατρέφονται μὲν ἴσως καλῶς, ἀλλ' ἐκπαιδεύονται κάκιστα, καθότι ἀντὶ νὰ μάθωσι τὰ χρέη καὶ καθήκοντά των, ἐπιδίδονται εἰς τὴν ἐκμάθησιν ἀντικειμένων διαχυτικῶν καὶ παρέργων, τὰ ὁποῖα ποτὲ δὲν τὰς ὠφελοῦν καὶ πλειονάκις τὰς βλάπτουν· διὸ βλέπομεν νεάνιδας ὑπανδρευομένας, αἵτινες δὲν γνωρίζουν οὐδεμίαν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, οὐδεμίαν οἰκιακὴν ἢ δημοσίαν ἀρετὴν, ἀλλὰ καυχῶνται, λέγουσαι, ὅτι ἐγένοντο τέλειαι εἰς τὴν ὄρχησιν, τὴν μουσικὴν, τὴν Ζωγραφικὴν, ὅτι ἔμαθον νὰ στιχουργοῦν, νὰ συγγράφουν ἢ ν' ἀναγινώσκωσιν μυθυστορήματα καὶ ὅτι δὲν εὗρον καιρὸν νὰ μάθωσιν ὁποῖα ἔπρεπε νὰ γινώσκωσι.

Λυπεῖται καὶ δυσανασχετεῖ ἡ ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου, βλέποντος ταύτας τὰς διαφορὰς, καὶ οἰκτείρει τὴν ἀνθρωπότητα, διότι ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰ παρελθόντα δὲν παραδειγματίζεται· Ὡραῖαι νεάνιδες, ἀγλάϊσμα τῆς ὑπάρξεώς μας, διατὶ ἀφοῦ ἔχετε τὴν τύχην νὰ ἐκπαιδεύησθε κάλλιον τῶν μητέρων καὶ προγονῶν σας, ἀφοῦ τὰ θέλγητρά σας σήμερον ἀναντίρρητως γίνονται ὑπέρτερα ἐκείνων, διατὶ λέγω, δὲν ἐνόνετε μὲ τὰ προτερήματα ταῦτα, ἅπερ ἐκεῖναι ἐστεροῦντο, καὶ τὰς ἀρετὰς ἐκείνων; μήπως ἡ φύσις μετήλλαξεν; Οὐχὶ! ἡ αὐτὴ φύσις ἥτις τοὺς αἰῶνας ὡδήγησεν εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, ἡ αὐτὴ βασιλεύει καὶ σήμερον· φανῆτε λοιπὸν καὶ κατὰ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν ὅμοιαι τῶν προγονῶν σας διὰ νὰ θρέψητε καρποὺς ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ πλουσιωτέρους καὶ ὡραιοτέρους· ἡ νεότης, τὸ μέλλον εἰς σᾶς ἐνασμενίζονται χαριέντως, θελήσατε ὅθεν ὑπὸ τοιοῦτον παρὸν ν' ἀναφανῆτε εἰς τὸ μέλλον ἄλλαι Ἀσπασίαι καὶ Κορνηλίαι, ἄλλαι Ἑστιάδες τῆς οἰκιακῆς μεγαλειότητος.

» Εἶναι ἴσως λυπηρὸν, λέγει ἡ κυρία Δυφουρία, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὡς ἐκ τῆς συνήθους ἀγωγῆς εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ εὐτυχήσωμεν, ἐνῷ διὰ τῆς πολυμαθείας δυνάμεθα νὰ λάβωμεν καλὴν καὶ ὁμαλὴν γνώμην καὶ φρόνημα σταθερὸν, ὅπερ τὴν κοινωνίαν καθηδύνει· ἀλλὰ τί μᾶς διδάσκουσι νὰ κυριεύωμεν τοὺς ἄνδρας διὰ τοῦ κάλλους καὶ τῶν χαρίτων; φθάνει μόνον νὰ προσέχωμεν εἰς τοῦτο, ἐὰν δὲ οἱ τρόποι οὓς μεταχειριζόμεθα μᾶς ἐξευτελίζωσιν ὡς πρὸς τοὺς ἄνδρας, μικρὰ περὶ τούτου φροντίς· ἡ συνήθης ἀγωγὴ τῶν γυναικῶν, δὲν θέλει νὰ προξενήσῃ πρὸς αὐτὰς ἄλλο ἢ θελκτικὰς χάριτας, καὶ ἂν τοῦτο ἐξακολουθήσῃ, δὲν ἀπελπίζομαι ὅτι θέλω ἰδεῖ κοράσιον ἡλικίας δεκαπενταετοῦς, νὰ χορεύσῃ ὡς ὁ Γουϊμάρδος καὶ νὰ μὴ γινώσκῃ τὴν ἀνάγνωσιν, φροντίσατε μᾶλλον νὰ κατασταθοῦν αἱ θυγατέρες σας ἱκαναὶ νὰ βασιλεύσωσιν ἐνδόξως ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ ν' ἀνιβιβασθοῦν εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο τοῦ νοὸς, διὰ τὸ ὁποῖον τὰς ἐγέννησεν ἡ φύσις. Γυμνάσατε τὰς διανοητικὰς αὐτῶν δυνάμεις, καὶ δόσατε ἔξαρμα εἰς τὴν ψυχήν των, ἀρκεῖ εἰς τοῦτο τόσος καιρὸς, ὅσον φθείρετε διὰ νὰ τὰς καταστήσητε εἰς τελειότητα τοιούτων χαρίτων, ὁποίας πρέπει νὰ ἔχωσιν αἱ τεχνήτριαι χαρίτων, δι' ἃς ἡ γυνὴ, τολμῶ εἰπεῖν, παρελθούσης τῆς νεότητος, γίνεται γελοιώδης καὶ ἐντρέπεται πολλάκις ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰς ἔχει. Τί μένει εἰς τὴν γυναῖκα ἐξ ἐκείνης τῆς ἀόκνου ἐπιμελείας τοῦ νὰ στολισθῇ μὲ τοιαύτας χάριτας; Οὐδὲν ἄλλο, πλὴν ὑπεροψία καὶ καταφρόνησις ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, ὅσοι τὴν ἐθαύμαζον πρὸ δεκαετίας· Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι εὑρίσκονται ἄνθρωποι παρακμαζούσης ἤδη ἡλικίας κολακεύοντες τὰς νέας προθυμότατα καὶ ἀπατώμενοι ἀρκούντως, ὥστε νὰ νομίζωσιν ὅτι εἰσέτι εἶναι ἀρεσταὶ, διότι ἐξεύρουν νὰ τὰς ἐπαινῶσι, παρατηρητέον ὅμως ὅτι γυνὴ καλῆς ἀγωγῆς, ἥτις ἐπροτίμησε τὰ σπουδαῖα μαθήματα ἀντὶ τῶν ματαίων γυμνασμάτων, θέλει εἶσθαι πάντοτε εἰς τοὺς φρονίμους ἐρασμία καὶ ποθητὴ, ἔχουσα δραστήριον διαλείπτως τὴν θελκτικὴν χάριν, τὴν ὁποίαν ἐκ φύσεως μὲν αἱ γυναῖκες ἔχομεν, διὰ δὲ τῆς ἀγωγῆς τελειοποιοῦμεν, γινόμεθα οὕτω πρὸς τοὺς ἄνδρας ἐξ ἀνάγκης ἀγαπηταί. »

Γυναῖκα ἀξίαν τὶς θέλει εὕρει, ἔλεγεν ὁ Σολομῶν, ὁ τόσον κατακορέσας τὰς αἰσθήσεις του, ἡ τοιαύτη εἶναι τιμιωτέρα πολὺ τῶν μαργαρίτων, ἡ καρδία τοῦ συζύγου της θαρρεῖ εἰς αὐτὴν, διότι εἰς αὐτὴν ἐλπίζει τὴν μὴ ἔλλειψιν τῶν ἀγαθῶν, αὕτη φέρει εἰς αὐτὸν τὸ καλὸν καὶ ἀπωθεῖ τὸ κακόν. Ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς, ζητεῖ τὸ μαλλίον καὶ τὸ λινάριον, καὶ ἐργάζεται εὐχαρίστως μὲ τὰς χεῖράς της. Εἶναι ὡς τὰ πλοῖα τῶν ἐμπόρων, τὰ ὁποῖα μακρόθεν φέρουν τὰ ἀγαθά των.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Μετανάστευσις τῶν Πελοποννησίων εἰς Κύπρον (Κορσικήν).

Κατὰ τὸ ἔτος 1670 οἱ κάτοικοι τῆς Λακωνίας (Μάνης) ἀπεφάσισαν νὰ μεταναστεύσωσιν, ὅπως ἀποφύγωσι τὸν ζυγὸν τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες κύριοι γενόμενοι τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, ἔμελλον βεβαίως νὰ ἐπιτεθῶσι καὶ κατὰ τῶν ὀρεινῶν πόλεων αὐτῆς. Ἀποφασίσαντες δὲ ταῦτα, ἐπεφόρτισαν ἕνα ἐκ τῶν προκρίτων τῆς πατρίδος των ὀνόματι Στεφανόπουλον, νὰ ἐρευνήσῃ τόπον τινὰ κατάλληλον πρὸς μετοικεσίαν. Ἀφοῦ περιῆλθεν ἀνωφελῶς διάφορα κράτη τῆς Ἰταλίας, μετέβη τέλος καὶ εἰς Γένουαν, εἰς τὴν Γερουσίαν τῆς ὁποίας καθυπέβαλε τὸν σκοπὸν τῆς περιηγήσεώς του. Ἡ Γερουσία ὑπεδέχθη τὸν Ἕλληνα τοῦτον ἄριστα, καὶ ὑπεσχέθη τὴν παραχώρησιν τόπου ἐκτεταμένου κειμένου κατὰ τὸ δυτικὸν παράλιον τῆς νήσου, καὶ Παομία καλουμένου, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τῶν Γενουηνσίων δημοκρατίας.

Ὁ Στεφανόπουλος ἐπισκεφθεὶς τὸν τόπον ὑπέστρεψεν εἰς Μάνην καὶ κατέπεισε τοὺς συνεπαρχιώτας του νὰ φυγαδευθῶσι καὶ μετοικίσωσιν εἰς Κύρνον, τοσούτῳ εὐκολώτερον, καθ' ὅσον ὁ Ἀμουράτης εἶχεν ἤδη πέμψει κατ' αὐτῶν ἰσχυρὸν στρατόν.

Ἑπτακόσιοι λοιπὸν *τριάκοντα* Λάκωνες ἀποχαιρετήσαντες διὰ παντὸς πατρίδα, συγγενεῖς, οἰκείους ὅσοι προείλοντο νὰ μείνωσιν εἰς τὰ ὄρη των, κατῆλθον εἰς Οἴτυλον καὶ ἐπεβιβάσθησαν ἐκεῖθεν εἰς Γαλλικόν τι πλοῖον, ὅπερ τοὺς μετέφερεν εἰς Γένουαν, ὅπου ἔφθασε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1676.

Εἰς Γένουαν διέτριψαν δύο μῆνας καθ' οὓς οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν συνεφώνησαν μετὰ τῶν ἀρχῶν τοὺς ὅρους τῆς παραχωρήσεως, συγκεφαλαιουμένους ὡς οἱ ἑξῆς Α. Β. Γ.

Ἡ δημοκρατία τῆς Γενούης ἐννοεῖ ὅτι ἡ εἰς Κύριον ἀποκαταστηθησομένη Ἑλληνικὴ ἀποικία χρεωστεῖ νὰ ὑπήκῃ θρησκευτικῶς καὶ πνευματικῶς εἰς τὸν

Πάπαν, διατηροῦσα τὸ ἀνατολικὸν δόγμα, ὅπως τοῦτο συγχωρεῖται εἰς τὴν παπικὴν ἐπικράτειαν, καὶ τὰ βασίλεια τῆς Νεαπόλεως καὶ Σαρδηνίας.

Ἐντεῦθεν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ζῶντος ἐπισκόπου, ἱερέων καὶ μοναχῶν, οἵτινες ἦλθον μετὰ τῶν ἀποίκων, οἱ διάδοχοί των θέλουν χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ ὑπόκεισθαι εἰς τὸν δυτικὸν ἐπίσκοπον τῆς ἐπαρχίας, ἐν ᾗ ἡ ἀποικία.

Δ) Οἱ ἄποικοι θέλουν ἐξαρτᾶσθαι τοῦ τοποτηρητοῦ τῆς δημοκρατίας ὡς ὑπήκοοι αὐτῆς.

Ε) Οἱ ἄποικοι χρεωστοῦν νὰ ὑπηρετῶσι πιστῶς τὴν δημοκρατίαν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν.

ΣΤ.) Οἱ ἄποικοι θέλουν ὀμόσει πίστιν καὶ ὑποταγὴν εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμους τῆς δημοκρατίας καὶ θέλουν ὑποχρεωθῆ νὰ πληρώνωσι τακτικῶς τοὺς φόρους.

Ζ.) Ἡ δημοκρατία δίδει εἰς τοὺς Ἕλληνας τὰς γαίας τῆς *Παομίας*, *Ῥεβίδας* καὶ *Σαλορίας* καὶ παραχωρεῖ εἰς τοὺς ἀπογόνους των, ἐπὶ συμφωνίᾳ ἡ γῆ ἥτις θέλει παραχωρηθῆ εἰς ἕκαστον ἄποικον νὰ διανεμηθῆ παρ' αὐτοῦ ἐξ ἴσου εἰς τοὺς διαδόχους του, ἄνευ διακρίσεως ἄρρενος ἢ θήλεως. Εἰς περίπτωσιν δὲ ἐλλείψεως κληρονόμων, ἡ δημοκρατία θέλει λαμβάνει κατοχὴν τῆς γῆς τοῦ ἀποβιώσαντος.

Η) Ἡ Κυβέρνησις τῆς Γενούας ὑποχρεοῦται νὰ προμηθεύσῃ τὴν ὕλην διὰ τὴν ἀνέγερσιν κτιρίων, ὡς καὶ σῖτον καὶ σπόρους τὰ ὁποῖα ν' ἀποδώσωσιν ἀκριβῶς μετὰ παρέλευσιν 10 ἐτῶν.

Θ) Ἕκαστος ἄποικος δύναται νὰ ἔχῃ κλίβανον, ἀνεμόμυλον καὶ νερόμυλον.

Ι) Ἡ ἀποικία δύναται νὰ ἔχῃ ποίμνια μεγάλων καὶ μικρῶν ζώων.

ΙΑ) Ἡ δημοκρατία συγχωρεῖ εἰς ἕκαστον ἄποικον νὰ ἔχῃ πυροβόλα καὶ ἄλλα ὅπλα· ἀλλὰ δι' ἀδείας τοῦ διοικητοῦ.

ΙΒ) Τὸ ἐμπόριον παντὸς εἴδους εἶναι ἐλεύθερον, ὅταν οἱ ἄποικοι πληρώνωσι τὰ νενομισμένα δικαιώματα.

ΙΓ) Συγχωρεῖται εἰς τοὺς ἀποίκους νὰ κάμωσιν ἐκδρομὰς κατὰ τῶν Τούρκων ὑπὸ Γενουηνσίαν σημαίαν, πλὴν χρεωστοῦν νὰ πληρώνωσι τὰ δικαιώματα τῶν προξένων, καὶ νὰ συμμορφοῦνται μὲ τοὺς νόμους καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις.

ΙΔ) Ἡ δημοκρατία θέλει μεταβιβάσει ἀνεξόδως τοὺς ἀποίκους εἰς Κύρνον, ἀλλὰ θέλει ἀποζημιωθῆ ὡς πρὸς τὰ ἔξοδα τὰ ὁποῖα ἔγιναν μέχρι τοῦδε.

Ἐν Γενούῃ τὴν 18 *Ἰαν*ουαρίου 1676.

Μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς συνθήκης ταύτης οἱ Ἕλληνες ἀπέπλευσαν ἐπὶ πλοίων τῆς δημοκρατίας, διευθυνόμενοι εἰς Κύρνον ὅπου ἔφθασαν τὴν 14 Μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Οἱ Γενουήνσιοι τοὺς ἐπρομήθευσαν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἀνέγερσιν οἰκιῶν κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν των. Διοικητὴς τῆς νέας ἀποικίας διωρίσθη ὁ Ἰσίδωρος Βιάγκης Κοζιὰς ἄξιος τῆς θέσεως ταύτης, διότι ἦτον ἄνθρωπος ἔχων ἐπιρροὴν, καὶ δυνάμενος νὰ ὑπερασπισθῆ καλῶς τοὺς Ἕλληνας, ἡ ἀποκατάστασις τῶν ὁποίων ἤθελεν εὕρει ἐμπόδιά τινα ἐκ μέρους τῶν Κορσικανῶν. Ἐντοσούτῳ ἡ ἀποικία ηὐτύχησε καὶ ἐν διαστήματι τριάκοντα ἐτῶν ἦτον εἰς καλλίστην κατάστασιν· ὁ Λαμπεράνης ὅστις ἐπεσκέφθη αὐτὴν κατὰ τὸ 1743 λέγει ὅτι τὸν κατέπληξε ἡ ὡραιότης καὶ γονιμότης τοῦ τόπου ἐκείνου, ὡς καὶ ἡ βιομηχανία τῶν κατοίκων αὐτοῦ. Οὕτως ἡ Ἑλλὰς πανταχοῦ ἔχει ἀποικίας, λέγεται δὲ ὅτι εἰς Σαρδηνίαν ὑπάρχει ἀποικία Ἑλλήνων οἵτινες, μολονότι πρὸ αἰώνων μεμακρυσμένοι τῆς πατρίδος των, ἐνθυμοῦνται πάντοτε αὐτήν· ἔχουν δὲ καὶ ἑορτὴν ἐτησίαν καθ' ἣν ἀναβαίνοντες εἰς τὰ ὄρη βλέπουσι πρὸς τὸ μέρος τῆς πρώτης πατρίδος των τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀσπάζονται μακρόθεν αὐτήν.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Μ. Ρ.

ΕΝ ΔΑΚΡΥ.

Πρὸς σὲ, φίλε Σπυρίδων Μέρσα, σὲ τὸν ὁποῖον σκληρὸς καὶ ἄωρος θάνατος ἥρπασεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν γονέων σου, ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν φίλων σου, προσφέρω ἓν δάκρυ. Μετὰ λύπης εἶδες προσεγγίζον τὸ τέρμα τῶν ἡμερῶν σου, διότι ὁ κόσμος ἠνοίγετο ἐνώπιόν σου ὑπὸ τὰ λαμπρότερα χρώματα, διότι νέφος δὲν ἐσκότασε τὴν ἠὼ τῆς ἡλικίας σου· ὁ Πλάστης σ' ἐδώρησεν εὐφυΐαν καὶ ψυχὴν ἀγαθὴν, ἄδολος πατριωτισμὸς ἔφλεγε τὰ στήθη σου, ἔκλαυσες ἐπὶ τῶν δυστυχημάτων τῆς πατρίδος σου, καὶ προσέφερες ὑπὲρ αὐτῆς τὸν ὀβολόν σου· ἀλλὰ δὲν ἠξιώθης καὶ νὰ ἰδῆς πραγματοποιουμένας τὰς ἐλπίδας σου. Ναὶ, ἡ Θεία Πρόνοια σ' ἐκάλεσε ἵνα σ' ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τοῦ νὰ γευθῆς τὰς πικρίας τοῦ βίου καὶ τὰς κακίας τῶν ἀνθρώπων. Ἂν τοῦτο, σὲ μακαρίζομεν! ἡμεῖς οἵτινες ἐπίομεν μέχρι στεφάνης τὰ πικρὰ τοῦ βίου ποτήρια, ὤ! μυριάκις σὲ μακαρίζομεν. Μία παρηγορία, ἓν βάλσαμον εἰς τὴν πληγὴν τῶν τεθλιμμένων γονέων σου, ἔστωσαν τὰ δάκρυα τῶν καὶ μακρὰν σοῦ εὑρεθέντων φίλων σου. Πάντα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καταστρέφονται, καὶ πόλεις, καὶ ἔθνη καὶ βασίλεια, ἓν μόνον δὲν καταβάλλεται, ἀλλὰ ζῇ ἀθάνατον, *ἡ ἀρετή*.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 7 Ἀπριλίου 1853. Β * * *

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

Ἡ Σκιὰ (τέλος). — Ὁ Λέανδρος (τέλος. — Ποιήσεις, *τὰ ἄνθη, ἡ Μοῦσα*. *Ἐλεγεῖον*. — *Ἑλληνικαὶ ἐπιστολαί*, ἡ Σύρος.—*Βίγκελμαν* — Ὁ *Θ. Μοὺρ*. — Ἠθικαὶ μελέται *περὶ γυναικός*. — Ποικίλα, μετανάστευσις τῶν Πελοποννησίων εἰς Κύρνον. — Ἓν δάκρυ.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΙ. Ὁ ἐν Σύρῳ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου. — Ὁ ποιητὴς Μούρ.

Παράρτημα. Ὁ Ὑποκόμης τῆς Βραζελόνης.